

Jisasna Aposel Yandan Jémba

Jisas dé wa, “Wuni wawut Godna Hamwinya yatandé.”

¹ Méni Tiofilaska, wuni ané nyinga hayi. Hanja nak nyingambu Jisas yandén atéfék jémbaka wali wandén atéfék hundika wali wuni hayi. ² Hanja Jisas déka duré dé waséke, di déka aposel rendate. Hukémbu Godna Hamwinyambu dé déka duré wa, di déka jémba yandate. Wandéka hukémbu God wandéka dé Jisas wari, Godna getéfaré. Wun jon-duka wundé hayiwu.

³ Guni xékélaki, hanja Jisas hangéli hérae dé hiya. Hiyae hukémbu raama dé déka duka yi. Dumi yétiyéti nukwa dé dika yi. Ye di wali reta nak maki nak maki hambuk jémba yandéka xéndaka hundi wandéka xékéta di wa, “Dé hiyae dé wambula ramé. Wu mwi hundi dé.” Wungi wandaka dé diré hundi wa, God néma du reta du takwaka hatitendékaka. ⁴ Wataka dé di wali reta dé wambula diré wa, “Guni Jerusalem yatakakénguni. Guni wumbu reta guni wuna yafana Hamwinyaka haxétanguni. Hanja wuna yafa dé wa, déka Hamwinya hwetendékaka. Wuni akwi guniré wundé wawu, déka Hamwinya hwe-tendékaka. Guni haxétanguni. ⁵ Hanja Jon dé du takwaré guré dé husanda, Godna ximbu. Guré husandandéka maki, nawulak nukwa yindét, God wandét, Godna Hamwinya guna mawuliré wu-laaye tétandé.” Wungi dé Jisas wa.

⁶ Jisasna du dé wali hundi buléta di déré wakwexéké, “Néma Du, némbuli méni nani israelna du takwaka néma du retaméni, hanja Devit néma du rendén maki?” ⁷ Wungi wakwexékéndaka dé Jisas diré wa, “Yingafwe. Hanja wuna yafa God hafu wundé wetakandéka dé re, hukémbu xakute yakwa jooona nukwaka. Wun déka jémba dé. Guni wandén nukwaka yamba xékélakikénguni. ⁸ Godna Hamwinya guna mawulimbu wulaaye téta gunika hambuk hwendét, guni wunika hundi watan-guni. Jerusalemémbu rekwa du takwaka, Judiana héfambu samariana héfambu rekwa du takwaka, atéfék héfambu rekwa du takwaka akwi hundi watanguni, wunika.” Wungi dé Jisas wa.

*God wandéka dé Jisas Godna getéfaré wari
Mak 16:19-20; Luk 24:50-53*

⁹ Jisas wungi wandéka God wandéka dé wari, Godna getéfaré. Warindéka xéta téndaka buwi nak takatéfíndéka di déré xéhambandi. ¹⁰ Xéhafi yandaka yíndéka di yasawara xéta hwakéndaka bér wama nukwa wur sandandé du yéték bari hari gwande bér di wali té. ¹¹ Téta bér wa, “Gunawa, Galilina du, métaka guni wumbu téta nyirré yasawara xé? God wandéka dé Jisas guniré yatakataka dé Godna getéfaré wari. Warindéka guni xé. Xéngun maki male Jisas wambula gay-atandé.” Wungi bér wa.

Jisasna du di wa nak du Judasna hafwa hérandéte

¹² Wumbére du wungi wambéka di Jisasna du Oliv némbu yatakataka ye di Jerusalemré wambula wulayi. Wun némbu Jerusalem wali

walémbambu dé té. Yindaka yambu afaké yingafwe. ¹³ Jerusalemré wulaaye di rendan gena taku geré wari. Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, bartolomyu, Matyu, alfiusna nyan Jems, nak Jemsna nyan Judas, Saimon, wungi di wara re. Wumba du Saimon nak héfana du déka getéfana duka néma du rendémboka hélék yandé du dé. ¹⁴ Wunde du atéfék di du takwa nawulak akwi, Jisasna ayiwa Maria akwi, Jisasna bandingu akwi, wungi di atéfék nukwa hérangwanda God wali hundi bulé.

¹⁵ Nukwa nawulak yindéka Jisasna hundi xékéka séfélak (120 maki) du takwa gembu hérangwandéndaka dé Pita deka nyéndékmbu téta dé angi wa, ¹⁶ "Wuna nyama bandi, hanja Godna Hamwinya wandéka dé Devit Judaska hundi hayi, Godna nyingambu. Wun hundi mwi hundi yandéte dé Judas Jisasré hura dé wakwe, déka mamaka. ¹⁷ Wun hundi mwi hundi dé ya, Judas yandén jémbaka. Hanja Jisas wandéka dé wun du Judas nani wali yitaka yatakata dé jémba ya." Wungi dé Pita wa.

¹⁸ Judas haraki saraki sémbut hura Jisasré mamaka hwetaka dé yéwa nawulak héra. Hérae hwetaka dé héfa nak héra. Hérae dé wun héfambu dé xakri. Xakre dé déka biya fukandéka dé di jamuneka gwandendéka dé wungi hiya. ¹⁹ Hiyandéka di Jerusalemémbu rekwa atéfék du takwa di wun hundi xéké. Hibu hundi mbu wun héfaka di wa, "Akeldama." Wun hundina mo hundi angi dé, "Nyéki rekwa héfa dé."

²⁰ Pita Judaska sarékéta dé dé wali rekwa du takwaré angi wa, "Devit hayindén gwar angi dé

wa:

Déka rendén hafwa baka retandé.

Nak du wumbu yamba rekéndé.

Wungi dé hayi. Nak hundi akwi angi dé wa:

Nak du déka jémba hérae du takwaka hatitandé.

Wungi dé hayi Judaska.

²¹⁻²² ”Wungi maki, némbuli wambet Jisasna jémbaré xéndé du nak nani wali yitaka yatakata dé akwi du takwaka watandé, ‘Néma Du Jisas hiyae dé wambula ramé. Wungi wuni xé.’ Wungi watandé. Hanja guré husandakwa du Jon dé du takwaré yikafre hundi wa. Wandén nukwa du nawulak di nani wali yitaka yataka. Yitaka yatakata di nani wali nana Néma Du Jisas wali jémba ya. Yambeka God wandéka Jisas Godna getéfaré warindéka di nani wali té. Wunde duka sarékétame. Sarékéta wunde du nakré wasékembet, dé nani wali yitaka yatakatanandé.” ²³ Wungi wandéka di du yétékna xi wa, josep, déka nak xi Basabas. Nawulak déka angi di wa, Jastus. Nakémba du akwi, Matias dé. ²⁴⁻²⁵ Wataka di Jisaska angi wakwexéké, “Nana Néma Du, méni xékélaki. Judas dé ména jémba yatakataka hiyae dé déka hafu hafwaré yi. Yindéka némbuli nani méniré we. Méni atéfék duna mawulika méni xékélaki. Wungi xékélakita némbuli méni ambére du yétékré xe wasékemén duré nanika wakwetaméni. Wakwemét, wun du ména aposel reta ména jémba yatandé. Yata dé Judasna hafwa hératandé.” ²⁶ Wungi wakwexékétaka di motumbu bérka xi hayi. Hayitaka motu take di xé Matiasna xi hayindan motu xalendéka. Xéndaka dé Matias

Jisasna aposel tamba yéti angé man natafa wali yitaka yatakata dé Jisasna jémba ya.

2

Godna Hamwinya dé gaya

¹ Pentikosna néma nukwa xakundéka di Jisasna du atéfék di natafa gembu hérangwanda re. ² Reta di xéké, némafwi ham Godna getéfambu bari gayandéka. Wun ham némafwi hambuk mur maki dé ya. Wun ham rendan geré wulaaye dé sukweka té. ³ Xékéta di xé séfélak yalefu ya maki jondu natafambu te mutala ye di nak nak duna anéngambambu xérékéta téndaka. ⁴ Xéndaka dé Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye téta dika hambuk hwendéka di nak nak téfana hundimbu di bulé.

⁵ Hanja séfélak Judana du di atéfék getéfambu ya. Yae di Jerusalemémbu re. Wunde du di Godna ximbu harékékwa du di. ⁶ Wun ham xékétaka di séfélak du di Jisasna du téndanmbu hérangwanda té. Téta nak nak di xéké Jisasna du nak nak deka getéfana hundimbu buléndaka. Xékéta di saréké waréké xéké. ⁷ Saréka waréngéna nae di wa, “Owa. Wun hundi bulékwa du di Galilina du di wana? ⁸ Wunde du nana hundi yike di ye. Yingi maki nae di nana getéfana hundimbu bulé? Buléndaka nani nak nak nana getéfana hundimbu xéké. ⁹ Nani séfélak héfambu nani ya. Partia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadusia, Pontus, Esia, ¹⁰ Frigia, Pamfilia, Isip, Libiana hafwa Sairini wali walémbambu tékwa, wun héfambu nani ya. Nani nawulak Romémbu yae nawulak nukwa male ambu re. Nawulak nani

Judana du. Nawulak nani nak téfana du nani Judana hambuk hundi xéké. ¹¹ Nawulak nani Kritna héfambu nani ya. Nawulak nani Arebiana héfambu nani ya. Nani atéfék nana getéfana hundimbu nani xéké. Di nana getéfana hundimbu buléta God hurundén hambuk jémbaka wandaka nani xéké. Yingi maki nae di nana hundimbu bulé?” ¹² Wungi wata di waréngéné. Waréngénéta saréké waréké xékéta di di hafu buléta di wa, “Owa. Ané yingi maki joo dé?” ¹³ Wungi wandaka di nawulak Jisasna duré bangwa hundi wata di wa, “Séfélak huli wain hulingu sataka di wangété ye.” Wungi di wa.

Pita dé hundi wa

¹⁴ Wandaka dé Pita Jisasna du tamba yéti angé man natafa di wali téta dé atéfék du takwaré hambukmbu wata dé wa “Gunawa, Judana du takwa, Jerusalemémbu rekwa du takwa, waan mé nakélak take wuna hundi xéké. Xékéta xéngun jooka xékélakitanguni. ¹⁵ Guni séféla guni we. Némbuli ganémbe male dé. Nani Judana du wain hulingu ganémbambu sahafime. Yingafwe. Guni wungi guni xékélaki. Wunde du wangété yandaka hulingu sahambandi. Di wangété yahambandi. ¹⁶ Hanja Godna profet Joel dé wun huli jémbaka Godna nyingambu angi dé hayi:

¹⁷ God dé wa, ‘Hukétéfi nukwa walémbe téndét, wuni wuna Hamwinya blekétawuni, atéfék du takwaka.

Hwewut guna dunya, takwanya, wuna hundi xékéta, profetna hundi watandi.

Guna wayikana du janji maki joo xéndat, di guna gwalefa du janji hwatandi.

18 Wun nukwambu wuni wuna Hamwinya blekétawuni, wuna jémba yakwa du takwaka.

Blekéwut di profetna hundi watandi.

19 Nak maki joo hurutawuni, nyirumbu akwi, héfambu akwi.

Huruwut, du takwa xéta waréngénétandi.

Nyéki wali, ya wali, yaki wali huruwut xakundét xétandi.

20 Wawut nukwa hiyandét gan hunyitandé. Wungi yandét bafu akwi nyéki maki xakutalé.

Xakulét hukémbu Néma Duna némafwi nukwa xakutandé. Wun nukwambu Néma Du déka némafwi hambuk wakwetandé.

21 Wun nukwa du takwa dika yikafre hurundéte di Godka wandat, dé diré yikafre hura sata néna tambambu hérandét, di jémba retandi.'

Wungi dé God hanja wa.

22 Wun hundi wataka dé Pita wambula wa, "Israaelna du, guni mé xéké ané hundi. Nasaretna du Jisaska watawuni. God wandéka dé Jisas nak maki nak maki hanja xéhafi yangun hambuk jémba dé ya, guna nyéndékmbu. Yandéka guni ambu reta wun jémba xétaka guni xékélaki, 'Dé Godna du dé.'

23 Wun duré du nak dé guna tambambu taka, God hanja sarékéta xékélakindén maki. Takandéka guni déré Godna hundi xékéhafi yandé duna tambambu takanguka di Jisasré xiyae mimbu hatekandaka dé hiya. 24 Hiyandéka God du hiyana sémbut hérekindéka dé wambula ramé. Hiya sémbut déré hulukinjoka dé hurufatiké. 25 Hanja Devit angi dé wa, déka:

Wuni atéfék nukwambu wuni xé, Néma Du wuni wali téndéka.

Dé wuna yika tambambu té, wuni roota généwumboka.

²⁶ Xéwuka dé wuna mawuli yikafre yandéka wuni mawuli sawuli yata wuna hundimbu wuni déka ximbu haréké.

Wuni wamén hundika sarékéta wuni hiyanjoka roohafi yata jémba retawuni.

²⁷ Méni God, méni wa, wuna hamwinya hiyandé duna getéfambu rehafi yandéte.

Méni wamét ména yikafre duna fusa yamba yama xakéndé.

²⁸ Méni wuniré wunde wakwemé, huli hamwinya héra yambu.

Wakweméka wuni méni wali téta yikafre mawuli yata mawuli sawuli yatawuni.

Wungi dé Devit hanja hayi.”

²⁹ Wun hundi wataka dé Pita wambula wa, “Nyama bandi, guni mé xéké. Wuni wawut, guni jémba xékélakitanguni, ané hundi. Nana mandéka Devit wundé hiyandé. Hiyandéka di déré wundé réménda. Dére réméndan hwandafu ané getéfambu némbuli andé re. ³⁰ Devit wun hundi hayita dé hafuka hayihambandé. Wun hundi hayindén wu nak duka dé hayi. Godna hundi wanjoka hukémbu yate yakwa duka dé hayi. Hanja God dé dére wa, ‘Ména mandéka nak ména hafwa hérae dé néma du retandé. Mwi hundi wuni méniré we.’ Wungi God wandéka dé Devit xéké. ³¹ Xékéta God yatendéka jémbaka xékélakita dé wa, ‘God wandét dé hiyandé duna getéfambu yamba rekéndé. Déka fusa yamba yama xakéndé.’

Wungi wata Devit God wasékendén du Kraiss hiyae ramétendékaka dé hayi. Guni wun hundika sarékéta némbuli ané hundi mé xéké. ³² Jisas hiyandéka dé God déré wambula husaraméndéka nani Jisasna du wundé xékwa. Xémbenka guniré wuni we. ³³ God wandéka dé Jisas Godna getéfaré wara dé Godna yika tamba sakumbu re. Hanja déka yafa God dé Jisasré wa, ‘Wuna Hamwinya ménika hwetawuni.’ Wungi wataka déka Hamwinya hwendéka hérae dé nanika bleka yakindéka xe xéka andé xékélakingwi. ³⁴ Hanja Devit Godna getéfaré warihambandé. Warihafi ye dé hafu dé angi wa:

Néma Du God wuna Néma Duré dé wa, ‘Méni wuna yika tambambu retaméni.

³⁵ Remét wuni wawut ména mama ména manéna ekombu retandi.

Wun hundi wandén, wu Jisaska dé wa.

³⁶ ”Guni, israelna du takwa, mé xéké. Xékéta jémba xékélakitanguni. Wun du Jisaska wuni we. Jisasré guni xiyae mimbu hatekanguka dé hiya. Hiyandéka God wandéka dé Jisas Néma Du dé re. Wun du God wasékendén du Kraiss dé.” Wungi dé Pita wa.

Séfélak du takwa Jisaska jémba sarékéndaka di Jisasna ximbu diré guré husanda

³⁷ Wandéka di du takwa wun hundi xékéndaka xi maki xiyandéka di Pitaré akwi Jisasna aposelré akwi di wakwexéké, “Gunawa, nana du, méta yatame?” ³⁸ Wungi wakwexékéndaka dé Pita wa, “Guni nak nak guna haraki saraki sémbut yatakangut nani Jisas Kraissna ximbu guniré guré husandatame. Guni wungi hurungut God

guna haraki saraki sémbut yakwanyitaka déka Hamwinya hwetandé, gunika. Hwendét déka Hamwinya guna mawulimbu wulaaye tétandé. ³⁹ Hanja God dé wa, ‘Wuni guniré akwi, guna mandékaré akwi yikafre hurutawuni. Mwi hundi wuni we.’ Wungi wataka dé afakémbu rekwa du takwaka akwi déka Hamwinya hwenjoka dé mawuli ye. Nana Néma Du God wasékendén du takwa atéfékéka déka Hamwinya hwenjoka dé mawuli ye.”

⁴⁰ Wun hundi wataka dé Pita wambula hundi nawulak wata dé wa, “Ambu rekwa du takwa séfélak haraki saraki sémbut hurundanka God wun sémbut diré hasa hwendét, di hangéli hératandi. Guni guna haraki saraki sémbut mé yataka. Yatakataka yikafre mawuli yata di wali wun hangéli yamba hérakénguni.” ⁴¹ Wungi Pita wandéka di séfélak du takwa déka hundi xéké. Xékéta di Jisaska jémba saréké. Sarékéta mawuli yandaka di diré Kraisna ximbu guré husanda. Wun nukwambu 3,000 du takwa di Jisasna du takwa wali re. ⁴² Wungi reta di atéfék nukwambu di Jisasna aposel wakwendan hundi xékéta di Jisasna du takwa wali jémba reta di Jisaska sarékéta bret fukae sata di God wali hundi bulé.

Jisasna hundi xéké kwa du takwa wungi di re

⁴³ God wandéka di Jisasna aposel di nak maki nak maki, hanja xéhafi yandan hambuk jémba di ya. Yandaka di atéfék du takwa xéta waréngéna di roo.

⁴⁴ Jisasna hundi xéké kwa du takwa natafa mawuli héraata di atéfék jémba re. Reta di deka jondu hura yae di wa, “Ané Jisaska jémba

sarékékwa atéfék du takwana jondu dé. Ané nana jondu male yingafwe.”⁴⁵ Wungi wataka di nawulak du takwa deka jondu deka héfa akwi hwetaka, yéwa hérae di wun yéwa mune hwe, jondu yike reta Jisasna hundi xékékwa du takwaka.⁴⁶ Atéfék nukwa tempelmbu hérangwanda reta di God wali hundi bulé. Bulétaka wun ge yatakataka di nak du nak duna geré wulaaye di nata mawuli hérandaka dé deka mawuli yikafre téndéka di hénoo sékére sa.⁴⁷ Wungi huruta Godna ximbu harékéndaka di séfélak du takwa xe di wa, “Wunde yikafre du takwa di. Jémba male di re.” Atéfék nukwa Néma Du dé du takwa nawulakré akwi dé wa, déka hundi xékéndate. Wandéka déka hundi xékéta di, di akwi Jisaska jémba saréké. Sarékéta di Jisasna du takwa wali di re.

3

Man haraki yandé du nak dé yikafre ya

¹ Gérambu nak Pita bér Jon tempelré yinjoka bér yambumbu wari, atéfék gérambu yimbéka maki.
² Man haraki yandé duré akwi di nawula du tempelré yate hura yi, yambumbu. Déka ayiwa déré héralén nukwambu dé déka man haraki ye wungi té. Téndéka di atéfék nukwa déré yate hura yi, tempelna wulayi gwande yambumbu takanjoka. Wun yambuna xi angi dé, “Yikafre yambu dé.” Di yate hura yindaka dé wun yambumbu reta dé tempelré wulayikwa du takwaka yéwaka wakwexéké, déka hwendate.³ Pita bér Jon akwi wara wulayinjoka yambéka dé wun man haraki yandé du bérre xétaka dé bérka wakwexéké, bér

déka yéwa hwembéte. ⁴ Wandéka Pita bér Jon dama xéféke hambukmbu xe dé Pita wa, “Méni mé yakite xé, aniré.” ⁵ Wungi wandéka dé bérre xéséfu. Xéséfu xe dé wa déka mawulimbu, “Wafewana yéwa nawulak wuniré hwetambér wana?” ⁶ Wungi wandéka dé Pita déré wa, “Wuni yéwa yingafwe. Hura téwuka joo male méniré hwetawuni. Nasaretna du Jisas Kraisna ximbu wuni méniré we: Méni sé raama féta yi.” ⁷ Wungi wataka dé déka yika tambambu hura dé husaraméndéka dé déka man wali déka wulanyima wali bari hambuk yandéka dé yikafre ya. ⁸ Wun du yikafre ye dé wuréféka xale xayitéka te dé, wungi féta yi. Féta ye dé bér wali tempelré wulayi. Wulaaye dé mawuli sawuli yata dé wuréféka gweréfékéta dé Godna ximbu haréké. ⁹ Atéfék du takwa di xé, wun du wungi féta yita Godna ximbu harékéndéka. ¹⁰ Xéta di déka xékélaki. Dé yéwa héranjoka wata tempelré wulayindaka yikafre yambumbu rendé du dé. Dé wungi yikafre yandéka xéta di waréngéné. Waréngénéta saréké waréké xékéta di wa, “Owa. Wun man haraki yandé du némbuli yikafre dé ya.” Wungi di wa déka.

Pita hundi dé wa tempelmbu

¹¹ Wun du Pita bér Jonré hulukindéka atéfék du takwa hundi xékéta waréngéna di di téndanré di fétékére yi. Ye di di wali hérangwanda té, gena tafékambu. Wun tafékana xi angi dé, Solomonéna taféka dé. ¹² Hérangwanda téndaka dé Pita diré xéta dé wa, “Gunawa, israelna du, métaka guni wun jooré xe waréngéna guni aniré wungi xéséfu?”

Guni angi guni saréké ani hafu ani wun hambuk jémba ya. Ani Godna makambu yikafre te wanaka dé ané du féta yi. Wungi sarékékénguni. Wun ana jémba yingafwe. ¹³ Abrahamna néma du, Aisakna néma du, Jekopna néma du, nana atéfék mandékana néma du God dé wandéka déka jémba yakwa du Jisas dé néma du re. Guni Jisaré guni hwe, guna néma duka. Hwenguka di Jisaré haraki sémbut hurundate dé néma du Pailat hélék dé ya. Jisas baka téndéte dé Pailat mawuli ya. Mawuli yandéka guni Pailat rendénmbu téta guni Jisaska guni hu hwe. ¹⁴ Jisas haraki saraki sémbut huruhambandé. Yikafre sémbut huruta Godna hundi xékéka du dé. Guni déka hu hweta guni Pailatré wa, 'Méni Jisaré yamba takamét yikéndé. Du nakré xiyandé duré mé takamét yindé.' ¹⁵ Wungi wataka guni du takwa jémba resékendate huli hamwinya hwékwa duré guni xiyanguka dé hiya. Hiyandéka God wandéka dé Jisas wambula ramé. Raméndéka ani wundé xéna. ¹⁶ Jisasna hambukmbu dé wun man haraki yandé du yikafre ya. Wun hambuk wu Jisasna hambuk dé. Ana hambuk yingafwe. Ani Jisaska jémba sarékénaka dé déka hambuk aniré hwendéka ani déka ximbu wanaka dé wun du yikafre ye dé yikafre male té. Yikafre téndéka guni téta xéta guni xékélaki. Ani Jisaska jémba sarékénaka dé Jisas hafu dé wun jémba ya.

¹⁷ "Wuna nyama bandi, guni mé xéké. Guni guna néma du wali guni Jisaska jémba xékélakihafi ye guni déré xiyanguka dé hiya. Wungi wuni xékélaki. ¹⁸ Hanja God wandéka atéfék profet di wa, God wasékendén du Krai hangéli

hératendékaka. Wandaka God wandén maki dé Jisas hangéli héra. ¹⁹ Guni guna haraki saraki sémbut mé yatakataka Godna hundi xékéngut, God guna haraki saraki sémbut hérekitandé. Hérekitaka dé Néma Du God gunika hambuk hweta guni wali téndét, guna mawuli jémba tétandé. ²⁰ Téndét God wandét Jisas Kraiss wambula yatandé. Hanja God dé Jisasré waséke, dé guniré yikafre hurundéte. ²¹ Némbuli Jisas Godna getéfambu dé re. Hanja God atéfék jondu huratakandéka dé atéfék jondu yikafre male dé té. Te dé wun jondu haraki ya. Wun jondu wambula yikafre téndéte God wandét, Jisas wambula yatandé. Hanja God wandéka di déka profet déka hundi xéka di wambula yikafre tétendékaka wa.

²² "Hanja nana mandéka Moses dé wa, 'Guna Néma Du God wandéka wuni déka profet wuni xaku. God wuniré wandén maki hukémbu wambula wandét guna hémémbu du nak xakutandé. Xakundét guni déka hundi atéfékéka jémba xékétanguni. ²³ Wun profetna hundi xékéhafi yakwa du takwaré God xiyae haraki hurutandé. Di israelna du takwa wali yamba rekéndi.' ²⁴ Wungi Moses wandéka dé Godna profet Samuel dé ané nukwambu xakundé jooka dé hayi. Samuelna hukémbu yandé profet atéfék akwi di ané nukwambu xakundé jooka di hayi.

²⁵ "Guni God déka profetré wandén hundi akwi, guna mandékanguré wasékérékéndén hundi akwi némbule wundé hérangu. Hanja God guna mandéka Abrahamré dé wa, 'Wuni ména mandékambu atéfék héfambu rekwa du takwaré yikafre hurutawuni.' ²⁶ Wungi wataka

God hukémbu wandéka dé déka jémba yakwa du Jisas tale dé gunika ya, guniré yikafre hurunjoka. Yikafre hurundét guni guna haraki saraki sémbut nak nak yatakatanguni.” Wungi dé Pita wa.

4

Pita bér Jonré di séndé geré hura yi

¹ Pita bér Jon du takwaka wata témbéka di pris, tempelka hatikwa duna néma du, Sadyusina du yae di bér témbénmbu xaku. ² Tale di xéké bér angi wambéka, “Jisas hiyae wambula wundé raméndé. Raméndén maki, hiyandé du takwa ramétandi.” Wungi wambéka xékétaka di bérka hundika hélék yata mawuli wita yae di bér témbénmbu xaku. ³ Xakundaka nukwa nandindéka di béré huluke di hura yi séndé geré. Hura ye di wa, “Séri bérka hundi xékétame, némbuli gan dé.” Wungi di wa.

⁴ Wandaka bér tale tempelmbu téta bér hundi wambéka di séfélak du takwa xéké. Bérka hundi xékétaka di Jisaska jémba saréké. Wun nukwa di 5,000 du takwa di Jisaska jémba saréké.

Néma du di béré duna makambu taka

⁵ Gan hwae ganémbambu di israelna néma du, deka néma du akwi, xékélelakikwa du akwi, wungi di Jerusalemémbu hérangwandé, hundi bulénjoka. ⁶ Hérangwandéndaka dé prisna néma du Anas dé wumbu re. Kaiafas akwi, Jon akwi, Aleksander akwi, atéfék prisna néma duna hémna du akwi wungi di hundi bulénjoka hérangwanda re. ⁷ Reta di Pita, Jon, man haraki ye yikafre yandé duré akwi séndé gembu hura yandaka di deka makambu té. Téndaka di Pita bér Jonré wakwexéké, “Méta

yambéka dé wun man haraki yandé du yikafre ya? Yingi maki béni wun hambuk jémba ya? Héna ximbu wambéka dé wun du yikafre ya?”

⁸ Di wungi wakwexékéndaka dé Godna Hamwinya Pitana mawulimbu hambuk ye téndéka dé Pita wa, “Gunawa, israelna néma du, atéfék néma du, ⁹ némbuli guni aniré wakwexéké, ané man haraki yandé du yikafre yandénka. Aniré guni wakwexéké, yikafre jémba yananka. ¹⁰ Guni mé xéké. Guniré némbuli wuni we. Wawut guni akwi israelna atéfék du takwa akwi xékéta xékélakitangani. Nasaretna du Jisas Kraisna hambuk hwendéka ani déka ximbu wanaka dé ané man haraki yandé du dé yikafre ya. Yikafre ye némbuli dé ané du guna makambu dé té. Guni Jisaré xiyae mimbu hatekanguka dé hiya. Hiyandéka God wandéka dé wambula wundé raméndé. ¹¹ Jisaska ané hundi Godna nyingambu dé re:

Ge tokwa du di motu nakéka hélék yata di wun motu yaki.

Yakindaka nak dé wun motu hérae takandéka dé ge jémba té.

¹² Wungi rendéka némbuli guniré wuni we déka. Dé hafu dé naniré yikafre hurundét, nani huli mawuli hérae jémba reséketame. Jisas dé hafu naniré wungi yikafre hurutandé. Nak du yingafwe.”

¹³ Pita wungi wandéka di néma du xékétaka di waréngéné. Waréngénéta di wa, “Owa. Wun du yéték roohafi téta bér naniré hundi wa. Bér xékélakikwa du yingafwe. Nana xékélelakikwa du béré wakwehambandi, nyinga hayimbéte.”

Wungi wataka di xékélaki. Bér Jisas wali yitaka yatakandé du bér. ¹⁴ Xékélakita di xé man haraki yandé du yikafre ye Pita bér Jon wali téndéka. Xéta di bérka hundi hasa wanjoka di hurufatiké.

¹⁵ Wahafi yata di béré wa, hafwaré gwandimbéte. Wandaka gwandimbéka di di hafu bulé. ¹⁶ Buléta di wa, “Béré méta yatame? Bér yikafre male hambuk jémba bér ya. Yambéka wun du yikafre yandéka di Jerusalemémbu rekwa atéfék du takwa di xékélaki. Nani yamba wakéme, “Bér wun jémba yahambambér.” Wungi yamba wakéme. ¹⁷ Du takwa nawulak akwi wun jooka xékéndamboka hélék nani ye. Hélék yata nani béré hambukmbu watame, Jisasna ximbu wambula wahafi yambéte.” ¹⁸ Wungi wataka di wandaka bér wambula wulayi. Wambula wulayimbéka di wa, “Béni mé xéké. Jisasna ximbu wambula wakémbéni. Du takwaré Jisaska yamba wakwekémbéni.”

¹⁹ Di wungi wandaka bér Pita bér Jon wa, “God dé aniré wa, atéfék du takwaré déka hundi wanate. Guni aniré guni watéfi, wun hundi wahafi yanate. Némbuli guni mé wa aniré. God yingika dé mawuli ye? Yingi maki yikafre joo yataani? Guna hundi xékétaani, o Godna hundi xékétaani? ²⁰ Ani angi yataani. Jisas yandé jémbaré xétaka ani wun jémbaka wataani. Jisas wandéka xékénan hundika wataani. Wungi male wataani. Ani nakélak yamba rekéani.”

²¹ Bér wungi wambéka di néma du béré hambukmbu wata di wa, “Mé xéké. Hundi yamba wakéméni, Jisaska. Nana hundi xékéta baka tétambéni.” Wungi di wa. Wun hundi wata di béré

xiyanjoka di roo, du takwaka. Man haraki yandé du yikafre yandénka di atéfék du takwa Godna ximbu di haréké. Harékéndaka di néma du Pita bér Jonré xiyanjoka roo wandaka bér baka yi. ²² Wun man haraki yandé du dumi yétiyéti nawulak héki hwari akwi rendéka bér Jisasna ximbu wambéka dé yikafre ya.

Jisasna hundi xékékwa du takwa di Godré wa

²³ Pita bér Jon bér Jisasna hundi xékékwa du takwaka bari wambula yi. Wambula ye bér prisna néma du israelna néma du béré wandan atéfék haraki hundika bér safé, diré. ²⁴ Wambéka di du takwa xékétaka natafa mawuli héraata di angi Godré wa: “Méni nana Néma Du méni. Hanja tale méni atéfék jondu méni hurataka. Nyir, héfa, gu, méni hurataka. Wumbu rekwa atéfék jondu akwi méni hurataka. ²⁵ Hanja méni waméka ména Hamwinya dé nana mandéka Devitré wa. Wandéka dé ména jémba yandé du Devit dé ména nyingambu angi hayi:

Métaka di nak téfana du di rékambambu we?

Métaka di nana du deka mawuli haraki yandéka di Néma Du wasékendén duré xiyanjoka hundi bulé?

²⁶ Néma Du déka wasékendén du wali, bér wali warenjoka di atéfék héfambu rekwa néma du di hérangwanda té.

²⁷ ”Devit wungi hayindéka déka hundi mwi hundi dé ya. Néma du Herot bér pontius Pailat bér nak téfana du israelna du akwi bér di wali hérangwanda ané getéfambu té. Di ména yikafre jémba yakwa du Jisasré xiyanjoka di hérangwanda hundi bulé. Hanja méni Jisasré waséke, ména

jémba yandéte. ²⁸ Wunde du hundi bulétaka di haraki saraki sémbut di huru, Jisasré. Hanja méni hambuk ye mawuli yata méni wa, di wun sémbut hurutendakaka. Talembu xe méni wa, hukémbu di wungi hurundate. ²⁹ Néma Du, némbuli wandan haraki hundika sarékéta nanika hambuk mé hwe, nani ména jémba yakwa du takwa dika roohafi yata, ména yikafre hundi jémba wambete. ³⁰ Méni hambuk hwemét di bar hiyaakwa du takwa yikafre yatandi. Méni wamét ména yikafre jémba yakwa du Jisas hambuk naniré hwendét, nani déka ximbu wata nak maki nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba yatame.” Wungi di Godré wakwexéké.

³¹ Wakwexékéndaka dé wun hundi buléta téndan ge huséngéné. Huséngénéndéka Godna Hamwinya deka mawulimbu sukweka téndéka di atéfék, néma duka roohafi yata di Godna hundi wa.

Jisasna hundi xéké kwa du takwa di natafa mawuli héra

³² Jisasna hundi xéké kwa du takwa di natafa mawuli héra. Héraata di deka jonduka wa, “Ané jondu atéfék duna jondu dé. Wun nana baté jondu yingafwe.” Wungi wataka di deka jondu mune hweta di atéfék wun jondu taka. ³³ Séfélak nukwa Jisasna aposel di hambukmbu di wa, “Néma Du Jisas hiyae wundé raméndé. Wu mwi hundi dé.” Wungi wa saafa yindaka dé God Jisasna du takwa atéfék ré némafwimbu yikafre huru. ³⁴ Yikafre hurundéka di atéfék jémba di re. Jambangwe du yingafwe. Du nawulak deka ge héfa hwetaka yéwa hérae di aposelka wun yéwa hwe, di mune hwendate. ³⁵ Hwendaka di aposel yéwa mune

hwe, jonduhafi rendé du takwaka. Wungi huruta di atéfék jémbe di re.

³⁶⁻³⁷ Du nak déka xi josep dé akwi wungi huruta déka héfa hwetaka yéwa hérae dé wun yéwa Jisasna duka hwe, di mune hwendate. Dé Livaina hémémbu yandé du dé. Saiprusna héfambu dé ya. Jisasna du di déka huli xi hwe, Barnabas. Wun deka hundimbu wandaka maki dé. Wun xina mo hundi angi dé: “Deka mawuliré yikafre hurukwa du dé.”

5

Ananias bér Safaira

¹ Du nak déka xi Ananias dé déka takwa Safaira wali bér re. Bér bérka héfa hwetaka bér yéwa nawulak héra. ² Hérae dé wun yéwa nawulak hura reta dé nawulak hura ye dé Jisasna aposelré wa, “Wuna héfa hwetaka wuni ané yéwa héra. Hérae némbuli atéfék yéwa gunika andé hwewi.” Wungi wataka hura yae yéna yata dé hérandén yéwa nawulak dika hwe, mune hwendate. Hérandén yéwa atéfék hwehambandé. Hwendéka lé déka takwa akwi lé xékélaki, wun yéwaka. ³ Ananias wun yéwa hwendéka dé Pita déré wa, “Yinga maki naméka satan ména mawulimbu wulaaye téndéka méni ména héfa hwetaka héramén yéwa nawulak méni faku? Fakutaka méni wa, ‘Wuni hérawun yéwa atéfék wuni hwe.’ Wungi wata méni Godna Hamwinyaka méni yéna ye. Métaka méni wungi we? ⁴ Tale méni wun héfa hwehafi yaméka wun héfa ména ximbu dé re. Méni wun héfa hwetaka yéwa héramén wu ména yéwa dé. Métaka we méni wungi hurunjoka méni saréké. Wungi huruta

méni duka male yéna yahambaméni. Méni Godka akwi méni yéna ya. Wungi haraki sémbut méni huru.” ⁵ Wungi wandéka dé Ananaias xékétaka dé bari xakre dé wungi hiya. Hiyandéka xékéndé du takwa atéfék di roo. ⁶ Wayikana du nawulak yae di Ananaiasna fusa nukwa wur samétaka hérae hura ye di wekwambu rémé.

⁷ Hukémbu lé Ananaiasna takwa gwande. Gwande léka du hiyandénka xékélakihambalé. ⁸ Xékéhafi yaléka dé Pita léré wakwexéké, “Nyéna du wali héfa hwetaka hérambén yéwa atéfék béni nanika hwe, o yingafwe? Wuniré mé wa.” Wungi wakwexékéndéka lé wa, “Xéxé. Wu mwi hundi dé. Wun yéwa atéfék ani wundé hwena.” Wungi wata lé yéna ya. ⁹ Yéna yaléka dé Pita wa, “Nyéna du wali béni béna mawulimbu béni wa, ‘Ani nawulak yéwa fakutaani, Néma Duna Hamwinya yamba xékélakikéndé.’ Wungi wataka déka yéna béni ya. Wungi haraki saraki sémbut béni huru. Mé xéké. Nyéna duré réméndé du fétémbu di té. Nyéniré akwi hura yitandi.” ¹⁰ Wungi wandéka lé bari téndénmbu xakre lé wungi hiya. Hiyaléka di wayikana du gwande yae di léré xétaka hérae hura ye di léka du wali sékéré rémé. ¹¹ Jisasna hundi xékékwa du takwa akwi wun hundi xékéndé du takwa atéfék akwi di némafwimbu roo.

Jisasna du di nak maki nak maki hambuk jémba ya

¹² Jisasna aposel di séfélak nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba yandaka di du takwa xé. Séfélak nukwa Jisasna hundi xékékwa du takwa atéfék di tempelré wulaaye hérangwanda di Solomonéna tafékambu té. ¹³ Téndaka di atéfék du

takwa diré xéta di wa, “Wunde du takwa yikafre di.” Wungi wata Jisaska jémba sarékéhazi yakwa du takwa di di wali yitaka yatakanjoka di roo. ¹⁴ Séfélak du takwa roohafi yata di akwi Néma Du Jisaska jémba di saréké. Sarékéta di séfélak séfélak du takwa akwi Jisasna hundi xéké. ¹⁵ Jisasna aposel séfélak nak maki hambuk jémba yandaka di bar hiyaakwa du takwaré jambémbu take di yate hura yi. Yate hura ye di diré yambumbu taka. Takata angi di wa, “Wafewana Pita wandét di yikafre yatandi wana? Wahafi yata yambumbu yindét wafewana déka haki bar hiyaakwa duré hérandét di yikafre yatandi?” Wungi di saréké. ¹⁶ Atéfék Jerusalem walémbambu rekwa getéfambu séfélak du takwa di yi Jerusalemré. Ye di bar hiyaakwa du takwa, haraki hamwinya hura téndé du takwaré akwi di hérae hura yi. Wungi hurundaka di Jisasna aposel wandaka di atéfék di yikafre ya.

Ensel gayandéka di séndé ge yatakataka yi

¹⁷ Jisasna aposel wungi hurundaka dé atéfék prisna néma du déka du wali hélék di ya. Wunde du di Sadyusina du di. Hélék yata haraki mawuli xékéta di hundi bulé. ¹⁸ Hundi bulétaka wandaka di Jisasna aposelré huluke di hura yi séndé geré. Hura yindaka di wumbu re. ¹⁹ Gan hunyindéka dé Néma Duna ensel nak dé gaya. Gaye dé séndé gena yambu nafwe dé Jisasna aposelré hura gwande yi hafwaré. ²⁰ Hura gwande dé diré wa, “Guni ye guni tempelré wulayitanguni. Wulaaye guni guni huli mawuli hérae jémba reséketendaka atéfék hundika du takwaré watanguni.” ²¹ Wungi

wandéka di Jisasna aposel xékétaka ganémbambu di tempelré wulaaye di du takwaré Godna hundi wa.

Wun jooka xékélakihafi yata, atéfék prisna néma du déka du wali wandaka di deka getéfana du, israelna néma du atéfék, wungi di ya. Yae hérangwanda di atéfék di hundi bulé. Bulétaka, di gélinguré wa, di séndé geré ye Jisasna aposelré dika hura yandate. ²² Wandaka di deka du ye séndé gembu xaakwa di Jisasna aposelka hwakéfatiké. ²³ Hwakéfatika wambula yae di wa, “Nani séndé gembu xaakwa nani xé gena yambu jémba téfindaka séndé geke hatikwa du jémba téndaka. Xétaka gena yambu nafwitaka nani wunde duka hwakéfatiké.”

²⁴ Di wungi wandaka dé tempelna gélinguna néma du, prisna néma du wali di xékétaka di Jisasna du yindanka di saréké waréké xéké. ²⁵ Sarékéta rendaka dé du nak wulaaye dé diré wa, “Mé xéké. Nalika wanguka di du nawulak di séndé gembu re. Wunde du némbuli di tempelmbu téta di hundi andé we, du takwaka.” ²⁶ Wungi wandéka di néma geke hatikwa du deka néma du wali di Jisasna aposelka yi. Ye xaakwa di wumbu tékwa du diré rékambambu wata diré motumbu xiyandamboka di roo. Roota di Jisasna aposelré di nakélak hura yi. Hambukmbu diré hundi wahambandi.

Jisasna du néma duré hundi wanjoka rooham-bandi

²⁷ Diré hura ye wandaka di Jisasna aposel néma duna makambu di wambula té. Téndaka dé atéfék prisna néma du diré wa, ²⁸ ”Nani gunika hambukmbu nani watéfi, guni wun duna ximbu wakwengumboka. Guni nana hundi xékéhambanguni.

Guni wun duka hundi guni we, Jerusalemémbu rekwa atéfék du takwaré. Nani déré xiyambeka hiyandénka guni we.”²⁹ Wungi wandéka dé Pita wali, Jisasna nawulak du wali di wa, “Nani Godna hundi male xékétame, Nani héfambu rekwa duna hundi yamba xékékéme.”³⁰ Hanja guni Jisasré mimbu xiyae hatekanguka dé hiya. Hiyandéka nana mandékana Néma Du God déré dé husaramé.³¹ Husaraméndéka dé Jisas Godna yika tambambu reta Néma Du re, nani atéfék israël, nana haraki saraki mawuli yatakambet, God nana haraki saraki mawuli yakwanyindéte.³² God wandéka Jisas wungi yandéka nani atéfék xétaka nani wun jooka hundi we. Godna Hamwinya akwi dé wun hundi we. God dé déka Hamwinya hwe, déka hundi xékékwa du takwaka.” Wungi di wa.

Gamaliel dé hundi wa néma duré

³³ Wandaka di néma du xékétaka di rékambambu wata di diré xiyanjoka di huru.³⁴ Xiyanjoka hurundaka dé néma du nak déka xi Gamaliel dé té. Dé Farisina du reta dé deka hambuk hundika wakwe sakwe séfélak duré. Dé atéfék du takwana makambu yikafre du dé re. Gamaliel téta wandéka di Jisasna aposelré hura gwandi hafwaré.³⁵ Hura gwandindaka dé Gamaliel néma duré wa, “Guni, nana getéfana du, israël, guni mé jémba saréké. Wunde duré méta yatanguni?”³⁶ Hanja du nak déka xi Teudas yae dé wa, ‘Wuni néma du wuni. Guni wuna hukémbu mé guni ya.’ Wungi wandéka di 400 maki du di déka hukémbu yi. Yindaka hukémbu di déré xiyandaka di déka du yaange yi atéfék getéfaré. Yindaka déka jémba yambumbu

yihambandé, baka dé xakri. ³⁷ Hukémbu gavman di atéfék du takwana xi hayindaka dé nak du déka xi Judas Galilina héfambu dé ya. Yandéka di séfélak du déka hundi xéké. Xékéta di déka jémbambu wulayi. Wulayindaka hukémbu du nawulak di déré xiya. Xiyandaka hiyandéka di déka du di yaange yi atéfék getéfaré. ³⁸ Némbuli Jisasna duka guniré watawuni. Wunde duré yamba xiyakénguni. Mé takangut yinda! Di héfambu rekwa duna hundi male xékéta déka jémba yandat, deka jémba baka xakritandé. ³⁹ Di Godna hundi xékéta déka jémba yandat, deka jémba reséketandé. Resékendét guni di wali waru diré yamba sarékéngwandékénguni. Wafewana guni God wali warutanguni?” Wungi wandéka di néma du Gamalielna hundi xéké.

Jisasna aposel yikafre mawuli yata di re

⁴⁰ Néma du déka hundi xékétaka wandaka di Jisasna aposelré wambula hura xale. Hura xalendaka wandaka di deka séfimbu témbéré, rami yoombu. Témbéréta di néma du diré wa, “Jisaska wambula yamba wakénguni. Wun duna ximbu wakénguni. Némbuli guni yitanguni.” ⁴¹ Wungi wandaka di Jisasna aposel wun ge yatakataka di wungi yi. Ye di wa, “God nani Jisasna jémba yambekaka yikafre mawuli yata dé wa, wunde du naniré xiyandat, nani hangéli héraata Jisasna ximbu harékémbete. Wu yikafre dé.” Wungi wataka yandan jooka di mawuli ya. ⁴² Atéfék nukwambu di tempelmbu akwi, du takwana gembu akwi di Godna hundi wambula wa. Wata di wa, “Jisas wu God wasékendén du Kraisi dé.” Wungi wata di wun jémba yatakahambandi.

6

Di du nawulakré waséke, Jisasna aposel wali jémbyandate

¹ Wun nukwambu séfélak du takwa akwi di Jisaska jémba saréké. Jisaska jémba sarékékwa du nawulak di Grikna hundi xéké. Nawulak di Hibruna hundi xéké. Nak nukwa di Grikna hundi xékékwa Judana du di Hibruna hundi xékékwa Judana du wali di waru. Waruta di Grikna hundi xékékwa du di wa, “Atéfék nukwa guni nawulak jondu male guni mune hwe, nana getéfana du hiyandé takwaka. Guna du hiyandé takwaka guni séfélak jondu mune hwe. Nani wungina sémbutka hélék nani ye.” ² Wungi wandaka di aposel tamba yéti angé man yéték wandaka di Jisasna hundi xékékwa du takwa atéfék di hérangwandé. Hérangwandéndaka di wa, “Mé xéké. Nani Godna hundi wambeka jémba yatakataka hénoo mune hwembet, wungi haraki dé. Jondu mune hwe jémba nana jémba yingafwe.” ³ Nyama bandi, wungi maki guni wali rekwa du angé tamba yétiyéti angé tamba hufukéka hwakétanguni, jondu mune hwendate. Di xékélakikwa du di. Godna Hamwinya deka mawulimbu hambuk ye tékwa du di. Guni hwaka xétaka wunde duna xi wangut nani diré watame, di wun jémbyandate. ⁴ Di wun jémbyandat, nani God wali hundi buléta Godna hundi wakwetame. Wu nana jémba dé.”

⁵ Di wungi wandaka di atéfék du takwa xékétaka di deka hundika mawuli ya. Mawuli yata di ande duré wa, di jondu mune hwendate:

Stiven. Dé Jisaska hambukmbu jémba saréké. Déka mawulimbu Godna Hamwinya hambuk ye dé té.

Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Pamenas.

Nikolas. Dé nak téfana du reta dé Judana hambuk hundi xékéta dé deka sémbut huru. Dé Antiokmbu dé ya.

⁶ Wunde duna xi wandaka di wunde du angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk Jisasna aposelna makambu té. Téndaka di Jisasna du deka anéngambambu nak nak tamba takata di Godka wa, di jondu jémba mune hwendate. ⁷ Wataka di Jisasna aposel di Godna hundi wa saafa yi. Wa saafa yindaka di Jerusalemémbu rekwa séfélak du takwa deka hundika xéka di Jisaska jémba saréké. Sarékéndaka di Jisasna du takwa di séfélak xaku. Séfélak pris akwi di Jisaska jémba saréké.

Juda di Stivenré duna makambu taka

⁸ God wun du Stivenré némafwiwimbu yikafre huruta hambuk hwendéka dé Stiven dé séfélak nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba dé ya. Yandéka du takwa déka jémbaré xéta di waréngéné. ⁹ Waréngénéndaka di Judana du nawulak di Stivenka hélék ye di mama wa. Wunde du di Godna hundi buléndaka ge nakmbu di ya. Wun gena xi angi dé, “Dé dé hafuka jémba yakwa duna ge dé.” Wunde du di Sairinina héfambu, Aleksandriana héfambu, Silisiana héfambu, Esiana héfambu akwi yae di Jerusalemémbu re. Wunde du atéfék di Stivenka hélék yata di dé wali waru. ¹⁰ Warundaka dé Godna Hamwinya hambuk hwendéka dé Stiven jémba xékélakita dé diré wa. Wandéka di déka hundi hasa wanjoka di

hurufatiké. ¹¹ Hurufatikéta di yéna yakwa duka nakélak hwaké. Hwaka xétaka di dika yéwa hwe, yénataka hundi wandate. Hwendaka wun yéna yakwa du di wa, “Wun du Stiven dé nana mandéka Moseska wali, Godka wali dé haraki hundi wa. Haraki hundi wandéka nani xéké.”

¹² Di wungi wata yéna yandaka di du takwa wali, getéfana du wali, xékélelakikwa du akwi wungi xékéta di rékambambu wata Stivenka ye di déré témbéra hura yi, néma du reta hundi buléndaka geré. ¹³ Hura yindaka Stiven néma duna makambu téndéka wandaka di yéna yakwa du nawulak di wulayi, wun geré. Wulaaye di wa, “Wun du atéfék nukwambu dé Godna tempelka dé haraki hundi wata dé Mosesna hambuk hundika akwi haraki hundi wa. ¹⁴ Angi dé wa, ‘Nasaretna du Jisas tempelré haraki hurutandé. Haraki hurutaka dé Moses hwendén sémbut yatakataka huli sémbut hérambete dé naniré wa.’ Wungi Stiven wandéka nani xéké.” Wungi di yéna ya. ¹⁵ Yéna yandaka di atéfék néma du Stivenré xéséfwá xe di xé déka saawi enselna saawi maki xakundéka.

7

Stiven dé néma duka hundi wa

¹ Atéfék prisna néma du dé Stivenré wakwexéké, “Deka hundi mwi hundi wana yingafwe wana?”

²⁻³ Dé wungi wakwexékéndéka dé Stiven angi wa, “Yafa, nyama, bandi, wuna hundi mé xéké. Hanja nana mandéka Abraham Mesopotemiana héfambu rendéka dé hambuk yakwa Néma Du God déka yae dé déré wa, ‘Ména hém ména

héfa yatakataka méniré wakwetewuka héfaré yitaméni.' Wungi wandéka dé Abraham Haranré yi. ⁴Abraham wungi Kaldiana héfa yatakataka ye dé Haranmbu rendéka déka yafa wumbu hiyandéka God wandéka dé Abraham némbuli ané rembeka héfaré dé ya.

⁵"Abraham ané héfaré yandéka dé God déka héfa hwehambandé, wun nukwambu. Wun nukwa Abraham nyan hérahafi yandéka dé God déré wa, 'Hukémbu wuni ané héfa hwetawuni ménika. Hwewut méni ména mandéka guni yafa yatanguni, ané héfaka. Mwi hundi wuni we.' Wungi dé God wa. ⁶God ané hundi akwi dé Abrahamré wa: 'Ména mandéka nak héfambu retandi. Rendat wun héfana du hambuk yata diré haraki huruta watandi, ména mandéka deka némafwi jémba baka yandate. Yéwa yamba hérakéndi. Séfélak séfélak (400) héki hwari reta wun jémba male yatandi. ⁷Yandat hukémbu wuni wun némafwi jémba dika hwendé duré hasa hwewut, di némafwi hangéli hératandi. Némafwi hangéli hérandat, di ména mandéka wun héfa yatakataka di yae ané héfambu reta wuna ximbu harékétandi.' ⁸Wungi wataka dé God Abrahamré wa, 'Méni wuna mwi hundi sarékéta méni ména du wali guna séfi sékétanguni.' Wungi God wandéka dé Abraham xékétaka wungi huruta déka nyan Aisak hérae dé déka séfi akwi dé séké. Aisak angé yétiyéti angé yétiyéti nukwa rendéka dé déka yafa déka séfi séké. Hukémbu dé Aisak Jekopna yafa xaku. Xakundéka Jekop dé tamba yéti angé man yéték duna yafa xaku. Wungi xakundéka di nana mandékangu di re.

⁹"Jekopna nyambali deka bandi josepka haraki

mawuli xékéta di déré nawulak duka hwetaka di yéwa héra. Hérandaka di wunde du di josepré hura yi, Isipré. Hura yindaka josep wun héfambu rendéka dé God dé wali té wungi té wungi té. ¹⁰ Téta dé déré yikafre huruta wandéka hukémbu atéfék haraki saraki joo déka yahambandé. God josepré yikafre huruta yikafre xékélelaki hwendéka dé josep yikafre hundi wa. Wandéka xékétaka dé Isipna néma du Fero déré xéta josepka mawuli yata dé wa, josep néma du reta dé Isipna héfaka akwi Feroná geke akwi dé hati.

¹¹ "Hukémbu dé hénooka hiyatendaka nukwa dé xaku, kenanéna héfambu Isipna héfambu akwi. Xakundéka di séfélak du takwa di hénooka hiya. Hiyae di nana mandéka akwi hénooka hwakéfatiké. ¹² Hwakéfatika Jekop dé xéké, hénoo Isipmbu rendéka. Xékétaka dé déka nyambali nana mandékaré wandéka di tale wun héfaré yi. ¹³ Hukémbu di wambula Isipré yi. Ye xaakwa josepka xékélakihafi yandaka dé josep diré wa, 'Guni wuna nyama bandi guni. Wuni josep wuni.' Wungi wandéka di déka xékélaki. Xékélakindaka dé Fero hundi xéké josepna hémka. ¹⁴ Xékétaka wandéka dé josep déka nyama bandiré wa, 'Guni ye wuna yafa Jekop déka hémré akwi watanguni, Isipré yandate.' ¹⁵ Wungi wandéka ye déka hundi wandaka dé Jekop déka hém atéfék wungi di Isipré yi. Séfélak (75) du takwa di yi. Hukémbu Jekop, déka nyambali nana mandéka akwi, di Isipmbu hiya. ¹⁶ Hiyandaka di deka fusa hura yi Sekemna héfaré. Hura ye di diré Abrahamna wekwambu rémé. Hanja deka mandéka Abraham dé yéwa hwe, Hamorna hémka. Hwetaka dé wun wekwa

téndé héfa héra.”

¹⁷”God hanja Abrahamré wasékérékéndénégala hurutendéka nukwa walémbambu téndéka israelna du takwa nana mandéka némafwi hém di xaku, Isipmbu. ¹⁸Xakundaka dé nak néma du Fero dé re Isipmbu. Dé josep akwi déka jémbaka akwi xékélakihambandé. ¹⁹Wun néma du yéna yata dé nana mandékaré dé haraki huru. Huruta dé wa, di deka huli nyan hérae hafwambu takandat re hiyandate. ²⁰Wun nukwa Mosesna ayiwa lé déré héra. Dé Godna makambu yikafre nyan dé. Héraléka dé déka yafana gekombu male dé munya sata re. Bafu hufuk rendéka lé roo lé déré hafwambu taka. ²¹Hafwambu takaléka rendéka lé Feronatakwanya déré xétaka hérae hura ye lé déré hati, léka nyan maki. ²²Hatiléka di Isipna hambuk hundi di Mosesré wakwe sakwe. Wakwendaka dé xékélaki. Xékélakita hambuk hérae dé yikafre hundi wata dé hambuk jémba ya.

²³”Hukémbu Mosesna héki hwari dumi yétiyéti yandéka dé wa, ‘Wuni wuna nyama bandi israelna duka yitawuni, diré xénjoka.’ ²⁴Wungi wataka ye dé xé, Isipna du nak israelna du nakré xiyandéka. Xéta dé déka hémna du wali téta dé wun haraki sémbut hasa hwenjoka dé Isipna duré xiyandéka dé hiya. ²⁵Moses déka mawulimbu angi dé saréké, ‘Di wun duré xiyawukaka xékélake xékélakitandi, God wuniré dé waséke, wuni diré yikafre huruta ané héfa yatataka yimbete. Wungi xékélakitandi.’ Wungi sarékéndéka di wun jooka xékélakihambandi. ²⁶Wun du hiyandéka nukwa nak yindéka dé Moses wambula yi, israelna duka. Ye dé xé israelna du yéték warembéka. Xétaka bér warehafi yata jémba

rembéte dé mawuli ya. Mawuli yata dé béré wa, 'Bénawa. Béni nyama bandi béni. Métaka béni ware? Béni warekémbéni.' ²⁷ Wungi wandéka dé warendé du nak Mosesré xasémekindéka dé Moses hu hu yi. Yindéka déré haraki hundi wata dé wakwexéké, 'Héndé wa méni nana néma du reméte. Héndé wa nanika hatiméte?' ²⁸ Wafewana wuniré xiyataméni, nalika Isipna duré xiyamén maki?' ²⁹ Wungi wakwexékéndéka dé Moses xékétaka roo dé yaange yi. Yaange ye Isip yatakataka dé Midianmbu dé nak téfambu yandé du maki dé re. Wumbu re takwa hérae dé nyan yéték héra.

³⁰ "Moses dumi yétiyéti héki hwari wumbu re dé nak nukwa Moses du rehafi hafwambu Sainai némbu tékwambu téta dé xé, Godna ensel nak gaye dé ya xérékékwa yikama mi ekombu téndéka. ³¹ Xéta waréngéna dé saréké waréké xéké. Sarékéta dé jémba xe xékélakinjoka dé yi. Yindéka dé Néma Duna hundi dé xaku. ³² Néma Du dé déré wa, 'Wuni ména mandékana God wuni. Wuni Abrahamna God, Aisakna God, Jekopna God wuni.' Wungi wandéka xéka dé Moses généta xénjoka dé roo. ³³ Roondéka dé Néma Du wa, 'Ména su mé futi. Téméka hafwa wuna héfa dé.' ³⁴ Wungi wataka dé God wambula wa, 'Wuni xé, wuna du takwa Isipmbu reta némafwi hangéli hérandaka. Wuni wundé xékéwu, némafwi hangéli héraata gérandaka. Xékétaka wuni gaya, diré hura gwandenjoka. Méni mé xéké. Méni wuna jémba yanjoka méni raama wambula yitaméni, Isipré.' Wungi dé God wa.

³⁵ "Tale israelna du di Moseska hu hweta di déré wakwexéké, 'Héndé wa méni nana néma du reméte?' Wungi wakwexékétaka hukémbu God dé hu hwendan du Mosesré dé wa, dé déka jémba

yata deka néma du rendéte. Godna ensel gaye ya yanékwa yikama mimbu téndéka dé God Mosesré wa, dé deka néma du reta diré hura gwandendét di jémba rendate. ³⁶ Wandéka dé wumba du Moses nak maki nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba yataka dé diré hura ye di Isip yatakataka di yi. Ye di Moses dé nawulak hambuk jémba akwi dé ya, Waka Xérimbu akwi du rehafi hafwambu akwi. Dé wun du rehafi hafwambu dumi yétiyéti héki hwari dé diré hura yitaka yataka. ³⁷ Wun du Moses dé nana mandéka israelna duré wa, ‘God wandéka wuni déka profet wuni xaku. God wuniré wandén maki hukémbu wambula wandét guna hémémbu du nak xakutandé.’ Wungi dé Moses wa. ³⁸ Wun du Moses israelna du wali wungi di hérangwanda du rehafi hafwambu. Moses nana mandékangu wali dé re. Re dé Sainai némburé wara dé Godna ensel wali téndéka wun ensel déré hundi wa. Wandéka dé huli mawuli hérae jémba retembeka hundi dé héra, nanika hwenjoka.

³⁹ ”Moses wun némbumbu téndéka di nana mandékangu Mosesna hundi xékéhafi yata di Moseska hu hwe. Hu hweta di Isipré wambula yinjoka di mawuli ya. ⁴⁰ Mawuli yata hanja hurundan sémbutka sarékéta di Mosesna nyama aronré wa, ‘Tale wun du Moses naniré dé hura ya, Isipmbu. Hura yandéka nani ambu rembeka dé wun némburé wari. Wara wambula gayahambandé. Wambula gayatandé, o yingafwe? Métaki nae déré xétame? Méni gwalinya nak tataméni nanika. Wun gwalinya nana néma du retandé. Reta dé tali yindét nani déka hukémbu

yitame.’ ⁴¹ Wungi wataka di némafwi yénataka god ta, bulmakau balina nyan maki. Tataka di hamwi xiyae di déka hwe. Hwetaka di némafwi hénoo sata deka tambambu tandan jooré xéta di mawuli sawuli ya. ⁴² Yandaka dé God hu hwe dika. Hu hwendéka di nukwa, bafu, hunkwarina ximbu di haréké. Hukémbu Godna profet nak dé wun jooka angí hayi Godna nyingambu:

God dé wa, ‘Gunawa, israelna du, mé xéké.

Hanja guni dumi yétiyéti héki hwari du rehafi hafwambu yitaka yatakata guni hamwi xiyae hwe.

Hamwi hwengun héndéka guni hwe? Wunika hwehambanguni. Yingafwe.

⁴³ Guni yénataka god Molekna ge meme balina séfimbu totaka guni hura yi.

Guni yénataka god Refanéna hunkwariré guni hura yi. Guni wumbére yénataka godré guni ta, bérka ximbu harékénjoka.

Wungi hurunguka némbuli wawut di guniré Babilonéna angé saku hafwaré hura yitandi.’
Wungi dé God wa.

Wandéka wungi dé hayi Godna nyingambu.

⁴⁴ ”Wungi hurundaka dé God Mosesré wakwe, déka ximbu harékéndaka ge meme balina séfimbu totendakangalaka. Wandéka Moses xe wandéka di xéndén maki ge di to. Totaka di hérae hura yitaka yataka, du rehafi hafwambu. Di wun geré xéta di wa, ‘God nani wali dé té.’ ⁴⁵ Hukémbu di wun ge di hwe, deka nyangwalka. Hwendaka di Josuana ekombu reta di wun ge hura ye di deka héfa héra. Hura yandaka dé God nana mandékana makambu dé deka mamaré hérekindéka di ané héfaré ya. Yae

di wun ge totaka di ané héfambu re. Hukémbu Devit néma du xakundéka dé wun ge wungi té. ⁴⁶ God Devitka dé mawuli ya. Mawuli yandéka dé Devit Godré wakwexékéta dé wa, dé Jekopna Godna ge tonjoka. Wakwexékéndéka dé God wa, 'Yingafwe.' ⁴⁷ Wandéka hukémbu Devitna nyan Solomon dé yikafre ge to, Godka.

⁴⁸ "Yandénka mé saréké. Atéfék duna Néma Du God dé du tondan gembu yamba rekéndé. Godna profet nak wun jooka dé angi hayi:

⁴⁹ Néma Du dé wa, 'Nyir wuni néma du rewuka jambé dé. Héfa wuna man takawuka jambé dé.

Métakina ge wunika totanguni?

Méta hafwambu wuni resétotawuni?

⁵⁰ Wu yingafwe. Wuni wun jondu atéfék wuni hafu wuni hurataka.'

God wungi wandéka dé hayi.

⁵¹ "Némbuli guni mé xéké. Guni guna waanmbu Néma Duna hundi xékéhafi yata guna mawulimbu guni séfi sékéhafi yandé du guni. Guni mawuli yanguka maki male hurukwa du guni. Guna mandéka hurundan maki huruta guni Godna Hamwinyana hundi xékénjoka hélék guni ye, atéfék nukwambu.

⁵² Guna mandéka di haraki saraki sémbut di huru, Godna profet atéfékré. Hanja Godna profet di wa, Godna yikafre male sémbut hurutekwa du yatendékaka. Wun jooka wandaka guna mandéka di diré xiyandaka di hiya. Hiyandaka hukémbu wun yikafre male sémbut hurukwa du yandéka guni déré déka mamaka hwetaka guni déré xiyanguka dé hiya. ⁵³ Godna ensel déka hambuk hundi Mosesré wandéka guni wun hambuk hundi

hérae wandén maki huruhambanguni.” Wungi dé Stiven wa.

Stivenré motumbu xiyandaka dé hiya

⁵⁴ Stiven wungi wandéka néma du xékéta di némafwimbu mawuli wita deka némbi ti, déka. ⁵⁵ Némbi tindaka dé Godna Hamwinya Stivenéna mawulimbu hambuk ye téndéka dé Stiven Godna getéfaré yasawara xé. Xéta dé xé God nukwa hanyikwa maki hanyindéka Jisas déka yika tambambu téndéka. ⁵⁶ Xéta dé Stiven wa, “Mé xé. Wuni yasawara wuni xé Godna getéfa nafwe téndéka, Duna Nyan Godna yika tambambu téndéka.”

⁵⁷ Dé wungi wandéka di déka hundi xékénjoka hélék yata hambukmbu wanjita di deka waan géféti. Géféti ye di atéfék déka fétékéra yi. ⁵⁸ Ye di déré huluke hura getéfa yatakataka di déré hafwaré hura gwandi. Gwande di motumbu naake déré xiya. Stivenka haraki hundi wandé du motumbu nakinjoka di yifa yandéka sandandan nukwa wur lafe di wayikana du nak déka xi Sol déka man mombu taka. Takandaka dé deka nukwa wurka hate té. ⁵⁹ Hate téndéka di Stivenré motumbu naake xiyandaka dé Stiven Néma Duka wa, “Néma Du Jisas, wuna hamwinya mé héra.” ⁶⁰ Wungi wataka dé hwati se dé hambukmbu wanjita dé wa, “Néma Du, wunika hurundan haraki saraki sémbut diré hasa hwekéméni.” Wungi wataka dé Stiven wungi hiya.

8

Sol Jisasna hundi xékékwa du takwaré dé haraki huru

¹ Di Stivenré xiyandaka dé Sol xétaka dé mawuli ya.

Wun nukwa di Jerusalemémbu reta Jisasna hundi xékékwa du takwaré tale di haraki huru. Hurundaka di Jisasna hundi xékékwa du takwa atéfék Jerusalem yatakataka di Judiana hafwaré samariana hafwaré akwi di yaange yi. Yindaka di Jisasna aposel male di Jerusalemémbu re. ² Godna hundi jémba xékékwa du nawulak di Stivenré rémé. Réméta di déka némafwimbu géra. ³ Gérandaka dé Sol Jisasna hundi xékékwa du takwaré haraki hurunjoka dé mawuli ya. Mawuli yata dé atéfék geré wulaaye dé hambuk yata Jisasna hundi xékékwa du takwaré huluke hura yi. Huluke hura ye séndé gembu takandéka di hwa.

Jisasna hundi di wa samariambu

⁴ Jerusalem yatakataka yaange yindé du takwa di atéfék getéfaré yita di Jisasna hundi wa saafa yi. ⁵ Wa saafa yindaka dé deka du nak Filip samariana getéfa nakré ye dé du takwaré hundi wa, God wasékendén du Kraiska. ⁶ Wandéka di séfélak du takwa Filipna hundi xékéta di xé, Filip hanja xéhafi yandan hambuk jémba yandéka. Xéta déka hundika mawuli yata di jémba xéké. ⁷ Séfélak du takwana mawulimbu haraki hamwinya di té. Téndaka Filip wandéka di haraki hamwinya hambukmbu waanje di diré yatakataka di yaange yi. Man haraki yandé séfélak du takwa, man tamba lékémbandé séfélak du takwa akwi di re. Rendaka Filip wandéka di yikafre ya. ⁸ Yikafre yandaka di atéfék du takwa mawuli yata di mawuli sawuli ya, samariambu.

⁹ Du nak déka xi Saimon wun getéfambu dé re. Hanja foo tuta laku yakwa du dé. Yandéka di samariana du takwa xéta di déka saré waréké. Saimon dé wa, “Wuni némafwi du wuni.” ¹⁰ Wungi wandéka di wun getéfambu rekwa atéfék néma du, baka du akwi, wungi di déka hundi jémba xéké. Xékéta di wa, “Wun du Godna hambuk dé héra. Hérae dé némafwi hambuk yata dé néma du re.” ¹¹ Wungi wataka waréngéna di wa, “Owa. Séfélak nukwambu dé laku yaata dé wungi hambuk jémba dé ye.” Wungi wataka di deka mawuli déka takata di déka hundi xéké. ¹² Hukémbu Filip yae dé diré yikafre hundi wa, God néma du reta du takwaka hatitendékaka. Jisas Kraiska akwi dé wa. Wandéka xékéta di Jisaska jémba saréké. Sarékéndaka dé Jisasna ximbu diré guré husanda, duré akwi takwaré akwi. ¹³ Saimon akwi dé Jisaska jémba saréké. Sarékéndéka dé Jisasna ximbu déré guré husanda. Guré husandandéka dé Filip wali yitaka yatakata dé xé, Filip nak maki hanja xéhafi yandén hambuk jémba akwi yandéka. Xéta waréngéna dé saré waréké.

¹⁴ Jisasna aposel Jerusalemémbu reta di xéké, samariana du takwa Godna hundi xékéndaka. Xékétaka wandaka Pita bér Jon bér yi, samariana du takwaka. ¹⁵ Ye xakwa bér Godré wakwexéké, dé déka Hamwinya dika hwendéte. ¹⁶ Tale wunde du takwa Jisaska jémba sarékéndaka dé Filip Jisasna ximbu diré guré husanda. Guré husandandéka dé Godna Hamwinya dika gayahambandé. ¹⁷ Hukémbu Pita bér Jon yae Godré wakwexékéta deka anéngambambu tamba takambéka dé Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye

té.

¹⁸ Saimon dé xé Pita bér Jon deka anéngambambu tamba takambéka Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye téndéka. ¹⁹ Xétaka dé yéwa nawulak hérae hura yae dé bérre wa, “Wuni yéwa bénika hwewut béni wun hambuk wuniré hwetambéni. Wuniré hwembét wuni akwi duna anéngambambu tamba takawut Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye tétandé.”

²⁰ Dé wungi wandéka Pita déré dé angi wa, “Wungi yingafwe. Wungi hura, méni ména yéwa wali haraki hafwaré yitaméni. God déka Hamwinya baka hwendéka dé. Yéwa héranjoka déka Hamwinya hwehafindé. ²¹ Méni yéwambu héranjoka waméka ména mawuli haraki dé té. Haraki téndéka God ména mawulika hélék dé ye. Méni wun hambuk yamba hérakéméni. Méni ani wali wun jémba yamba yakéméni. ²² Méni mena haraki saraki sémbut mé yatakataka Godka wa. Wamét, wafewana, dé ména mawuli sarékémén joo yakwanyita wun joo wambula yamba sarékétandé wana. ²³ Wuni xé, méni haraki mawuli xékéméka haraki sémbut ména mawuliré hulukindéka méni yoombu gindan du maki méni re.” ²⁴ Wungi wandéka Saimon dé Pita bér Jonré wa, “Béni Néma Duré watambéni, wunika. Wambét dé wuniré yikafre hurundét wambén joo wunika yamba xakukéndé.” Wungi dé wa.

²⁵ Pita bér Jon Néma Du Jisaska hundi wataka bér Jerusalemré wambula yinjoka bér yambumbu yi. Ye bér samariambu rekwa séfélak getéfambu bér Néma Duna hundi wa saafa yi.

Filip dé Jisaska hundi wa Itiopia néma duré

²⁶ Néma Du Godna ensel dé Filipré wa, “Yambu nak Jerusalem yatakataka dé Gasaré yi. Méni raama méni wun yambumbu yitaméni.” Wungi dé wa. Wun yambu du rehafi hafwambu dé yi. ²⁷ Filip Godna enselna hundi xékétaka raama dé yi. Ye dé xé Itiopia néma du nak yambumbu yandéka. Hanja di déka mandé héreki, dé atéfék Itiopia du takwana néma takwa Kandasika jémba yandéte. Dé wun jémba yata dé léka yéwaka hati. Tale dé Jerusalemré yi, Godna ximbu harékénjoka. ²⁸ Harékétaka dé déka getéfaré wambula yinjoka ye karis tokumbu re. Reta dé Aisaia hanja hayindén nyingambu rekwa hundiré xéta dé wata re. ²⁹ Nyingaré xéta wata rendéka dé Godna Hamwinya Filipré wa, “Méni sa ye dé wali sékére yi.” ³⁰ Wungi wandéka dé Filip fétékéra ye dé xéké, Itiopia du Aisaia hayindén nyingaré xéta wandéka. Xékétaka dé déré wakwexéké, “Méni hayindén hundina mo hundika méni xékélaki, o yingafwe?”

³¹ Dé wungi wakwexékéndéka dé wa, “Yingafwe. Du nak wuniré wun hundika wahambandé. Wahafi yandét, yingi maki nae xékélakitawuni.” Wungi wataka dé Filipré wa, dé wara dé wali rendéte. Wungi wandéka dé Filip yawundu nae dé waré. ³² Wara reta bér Aisaia hayindén hundiré xé, Godna nyingambu. Aisaia hanja angi dé hayi: Hura ye xiyatendaka sipsip bali maki nakélak téndéka di déré hura yi. Sipsip bali nyanéna yuwi sékéndaka nakélak téndéka maki, dé té. Hundi nak wahambandé.

³³ Di déka wa, ‘Haraki saraki sémbut dé huru.’
Wungi wataka di déka hundi xékéhafi yata
di yéna ya.

Di déré xiyandaka dé ané héfambu téhambandé.

Déka hémka héndé xékélake wate?

Wungi dé Godna profet Aisaia hanja hayi.

³⁴ Itiopia du wun nyinga xétaka dé Filipré
wakwexéké, “Héndéka dé Godna profet hayi? Déka
hafu dé hayi, o héndéka dé hayi? Wuniré mé wa.”

³⁵ Wungi wandéka dé Filip déka wa. Tale wun hun-
dina mo hundi dé wa. Wungi wata hukémbu akwi
dé Jisaska wa. ³⁶⁻³⁷ Wata yambumbu bér yi. Ye bér
gu rekwa hafwambu xaakwa dé Itiopia du wa,
“Mé xé. Xéri andé re. Héndé wuniré watéfite, méni
Jisasna ximbu wuniré guré husandamét?”

³⁸ Wun du wungi wataka dé wun karisré hu-
rukwa duré wa, karis hulukindéte. Wandéka
wun karis hulukindéka bér Itiopia du Filip
wali guré nandi. Naande ye dé Filip Jisasna
ximbu wun duré guré husanda. ³⁹ Guré hu-
sandandéka bér wambula xale. Xalembéka dé
Néma Duna Hamwinya dé Filipré bari hura yi.
Hura yindéka dé Itiopia du déré wambula
xéhambandé. ⁴⁰ Wun du yikafre mawuli yata
mawuli sawuli ye dé yi, déka getéfaré. Yindéka
Filip dé Asdotmbu dé té. Te dé atéfék getéfaré
yita dé yikafre hundi we, Jisaska. Wa saafa ye dé
Sisariambu xaku.

9

Sol huli mawuli hérae dé Jisaska jémba saréke
Apo. 22:4-16, 26:9-18

¹ Filip wungi huruta téndéna nukwambu Sol rékambambu wata dé Néma Du Jisasna du takwaré xiyandat hiyandate dé hambukmbu wa. Wataka dé atéfék prisna néma duka yi. ² Ye dé déré wa, “Méni wuna jémbaka akwi wunika akwi nyingambu hayiméte wuni ya. Haaye wunika hwetaméni. Hwemét wuni Damaskusré ye wuni wun nyinga hwetawuni, Godna hundi buléndaka gena néma duka. Hwewut di nyinga xétaka wunika xékélakita yawundu nandat, wuni wuna jémba yatawuni. Yata wuni Jisasna hundi xékékwa du takwaka hwakétawuni. Hwaka xétaka wuni diré yoombu giya hura yatawuni, Jerusalemré.”

³ Wun hundi wataka nyinga hérae Jerusalem yatakataka dé Sol Damaskusré yi. Ye wun getéfambu xakunjoka yandéka dé némafwi ya nyirumbu tulem nae dé wungi gaya, Sol téndénmbu. ⁴ Gayandéka dé Sol héfambu xakri. Xakrita dé xéké ané hundi wandéka, “Sol Sol, métaka méni wuniré haraki huru?” ⁵ Wungi wandéka dé wakwexéké, “Néma Du, méni héndé?” Wungi wakwexékéndéka dé wa, “Wuni Jisas. Wuniré méni haraki huru. ⁶ Sé raama ané getéfaré wulayi. Wulayimét du nak wandét méni déka hundi xékétaka dé wandén maki hurutaméni.” Wungi dé wa.

⁷ Wandéka di Sol wali yindé du hundi nawulak xékétaka wun hundi buléndé duka di hwakéfatiké. Hwakéfatika di nakélak té. Hundi nawulak buléhambandi. ⁸ Buléhafi yandaka dé Sol raama dé dama lanjoka hurufatiké, déka dama gan hunye téndéka. Wungi téndéka di déka tambambu hura di Damaskusré wulayi. ⁹ Wulaaye nukwa hufuk rendéka déka dama lahambandé. Wungi yandéka

dé hénoo hulingu sahambandé.

¹⁰ Jisasna du nak dé re Damaskusmbu. Déka xi Ananaias. Janji makimbu dé Néma Du Jisas déré wa, “Ménawa, Ananaias.” Wungi wandéka dé Ananaias wa, “Néma Du, wuni andé re.” ¹¹ Wungi wandéka dé Néma Du wa, “Méni sé raama ané wawewuka yambu nakmbu yi. Wun yambuna xi angidé, Huritéké Yambu dé. Du nak déka xi Judas dé re wun yambumbu. Judasna gembu Tarsusmbu yandé du déka xi Sol dé re. Méni déka hwakétaméni, Judasna gembu. Wun du Sol némbuli dé wunika wata dé re. ¹² Dé janji maki hwandéka wuni ané joo déré wuni wakwe. Du nak déka xi Ananaias déka yae déka dama wambula jémba yandéte dé déka damambu tamba taka.”

¹³ Néma Du Jisas wungi wandéka dé Ananaias wa, “Néma Du, séfélak du di hundi wa, wun du haraki saraki sémbut ména du takwaré hurundénka, Jerusalembu. Wandaka wuni xéké. ¹⁴ Prisna néma du déka nyinga hwendaka dé Damaskusré dé ya, ména du takwaré huluke hura yinjoka. Nani ména ximbu wata Godré wakwexéké kwa atéfék du takwaré huluke hura yinjoka dé mawuli ya.”

¹⁵ Dé wungi wandéka dé Néma Du wa, “Yingafwe. Méni yitaméni, Solka. Wuni wundé wasékewu, dé wuna jémba yatekwa du dé. Dé wunika hundi watandé, nak téfana du takwaka, deka néma duka akwi, ména getéfa israelna du takwaka akwi. ¹⁶ Wandét nawula du wuna ximbu wandén hundi hélék yata déré xiyandat, dé némafwi hangéli hératandé. Wuni déré wakwetawuni wun jooka.” Wungi dé wa.

17 Wandéka dé Ananias raama ye Judasna geré wulaaye dé déka tamba Solna anéngambambu taka. Takata dé wa, “Wuna bandi Sol, méni yambumbu yae Néma Du Jisasré wundé xémé. Xéménka wandéka wuni andé yawu, ména dama wambula jémba téndét Godna Hamwinya ména mawulimbu wulaaye téndéte.” 18 Wungi wandéka dé xéri hamwina haar maki joo Solna damambu dé xakri. Xakre déka dama yikafre yandéka dé wambula jémba xé. Xe dé raama té. Téndéka dé Ananias Jisasna ximbu déré guré husanda. 19 Guré husandandéka dé hénoo se dé déka hambuk wambula héra.

Sol dé Jisaska hundi wa Damaskusmbu

Nawulak nukwa dé Sol Jisasna du wali dé Damaskusmbu re. 20 Dé bari Godna hundi buléndaka geré wulaaye dé tale Jisaska ané hundi dé wa, “Jisas dé Godna Nyan dé.” 21 Wungi wandéka di xékétaka waréngéna di wa, “Owa. Yingi maki dé? Tale wun du dé hambuk yata dé Jisasna hundi xékékwa du takwaré dé haraki huru, Jerusalemémbu. Wun du angiré dé ya, Jisasna hundi xékékwa du takwaré yoombu giya prisna néma duka hura yinjoka.” Wungi wata di wun jooka saréké.

22 Di wungi sarékéndaka dé Sol hambuk yata dé yikafre hundi hambukmbu wa. Dé wa, “Jisas dé God wasékendén du Krai dé. Wu mwi hundi wuni we.” Wungi wata hambuk yandéka di Damaskusmbu rekwa Judana du déka hundi hasa wanjoka di hurufatiké.

Judana du Solka hélék yandaka dé Damaskus yatakataka yaange yi

²³ Séfélak nukwa rendéka di Damaskusmbu rekwa Judana du déré xiyanjoka di hundi bulé. ²⁴ Buléndaka di xékétaka di Solré wa, wun jooka. Gan nukwa Judana du di wun getéfaka motumbu gindan séndémbu tékwa atéfék yambumbu téta déré xiyanjoka di haxéta té. ²⁵ Haxéta téndaka di Solna hundi xékétaka Jisasna hundi xékékwa du nawulak yoo di léki, némafwi wasarambu. Lékitaka gan nak di getéfana séndémbu wara reta wandaka Sol wun wasarambu rendéka di yoombu hura di séndé tékwa wekwa nakmbu husangwanda husande di héfambu takandaka te dé wungi yi.

Sol Jerusalemémbu dé re

²⁶ Sol Jerusalemré dé yi. Ye xaakwa dé Jisasna hundi xékékwa du takwa wali renjoka dé mawuli ya. Mawuli yandéka di atéfék du déka roota angi di wa, “Dé yéna dé ye. Dé Jisaska jémbsa sarékéhandé.” ²⁷ Wungi wandaka dé Barnabas Solré yikafre huruta dé déré hura bér yi, Jisasna aposelka. Hura ye dé diré wa, “Sol yambumbu ye dé Néma Duré xé. Xéndéka dé Néma Du déré hundi wa. Wandéka dé Sol hambuk yata roohafi yata Jisasna ximbu dé Godna yikafre hundi wa Damaskusmbu.” Wungi dé Barnabas Solka wa. ²⁸ Wandéka di wa, “Wungi yawundu. Nani wali retandé.” Wungi wandaka dé Sol di wali reta dé Jerusalemémbu yitaka yatakata roohafi yata dé diré hundi wa, Néma Du Jisaska. ²⁹ Dé Grikna hundi xékékwa Judana duré akwi dé hundi wa. Wata di wali hundi buléndéka hélék yata, di

déré xiyanjoka huru. ³⁰ Hurundaka di Jisasna hundi xékékwa du wun jooka xékéta di Jerusalem yatakataka di Solré hura ye Sisariaré. Hura ye di déré wa, “Méni Tarsusré yitaméni.” Wungi wandaka dé wun getéfaré yi.

³¹ Jisasna hundi xékékwa du takwa di jémbara, Judiana héfambu, Galilina héfambu, samariana héfambu akwi. Du nawulak diré haraki huruhambandi. Godna Hamwinya di wali jémbara yandéka di séfélak du takwa Jisasna hundika di xéké. Xéka di atéfék yikafre mawuli yata, hambuk yata, di Néma Duka roota déka hundika jémbara xéka di némafwi hém xaku.

Pita wandéka dé Einias yikafre ya

³² Hukémbu Pita dé wumbu rekwa atéfék téfaré dé yitaka yataka. Yitaka yatakata dé nukwa nak dé Godna du takwaré xénjoka dé Lidaré yi. ³³ Ye dé du nakré xé. Wun duna xi Einias dé. Déka matamba hiyandéka dé héki hwari angé yétiyéti angé yétiyéti wungi dé hwa, jambémbu. Yitaka yatakahambandé. ³⁴ Dé wungi hwandéka dé Pita déré xéta dé wa, “Ménawa Einias. Jisas Krai méniwé wundé huréhalékéndé. Méni sé raama ména tafu wura taka.” Wungi wandéka Einias bari raama dé té. ³⁵ Saronéna héfambu rekwa du takwa, Lidambu rekwa atéfék du takwa akwi di atéfék di xé, dé yikafre ye téndéka. Xétaka di Néma Du Jisaska jémbara saréké.

Pita wandéka lé Tabita ramé

³⁶ Takwa hési léka xi Tabita Jopambu lé re. Grikna hundimbu léka xi angi di wa, Dorkas. Tabita lé Jisaska jémbara saréké. Sarékéta lé yikafre jémbara yata lé jondu yike rekwa du takwaré yikafre

huru. ³⁷ Wun nukwa bar hiyae lé wungi hiya. Hiyaléka di léka fusaka guyateke hura ware di taku gembu taka. Takandaka lé hwa. ³⁸ Lida Jopa walémbambu dé re. Jiasna hundi xékékwa du Jopambu reta di xéké, Pita Lidambu téndéka. Xékétaka wandaka bér du yéték Jopa yatakataka bér yi Pitaka. Ye bér déré wa, “Méni bari hari ani wali yitaméni. Wungi nani mawuli ye.” ³⁹ Wungi wambéka dé Pita bér wali wungi yi Joparé. Ye xakundaka di Pitaré hérae hura di wari, Dorkasna fusa rendé hafwaré. Warindaka di duke takwa atéfék Pita téndénmbu téta di géra. Géraata di Dorkas reta hundafana hwelén nukwa wur wakwe, déka. ⁴⁰ Wakwendaka Pita wandéka di atéfék du takwa wun hafwa yatakataka di gwandi. Gwandindaka dé Pita hwati se dé Néma Duré wa. Wataka waleka léka fusaré xéta dé wa, “Tabita, sé ramé.” Wungi wandéka lé dama lae déré xe lé wungi raama re. ⁴¹ Reléka dé tambambu hurundéka lé raama té. Téléka wandéka di Godna du takwa wali duke takwa akwi wungi di xale. Xalendaka dé diré wa, “Némbuli lé jémba lé re.” ⁴² Wungi wandéka di wun jooka hundi wa saafa yi, Jopambu. Wa saafa yindaka di séfélak du takwa di Néma Duka jémba saréké. ⁴³ Séfélak nukwa Pita dé Jopambu re. Du nak déka xi Saimon wali dé re. Saimon dé bulmakau balina séfi ruwa dé wun séfumbu jémba ya.

10

Godna ensel dé Korniliusré hundi wa

¹ Du nak déka xi Kornilius dé re Sisariambu. Dé Romna du dé. Dé Judana du yingafwe. Dé 100 Romna xi warekwa duna dé néma du re. Déka

duka di wa, “Italina xi warekwa du di.” Wungi di wa. ² Kornilius Godka dé jémba saréké. Sarékéta yikafre mawuli yata dé déka hém wali wungi di Godna ximbu haréké. Dé Judana jambangwe du takwaka yéwa baka hweta Godka wandékandé. ³ Gérambu nak dé God wali wata dé janji maki hwa. Hwae dé xé Godna ensel nak déka gaye angi wandéka, “Ménawa, Kornilius.” ⁴ Wungi wandéka dé déré xe roota dé wa, “Néma du, métaka méni mawuli ya?” Wungi wandéka dé Godna ensel wa, “Méni Godka waméka dé ména hundi wundé xékéndé. Méni jambangwe du takwaka yéwa baka hweméka God wundé xékélakindé. Xékélakita dé ménika saréké. ⁵ Némbuli wamét di ména du nawulak Joparé yitandi. Ye di du nakéka hwakétandi. Déka xi Saimon. Déka nak xi Pita dé. ⁶ Dé bulmakau balina séfimbu jémba yakwa du Saimon wali dé re, néma xéri tufwambu.” ⁷ Wungi wataka dé Godna ensel dé yi. Yindéka dé Kornilius wandéka bér jémba yakwa du yéték bér ya. Xi warekwa du nak akwi dé ya. Dé akwi Godna ximbu harékéndékandé. Dé akwi Kornilius wali rendékandé. ⁸ Wunde du hufuk yandaka dé Kornilius Godna enselna hundi diré wa. Wataka diré wandéka di yi, Joparé.

Pita dé janji maki hwa

⁹ Yindaka nukwa nak yindéka di Jopambu xakunjoka yandaka nukwa dawimbu téndéka dé Pita dawí geré wari, God wali hundi bulénjoka. ¹⁰ Warindéka hénoo yandéka dé hénoo sanjoka dé mawuli ya. Mawuli yandéka di hénoo humbwindaka dé janji maki hwa. ¹¹ Hwae dé xé, nyir télaméndéka némafwi nukwa wur maki joo

gayandéka. Gayandéka di nukwa wurna yétiyéti wambumbu hura di Pita rendénmbu husanda, héfaré. ¹² Wun joombu nak maki nak maki hamwi hambwe afwi di re. ¹³ Rendaka dé Pita ané hundi xéké, “Méni sé raama xiyae sa.” ¹⁴ Pita wun hundi xékétaka dé wa, “Néma Du, wungi yingafwe. Ména hambuk hundi dé naniré watéfi, wunde hamwi sambemboka. Watéfindéka wuni wunde haraki hamwi hanja sahambawuni. Némbuli haraki hamwi yamba sakéwuni.” ¹⁵ Wungi wandéka dé God wambula wa, “Wuni wunde jonduré wundé huréhalékéwu. Wun huréhalékéwun jonduka angi yamba wakéméni, ‘Wun haraki joo dé.’ Wungi yamba wakéméni.” Wungi dé God wa. ¹⁶ Yambu hufuk Pita wun jooré xéta dé wun hundi xéké. Xékéndéka dé wun joo bari nyirré wambula wari.

¹⁷ Pita saré waré xékéta dé déka mawulimbu wa, “Ané xéwun joona mo yingi dé?” Dé wungi sarékéta rendéka di Korniliusna du nawulak duré angi wakwexéké, “Saimonéna ge yimbu dé té?” Wungi wakwexékétaka xéka ye di Saimonéna gena fétémbu té. ¹⁸ Téta di wa, “Du nak déka xi Saimon déka nak xi Pita ambu dé re, o yingafwe?” ¹⁹ Wungi wandaka dé Pita xéndén jooka sarékéta rendéka dé Godna Hamwinya déré wa, “Mé xéké. Du hufuk ménika hwaka ya. ²⁰ Sé raama naande yi, di wali. Wuni hafu wawuka yandaka di wali yinjoka rookéméni.” ²¹ Wungi wandéka dé Pita naande ye dé diré wa, “Hwakéngun du, wuni andu. Méta yanjoka guni ya?” ²² Wungi wandéka di wa, “Xi warekwa duna néma du Kornilius wandéka nani ya. Dé yikafre du dé. Godna ximbu harékékwa du dé. Judana du atéfék di déka wa, ‘Dé

yikafre du dé.' Wungi di wa. Godna ensel nak dé Korniliusré wa, méni déka geré ye hundi wamét xékéndéte." ²³ Wungi wandaka dé Pita wa, "Mé gwande. Ambu hwatanguni." Wungi wandéka di wulaaye di wumbu hwa. Hwae ganémbambu dé Pita di wali yi. Jopambu reta Jisasna hundi xékékwa du nawulak akwi di Pita wali yi.

Pita dé Korniliusna geré yi

²⁴ Yindaka nukwa nak yindéka di Sisariambu xaku. Kornilius déka hém déka du takwaré wandéka yae di hérangwanda reta di Pitaka haxéta re. ²⁵ Haxéndaka Pita yae wulayinjoka hurundéka dé Kornilius gwande déré xe mawuli ye hwati se dé wandé da, déka man mombu. ²⁶ Hwati séndéka dé Pita hélék yata dé wa, "Sé ramé. Wuni akwi du male wuni." ²⁷ Wungi wandéka dé Kornilius raama bér Pita wali hundi bula bér geré wulayi. Wulaaye dé Pita xé, séfélak du takwa hérangwanda rendaka. ²⁸ Xéta dé diré wa, "Nana hambuk hundimbu di wa, 'Judana du nak téfana duna geré yamba wulayikéndi. Judana du nak téfana du wali yamba yitaka yatakakéndi. Nak téfana du di Godka xékélakhafi yata di haraki du di re.' Wungi wandaka guni xékélaki. Wuni Judana du wuni. Nanga janji maki hwawuka God dé wuniré huli hundi wa, nak téfana duka. Déka hundi xékétaka wuni dika angi yamba wakéwuni, Di haraki du di. Wungi yamba wakéwuni. ²⁹ God huli hundi wuniré wandéka wuni hundi buléhafi ye wuni ya. Métaka guni wunika wa, gunika yawute?" Wungi dé wa.

³⁰ Wandéka dé Kornilius wa, "Nukwa hufuk yindéka angina nukwambu wuni gembu reta

wuni Godka wa. Wawuka dé du nak nukwa hanyikwa maki nukwa wur sandataka dé wuna makambu bari té. ³¹ Téta dé wa, ‘Kornilius. Méni Godka waméka dé ména hundi wundé xékéndé. Méni jambangwe du takwaka yéwa baka hweméka God wundé xékélakindé. Xékélakita dé ménika saréké. ³² Méni wamét di ména du nawulak Joparé yitandi. Ye di du nakéka hwakétandi. Déka xi Saimon dé. Déka nak xi Pita. Dé bulmakau balina séfimbu jémba yakwa du Saimon wali dé re, néma xéri tufwambu.’ ³³ Wungi wandéka bari wawuka di wuna du yi, ménika hwakénjoka. Ye méniré xétaka wandaka méni naniré yikafre huruta méni ya. Wungi yikafre dé. Némbuli nani atéfék Godna makambu nani ambu re, Néma Du méniré wandén hundi wamét xékénjoka.” Wungi dé Kornilius Pitaré wa.

Pita dé hundi wa, Korniliusna gembu

³⁴ Pita hundi angi dé wa, “Némbuli wundé xékélakiwu. God natafa hémna du takwaka male mawuli yahambandé. ³⁵ Atéfék getéfana du takwa Godka roota yikafre sémbut hurundat, God di atéfékéka mawuli yatandé. ³⁶ God hundi wandéka dé Jisas Krai wun hundi wa, nani israelna duré, nani God wali jémba rembete. Jisas dé atéfék duna néma du dé. ³⁷ Guni wundé xékélakingu, Galilina héfambu akwi Juidiana atéfék héfambu akwi xakundé jonduka. Tale Jon du takwaré wandén maki dé Jisasré guré husanda. ³⁸ Husandandéka God déka Hamwinya dé Nasaretna du Jisaska hwendéka dé némafwi hambuk héra. God wungi dé wali téndéka dé Jisas atéfék getéfaré yita du takwaré dé yikafre huru. satan haraki hurundé

du takwaré wandéka di yikafre ya. ³⁹ Nani wundé xékwa, Jisas Jerusalembu akwi, nana héfambu akwi déka jémba yandéka. Hukémbu di déré xiyae mimbu hatekandaka dé hiya. ⁴⁰ Hiyandéka nukwa yéték yindéka nukwa hufukmbu God déré wambula husaramé. God déré husarama wandéka nawulak du di déré xé. ⁴¹ Atéfék du déré xéhambandi. Nani God hanja wasékendén du male nani xé. Hanja God naniré dé waséke, nani Jisaska hundi wambete. Jisas wambula raama rendéka nani dé wali hénoo hulingu sa. ⁴² Jisas naniré dé wa, ‘Guni du takwaré hundi watanguni, wunika. God wuniré wasékendéka wuni jémba ya. Hukémbu wuni kot xékékwa néma du reta wuni hiyandé du takwana hundi, rekwa du takwana hundi akwi, xékétawuni. Xékéta deka haraki saraki mawuli deka yikafre mawulika akwi diré hundi watawuni. Wun jémbaka akwi guni watanguni.’ Wungi dé Jisas naniré wa. ⁴³ Hanja Godna profet atéfék di Jisaska hundi wa. Wata di wa, ‘Du takwa déka jémba sarékéta déka hundika ‘mwi hundi dé’ nandat, God deka haraki saraki sémbut yakwanyitandé.’ Wungi di wa.” Wungi dé Pita wa.

God déka Hamwinya dé nak téfana du takwaré bleké

⁴⁴ Pita diré wata téndéka dé Godna Hamwinya Pitana hundi xékékwa du takwana mawulimbu wulaaye té. ⁴⁵⁻⁴⁶ Wulaaye téndéka di Jisaska jémba sarékékwa Judana du Pita wali Jopambu yae di xéké, wunde du takwa xékéhafi yandaka hundimbu wata Godna ximbu harékéndaka. Xékéta waréngénéta di wa, “Owa. God déka

Hamwinya dé bleké, nak téfana du takwaka akwi.”
⁴⁷ Wungi wandaka dé Pita wa, “Godna Hamwinya wunde du takwana mawulimbu dé wulaaye té, nana mawulimbu hanjambu wulaaye téndéka maki. Héndé naniré haraki hundi wate, Jisasna ximbu diré guré husandambet? Yingafwe. Nani Jisasna ximbu diré guré husandatame.”⁴⁸ Wungi wataka Pita wandéka di dé wali yandé du Jisas Kraiswa ximbu wata di diré guré husanda. Guré husandandaka di Pitaré wakwexéké, dé di wali nukwa nawulak rendéte.

11

Pita dé hundi wa Jerusalemémbu rekwa Jisasna du takwaka

¹ Jisasna aposel, Jisasna hundi xékékwa du wali di Judiana héfambu reta di xéké, nak téfana du takwa Godna hundi jémba xékéndaka. ² Hukémbu Pita dé Jerusalemré wambula yi. Ye xakundéka di Jisaska jémba sarékékwa du nawulak di Pita wali waru. Wunde du di angi saréké, atéfék du Godna hundi xékénjoka di tale séfi sékétandi. ³ Wungi sarékéta waruta di angi wa, “Méni nak téfana duna geré wulaaye méni di wali hénoo sa. Wungi sata haraki méni huru.” Wungi di wa.

⁴ Wandaka dé Pita Kornilius wali reta hurundan atéfék jooka dé diré angi wa: ⁵ “Wuni Jopambu reta God wali hundi buléta wuni janji maki hwa. Hwae wuni xé némafwi nukwa wur maki joo nyirumbu gayandéka. Gayandéka di nukwa wurna wambu yétiyétimbu hura husandandaka dé rewunmbu té. ⁶ Téndéka wuni jémba xéta wuni xé nak maki nak maki hamwi hambwe afwi

wumbu rendaka. ⁷ Xéta wuni ané hundi xéké, 'Méni Pita, sé raama méni wun tékwa hamwi xiyae sa.' ⁸ Wun hundi xékétaka wuni wa, 'Néma Du, wungi yingafwe. Ména hambuk hundi naniré dé wunde hamwi sambemboka. Watéfindéka wuni wunde haraki hamwi hanja sahambawuni. Némbuli yamba sakéwuni.' ⁹ Wungi wawuka dé God wambula wa, 'Wuni wun jonduré wundé huréhalékéwu. Wun huréhalékéwun jonduka angi yamba wakéméni, 'Wun haraki joo dé.' Wungi yamba wakéméni.' Wungi dé God wa. ¹⁰ Yambu hufuk wuni wun jooré xéta wuni wun hundi xéké. Xékéwuka di wun joo nyirré wambula hura wari. ¹¹ Hura warindaka di Sisariambu yandé du hufuk deka néma duna hundi xékétaka yae di rewun gembu bari xaku. ¹² Xakundaka dé Godna Hamwinya wuniré wa, wuni roohafi yata bari di wali yiwute. Ande Jisaska jémba sarékékwa du gwongofu di wuni wali yi Sisariaré. Ye nani atéfék Korniliusna geré wulayi. ¹³ Wulayimbeka dé naniré wa, Godna ensel nakré xéndénka. Wun ensel Korniliusna gembu téta dé déré wa, 'Méni wamét di ména du nawulak yitandi Joparé. Ye di du nakéka hwakétandi. Déka xi Saimon. Déka nak xi Pita dé. ¹⁴ Dé yae méniré hundi watandé. Wandét guni guna hém wali xékéngut, God guna haraki saraki sémbut yakwanyindét, guni jémba retanguni.' Wungi dé Godna ensel wa Korniliusré. ¹⁵ Wandéka dé Kornilius wun jooka wandéka wuni diré wayika wata téwuka dé Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye té, nana mawulimbu tale wulaaye téndéka maki. ¹⁶ Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye

téndéka wuni Néma Duna hundika wuni saréké. Hanja dé Néma Du wa, ‘Guré husandakwa du Jon dé Godna ximbu diré guré husanda. God déka Hamwinya hwetandé gunika. Hwendét Godna Hamwinya guna mawulimbu wulaaye tétandé.’ Wungi dé Néma Du Jisas wa. ¹⁷ Nani Néma Du Jisas Kraiska tale jémba sarékémbeka dé God déka Hamwinya nanika dé hwe. God déka Hamwinya dé wunde nak téfana du takwaka akwi dé hwe. God wungi hwendéka, wuni héndé, wuni déka jémba takatéfitewuka. Wungi yingafwe, wu déka jémba dé.”

¹⁸ Pita wungi wandéka di Judana du wambula déré haraki hundi wahambandi. Wahafi yata di Godna ximbu harékéta di wa, “God yikafre dé. Dé nak téfana du takwaka akwi dé wa. Di deka haraki saraki mawuli yatakataka huli mawuli hérae jémba retandi, wungi re wungi re.” Wungi di wa.

Antiokmbu rekwa du takwa akwi di Jisaska jémba saréké

¹⁹ Tale di Stivenré xiya motumbu. Xiyandaka hiyandéka di Jisasna hundi xékékwa du takwaré haraki hurunjoka hurundaka di atéfék getéfaré yaange yi. Yaange yita nawulak afakéré ye di Fonisiana héfambu re. Nawulak di Saiprusna héfambu re. Nawulak di Antiokmbu re. Reta di Judana du takwaré male di Jisaska hundi wa. Nak téfana du takwaré déka hundi wahambandi. ²⁰ Saiprusna héfambu yandé du Sairinimbu yandé du akwi Jisaska jémba sarékéta Antiokré ye di Judana du takwaré akwi, nak téfambu yandé du takwaré akwi, di Néma Du Jisaska hundi wa. ²¹ Wandaka

dé Néma Du dika hambuk hwendéka di séfélak du takwa deka haraki saraki mawuli yatakataka di Néma Duka jémba saréké.

²² Jerusalemémbu reta Jisasna hundi xékékwa du di wun jooka hundi xékéta wandaka dé Barnabas yi Antiokré. ²³ Ye xaakwa dé xé, God wun du takwaré yikafre hurundéka jémba rendaka. Xéta yikafre mawuli yata mawuli sawuli yata dé diré yikafre hundi wa, di deka mawulimbu hambuk yata Néma Duna jémba yatakandamboka. ²⁴ Barnabas dé yikafre du dé. Godna Hamwinya déka mawulimbu wulaaye hambuk ye dé té. Téndéka dé Jisaska jémba male saréké. Wun nukwa séfélak du takwa Barnabasna hundi xékétaka di akwi di Jisaska jémba saréké.

²⁵ Hukémbu Barnabas Solka hwaka xénjoka dé Tarsusré yi. ²⁶ Ye hwaka xétaka dé déré hura bér yi Antiokré. Hura ye héki hwari natafa bér Antiokmbu reta bér Jisasna hundi xékékwa du takwa wali hérangwanda bér hundi bulé. Séfélak du takwaré bér wakwe sakwe, Jisaska. Antiokmbu di Jisasna du takwaka di ané xi tale hwe, “Kristen.” Wun xina mo angi dé, “Kraisna du takwa.”

²⁷ Wun nukwa profet nawulak di Jerusalem yatakataka di Antiokré nandi. ²⁸ Wun du nak déka xi Agabus. Godna Hamwinya déka mawulimbu sukweka téndéka dé téta wa, “Hénooka hiyaten-daka nukwa xakutandé. Xakundét atéfék héfambu rekwa du takwa hénooka hiyatandi.” Wungi dé Agabus wa. Hukémbu Klodius Romna néma du dé re. Rendéka wun hénoo hiyatendaka nukwa dé xaku. ²⁹ Agabus wun jooka wandéka di Jisasna du takwa xékéta di wa, “Nani nak nak

Jisasna hundi xékéta Judiambu rekwa du takwaka sarékéta nani yéwa hunduwe dika hwetame. Nani yéwa hérambeka maki dika hwetame, diré yikafre hurunjoka.”³⁰ Wungi wataka yéwa hérae di Sol bér Barnabaska hwe. Hwetaka wandaka bér Jerusalemré wara bér hwe, Jisasna hundi xékékwa du takwana néma duka.

12

Herot wandéka di Jemsré xiyataka di Pitaré hura yi séndé geré

¹ Wun nukwa dé néma du Herot dé Jisasna hundi xékékwa du takwa nawulakré huru, diré haraki hurunjoka. ² Haraki huruta wandéka di Jonéna nyama Jemsré xiya, xi warendaka yarumbu. Xiyandaka dé hiya. ³ Hiyandéka di Judana du xéta di mawuli ya. Mawuli yandaka dé Herot wungi xékélakita wandéka di Pitaré huluke hura yi, séndé geré. Yis takahafi bret sandaka nukwambu Herot wandéka di Pitaré wungi hura yindaka dé séndé gembu re. ⁴ Rendéka Herot wandéka di xi warekwa du tamba yéti man gwongofu di déka hatita té, dé yaange yindémboka. Tale yétiyéti hukémbu yétiyéti di wungi male Pitaka hatita té. Herot angi dé wa, “Pasovana hénoo sa nukwa hényindét, wawut Pitaré hura yandat dé Judana duna makambu tétandé. Téndét hundi bulétaka di déré xiyatandi.” Wungi dé wa. ⁵ Pita séndé gembu rendéka di xi warekwa du déka hate té. Téndaka di Jisasna hundi xékékwa du takwa di nukwambu héndék Godka hambukmbu wa, dé Pitaré yikafre hurundéte.

Godna ensel dé Pitaré hura gwandi séndé gembu

⁶ Nawulak nukwa yindéka Herot angi dé wa, “Séri Pitaré hura xalendat, dé Judana duna makambu tétandé, tale wawun maki.” Wungi wandéka wun gan dé Pita séndé gembu xénde hwa. Xi warekwa du yéték bér sen yétékmbu Pitana tambambu gimbéka dé bérka nyéndékmbu dé xénde hwa. Hwandéka xi warekwa du nawulak di séndé gena yambumbu hati. ⁷ Hatindaka dé Néma Duna ensel bari xakundéka dé séndé ge nukwa maki hanyi. Hanyindéka dé wun ensel Pitana bélangaré xiyaata dé wa, “Sé ramé, bari.” Wungi wandéka dé wun sen Pitana tambambu lukwa dé xakri. ⁸ Xakrindéka dé Godna ensel wa, “Ména nukwa wur sandata ména su akwi mé sanda.” Wungi wandéka dé Pita wandén maki huru. Hurundéka dé wambula wa, “Yifa yandéka sama téméka nukwa wur akwi sandataka mé ya, wuna hukémbu.” ⁹ Wungi wandéka dé Pita wun ge yatakataka dé enselna hukémbu yi. Pita Godna ensel hurundén jooka xékélakihambandé. Déka mawulimbu dé wa, “Wuni baka janji maki wuni hwae.” ¹⁰ Wungi wata dé Godna enselna hukémbu yi. Ye bér tale xi warekwa du yétékré tenangéré. Tenangéretaka hukémbu bér téndé xi warekwa duré akwi tenangéretaka bér séndé gena ainmbu xiyandan yambumbu xaku. Du wun yambu nafwitaka dé néma getéfaré yitandé. Gena yambumbu xakumbéka dé wun gena yambu hafu nafwi, gwandimbéte. Nafwindéka gwande bér yambu nakmbu yi. Ye dé Godna ensel Pitaré bari yatakataka dé wungi yi.

¹¹ Wun ensel yindéka Pitana mawuli laréndéka dé xékélakita dé angi wa, “Némbuli andé xékélakiwu.

Néma Du wandéka dé Godna ensel wunika gaya. Gaye wuniré dé séndé gembu hura gwande, Herotna tambambu. Hura gwandindéka di Judana du sarékéndan joo wuniré yamba hurukéndi. Wungi wuni xékélaki. Wu mwi hundi dé.” ¹² Wungi wataka wun jooka xékélakita dé Mariana geré yi. Maria lé Jonéna ayiwa lé. Déka nak xi Mak dé. Mariana gembu séfélak du takwa hérangwanda reta di Godka wa. ¹³ Godka wandaka dé Pita yae dé hafwambu téta dé gena fétémbu xiya. Xiyandéka lé jémba yakwa takwa hési léka xi Roda lé gena yambu nafwinjoka lé ya. ¹⁴ Yae Pitana hundi xékétaka lé xékélaki, wun du Pita dé. Xékélakitaka mawuli sawuli yata lé bari wambula wulayi. Gena yambu nafwihambalé. Wambula wulaaye lé diré wa, “Pita andé té, hafwambu.” ¹⁵ Wungi waléka di wa, “Nyéni wangété nyéni ye.” Wungi wandaka lé wambula wambula wa, “Mwi hundi wuni we. Dé andé té, hafwambu.” Wungi waléka di wa, “Wu Pitana ensel wana.” Wungi male di wata re.

¹⁶ Wata rendaka dé Pita gena fétémbu wambula wambula xiya. Xiyandéka yae ge nafwe déré xe di waréngéné. ¹⁷ Waréngénéndaka dé Pita tamba haréké, hundi buléhafi yandate. Harékéndéka hundi buléhafi yandaka dé séndé gembu hwandéka Néma Du Jisas déré hafwaré hura gwandendénka dé hundi wa. Wataka dé diré wa, “Wun jooka Jisasna hundi xékékwa du atéfékéré wata Jemsré akwi watanguni.” Wungi wataka Mariana ge yatakataka dé nak hafwaré yi.

¹⁸ Ganémbambu di séndé gembu Pitaka hatindé

xi warekwa du di Pitaka hwakéfatika némafwiambu roota waréngéna di wa, “Owa. Pita yingiré dé yi?”
 19 Wungi wandaka dé Herot wandéka di Pitaka hwaké. Hwaka déré xéhambandi. Xéhafi yandaka dé Herot séndé gembu Pitaka hatindé xi warekwa duré hambukmbu wakwexéké, Pitaka. Wakwexékéndéka di Pita yindénka xékélakihafi yandaka dé déka du diré xiyandat hiyandate dé wa. Wataka dé Herot Judiana héfa yatakataka dé Sisariaré yi. Ye xaakwa séfélak nukwa dé wumbu re.

Herot dé hiya

20 Hanja akwi némbuli akwi Herot dé tairna du takwaka Saidonéna du takwaka dé mawuli wi. Mawuli windéka di du nawulak wumbére getéfambu di ya, Herot wali hundi bulénjoka. Di deka hénoo Herotna héfambu héraata wungi maki Herot wali jémba renjoka di mawuli ya. Yae tale di Herotna geke hatikwa du Blastus wali hundi buléndaka dé diré yikafre hurundéka di Herot wali hundi bulénjoka hérangwanda té.

21 Herot wandén nukwambu dé déka yikafre nukwa wur sandataka dé néma duna yikafre jambémbu reta dé du takwaka némafwi hundi dé wa. 22 Wata rendéka di du takwa angi wa, “Duna hundi maki yingafwe. Ané God nakna hundi maki dé.” 23 Wungi wandaka dé Herot deka hundi xékéta mawuli sawuli dé ya. Mawuli yata déka ximbu dé haréké. Godna ximbu harékéhambandé. Harékéhafi yandéka dé Néma Du Godna ensel déré bari xiyandéka dé hawe déka biyambu tindaka dé wungi hiya.

²⁴ Wun xak xakundéka nukwambu séfélak du takwa nawulak akwi Godna hundi xékétaka di Jisaska jémba saréké.

²⁵ Barnabas bér Sol bérka jémba yata wun yéwa hwetaka bér Jonré hura di Jerusalem yatakataka di wambula yi Antiokré. Jonéna nak xi Mak dé.

13

Godna Hamwinya dé wa Barnabas bér Sol yimbéte

¹ Antiokmbu reta Jisasna hundi xékékwa du nawulak di profetna hundi wa. Nawulak di du takwaré wakwe Jisasna jémbaka. Wunde duna xi angi di: Barnabas, simeon déka nak xi Niger, Sairinimbu yandé du Lusius, néma du Herotna nyayika du Manain, Sol. ² Nak nukwa Antiokmbu reta Jisasna hundi xékékwa du takwa Néma Duna ximbu harékéta hénoo sahafi yata Néma Du wali buléndaka dé Godna Hamwinya diré wa, “Guni wangut bér Barnabas bér Sol wuna jémba yatambér. Wuni waséke, bér wawun jémba yambéte.” ³ Wungi wandéka di hénoo sahafi yata reta Godré wakwexékétaka bérka makambu tamba takata di wa, bér wun jémba yanjoka yimbéte.

Barnabas bér Sol bér Jisasna hundi wa Saiprusna héfambu

⁴ Godna Hamwinya wandéka bér Barnabas bér Sol Selusiaré yi. Ye gunjambémbu wara bér Saiprusna héfaré yi. ⁵ Ye bér Salamismbu xaku. Xaakwa bér Godna hundi wa, Judana Godna

hundi buléndaka gembu. Jon Mak bér wali dé Jisasna jémba ya.

⁶ Barnabas bér Sol héfambu yita bér Saiprusna atéfék getéfaré yita bér Pafosmbu xaku. Ye xaakwa bér xé, hundi sufu wakwa du nakré déka xi Bar-Jisas. Dé Judana du dé. Dé yénataka profet dé. ⁷ Dé Saiprusna néma du wali dé re. Wun néma duna xi Sergius Paulas dé. Dé xékélelakikwa du dé. Dé wandéka bér Barnabas bér Sol yambéka dé béré wa, “Wuni Godna hundi xékénjoka wuni mawuli ye. Béni wuniré mé wa wun hundi.” ⁸ Wungi wandéka dé wun hundi sufu wakwa du, Saiprusna néma du dé Jisaska jémba sarékéndémboka hélék yata, dé wa, “Méni bérka hundi xékékéméni.” Wun du Grikna hundimbu déka xi angi di wa, “Elimas.” ⁹ Wungi elimas wandéka dé Godna Hamwinya Solna mawulimbu wulaaye hambuk ye dé té. Téndéka dé Sol déka nak xi Pol elimasré némafwimbu xéséfuta dé wa, ¹⁰ “Méni satanéna nyan méni. Méni atéfék yikafre sémbutka mama wakwa du méni. Yénataka sémbut haraki sémbut ménimbu sukweka dé té. Néma Duna yikafre yambu méni haraki huru. Méta nukwa huruméka haraki sémbut yatakaméni? ¹¹ Mé xéké. Némbuli Néma Du méniré xiyatandé. Xiyandét ména dama hiyatandé. Hiyandét séfélak nukwambu méni nukwaré yamba xékéméni.” Wungi Pol wandéka dé géli buwi maki joo gaye déka dama saméndéka elimasna dama dé hiya. Hiyandéka yitaka yatakata dé du takwaré wa, déka tambambu hura yindate. ¹² Yandéka dé Saiprusna néma du Sergius Paulas xe Néma Du Jisasna hundi xéka wun hundika waréngénéta dé Jisaska jémba

sarékéta déka hundika dé “Mwi hundi dé” na.

Pol bér Barnabas bér hundi wa Pisidiambu rekwa getéfa Antiokmbu

¹³ Pol déka nyayikangu wali gunjambémbu wara Pafos yatakataka di Pergambu xaku. Wun getéfa Pamfiliana héfambu dé re. Xaakwa dé Jon Mak béré yatakataka dé Jerusalemré wambula yi. ¹⁴ Wambula yindéka Pol bér Barnabas Perga yatakataka bér Antiokré yi. Wun getéfa Pisidiana héfambu dé re. Ye wumbu reta baka hwa nukwa bér Godna hundi buléndaka geré wulayi. Wulaaye bér re. ¹⁵ Rembéka di wun gena néma du Godna nyingambu xéta Moses hayindén hambuk hundi nawulak xéta wataka di profet hayindén hundi nawulak akwi xéta wataka di néma du nawulak du nakré wandaka dé Pol bér Barnabaska yae dé deka hundi angi wa, “Nyama yéti, béni du takwaré yikafre hundi wanjoka mawuli ye némbuli watambéni. Wambét xékéndat deka mawuli yikafre yatandé.” ¹⁶ Wungi wandéka dé Pol raama téta tamba harékéta dé ané hundi wa: “Gunawa, israelna du akwi, Godka rookwa nak téfana du akwi, mé xéké. ¹⁷ Hanja israelna duna God dé nana mandékaré waséke, di déka hundi xékédate. Wasékendéka di nana mandéka israelna du takwa deka getéfa yatakataka nak Isipré ye wumbu rendaka dé God diré yikafre huru, di némafwi hém xakundate. Xakundaka dé God déka tamba harékéta déka hambuk wakweta dé diré hura gwandi Isipmbu. ¹⁸ Diré hura gwande dumi yétiyéti héki hwari dé deka hurundan haraki sémbutka wendé nahafi yata dika dé jémba hati, du rehafi hafwambu. ¹⁹ Hatita dé angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk kenanmbu

rendé hémna getéfaré xiyasandataka dé wun héfa diré mune hwe, di wun héfambu rendate. ²⁰ Di Isipré ye yatakataka deka héfaré hérandan héki hwari angi dé 450 héki hwari. Deka héfambu rendaka hukémbu God wandéka di du nawulak di kot xékékwa néma du maki reta di israelna du takwaka di hati. Hatindaka hukémbu Godna profet Samuel dé akwi kot xékékwa néma du maki reta dé israelna du takwaka hati.

²¹ “Hukémbu di israelna du Godré wa, ‘Méni wamét dé néma du nak nanika hatitandé.’ Wungi wandaka God wandéka dé Kisna nyan Sol dé deka néma du re. Dé Benjaminéna hémna du dé. Dumi yétiyéti héki hwari dé deka néma du re. ²² Rendéka God déré hérekitaka wandéka dé Devit deka néma du re. God dé Devitka angi wa, ‘Jesina nyan Devitré wuni xé. Dé wuna mawuli yawukangala hurunjoka dé mawuli ye. Dé wuna mawuli yawuka maki atéfék hurutandé.’ ²³ Wungi wataka God dé mwi hundi wata dé Devitré wa, Devitna mandéka nak israelna du takwaré satanéna tambambu hérandéte. Wungi wataka hukémbu wandéka dé Devitna mandéka Jisas dé ya.

²⁴ “Tale guré husandakwa du Jon dé israelna atéfék du takwaré angi hundi wa, ‘Guni guna haraki saraki mawuli yatakangut, wuni Godna ximbu guniré guré husandatawuni.’ ²⁵ Wungi wataka déka jémba yasékenjoka yata dé wa, ‘Guni yingi guni saréké wunika? Wuni héndé? Wuni néma du yingafwe. Nak duka guni haxé. Wunika haxékénguni. Mé xéké. Wuna hukémbu dé yatandé. Dé néma du dé. Wuni baka du wuni. Wuni yikafre du yingafwe, déka su hérekiwute.’ Wungi Jon wandéka hukémbu Jisas dé ya.” Wungi

dé Pol wa.

²⁶ Wataka dé angi wa, “Nyama bandi, Abrahamna mandéka, guna nyéndékmbu reta Godka rookwa nak téfana du akwi, mé xéké. God dé naniré satanéna tamba hératendéka hundi dé naniré wundé wandé. ²⁷ Wandéka dé Jisas diré yikafre hurunjoka yandéka di Jerusalemémbu rekwa du takwa deka néma du akwi déka xékélakihambandi. Atéfék baka hwa nukwa di xéké, néma du nawulak Godna nyingambu xéta Godna profet hayindan hundi xéta hambukmbu wandaka. Xékéta di wun hundika xékélakihambandi. Xékélakihafi yata di wa, Jisaré xiyandate. Wungi wandaka Godna profetna hundi mwi hundi dé xaku. ²⁸ Di Jisaré xiyanjoka mawuli yata di hurundén haraki saraki sémbutka hwakéfatiké. Hwakéfatika di yéna yata di néma du Pailatré wa, déka du di Jisaré xiyandate. ²⁹ Godna profet hanja di Jisaré haraki saraki sémbut hurutendakaka di hayi. Hayindaka hukémbu di Jerusalemémbu rekwa du wun atéfék jondu di Jisaré huru. Hurundaka dé déka fusa mimbu téndéka lukwa hura ye di wekwambu rémé. ³⁰ Réméndaka God déré dé wambula husaramé. ³¹ Husaraméndéka hukémbu Jisas wali Galilina héfa yatakataka Jerusalemré yindé du takwa di séfélak nukwambu di déré xé. Xétaka némbuli di israelna du takwaré hundi we déka.

³² “Hanja God dé nana mandékanguré diré yikafre hurutendékaka dé wasékéréké. Némbuli ani wun yikafre hundi guniré ani we. ³³ God hanja wasékérékéndén maki dé Jisaré husaraméta dé nani deka nyangwalré yikafre huru. Dé Jisaré

husaramétendékaka dé wa Godna nyingambu rekwa Gwar nakmbu. Dé angi wa: “God dé wa, ‘Méni wuna nyan méni. Némbuli wuni ména yafa wuni xaku.’ ” Dé wungi wa.

³⁴ “Nak nukwa God wandét Jisas raméndét déka fusa blaréhazi yatendékaka, dé hundi wa. Wandéka dé du nak Godna nyingambu angi hayi: ‘Guniré Devitka hanja wasékérékéwun yikafre male joo gunika hwetawuni.’

³⁵ Wungi God wataka dé gwar nakmbu akwi angi dé wa:

‘Méni God, méni wamét ména yikafre male duna fusa yamba blarékéndé.’

³⁶ “Nani xékélaki. Devit ané héfambu rendén nukwambu dé Devit God mawuli yandéka maki dé jémba ya. Jémba yataka hiyandéka déka mandéka wali déré réméndaka déka fusa dé blaré. ³⁷ Devitna fusa blaréndéka dé God husaraméndén duna fusa blaréhambandé. ³⁸ Wuna nyama bandi, mé xéké. Wun dumbu God guna haraki saraki sémbut dé héreki. God guna haraki sémbut hérekitendékaka guniré andé wawi. ³⁹ Guni wun du Jisaska jémba sarékéngut, God guna haraki sémbut atéfék yakwanyindét guni déka makambu yikafre sémbut hurukwa du retanguni. Guni Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du renjoka sarékéta Moses wandén hambuk hundika xékéta, wu hurufatikétanguni. ⁴⁰ Wun hundika sarékéta guni xékélaki na, Godna profet hayindé joo gunimbu xakundémboka. Profetna hundi angi dé:

⁴¹ Guni bangwa hundi wakwa du, guni yatewuka jémbaré mé xé.

Wuni renguka nukwambu wuni némafwi jémba wuni ye.

Du nak dé wuna jémbaka guniré wandét, guni déka hundika ‘mwi hundi dé’ yamba nakénguni.

Wuna jéambaré xe saréké warékéta guni hiyatan-guni.

Wungi di Godna hundi hayi.” Wungi dé Pol wa.

⁴² Wun hundi wataka Pol bér Barnabas gwandinjoka yimbéka di du takwa bérka wata té, bér nak baka hwa nukwa wambula yae wambén jonduka wambula wambéte. ⁴³ Wungi wataka di Godna hundi buléndaka ge yatakataka di gwandi. Gwande di séfélak Judana du takwa, séfélak Judana sémbutka xékéka nak téfana du takwa akwi, wungi di Pol bér Barnabas bérka hukémbu di yi. Yindaka bér diré hundi wa, di Godna saréfanambu wungi male téndate.

⁴⁴ Baka hwa nukwa yandéka wun getéfambu rekwa séfélak séfélak du takwa Néma Duna hundi xékénjoka di yae hérangwanda re. ⁴⁵ Rendaka di Judana du nawulak wunde du takwaré xéta hélék yata di haraki mawuli xéké. Xéka di Polna hundika bangwa wata di Polka akwi di haraki hundi wa. ⁴⁶ Haraki hundi wandaka bér Pol bér Barnabas hambuk ye roohafi yata angi wa, “Ani yikafre sémbut hurunjoka sarékéta ani tale guni Judana du takwaré Godna hundi wa. Wanaka guni wun hundika guni hu hwe. Hu hweta guni huli mawuli hérae jémba renjoka hélék guni ye. Némbuli ani guniré yatakataka nak téfana du takwaré Godna hundi wanjoka yitaani. ⁴⁷ Néma Du ani nak téfana du takwaka yitenakaka hanja angi dé wa:

Hanja wuni méniré wa, méni yanékwa hama ya maki reméte.

Wungi reta wuna hundi nak téfana du takwaré wamét di xékélakitandi.

Méni wamét atéfék héfambu rekwa du takwaré wuni satanéna tambambu hératawuni.

Wungi God dé wa.”

⁴⁸ Pol bér Barnabas wungi wambéka di wumbu rekwa nak téfana du takwa yikafre mawuli yata mawuli sawuli di ya. Yata di wa, “Néma Duna hundi wu yikafre hundi dé.” Wungi di wa. God wasékendén du takwa di Jisaska jémba sarékéta di déka hundika “Mwi hundi dé” di na. Hanja God wunde du takwaré dé waséke, di huli mawuli hérae jémba rendate.

⁴⁹ Wun héfambu di séfélak du takwaré di Néma Duna hundi wa saafa yi. ⁵⁰ Wa saafa yindaka di Judana du nawulak wun jooka hélék yata di Pol bér Barnabaska haraki saraki hundi wa. Wata di wun getéfana néma du Godka jémba sarékékwa néma takwaré akwi di wa, wun jooka. Wandaka di bérka hélék yata di bérre tale haraki huru. Haraki huruta di bérre haraki hundi wa, deka héfa yatakataka yimbéte. ⁵¹ Haraki hundi wandaka bér angi bérka mawulimbu wa, “Wun getéfana du takwa aniré haraki sémbut hurundaka God hurundan haraki sémbut diré hasa hwetandé.” Wungi wata wunde du takwa xéta wun jooka xékélakindate bér bérka manmbu hwandé harki létéké. Létékétaka bér wun héfa yatakataka bér Aikoniamré yi. ⁵² Antiokmbu rekwa Jisasna hundi xékékwa du takwa di yikafre mawuli yandaka dé Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye sukweka té.

14

Pol bér Barnabas bér jémba ya Aikoniamémbu

¹ Pol bér Barnabas Aikoniamémbu reta Judana Godna hundi buléndaka geré wulaaye yikafre hundi jémba wambéka di Judana du takwa séfélak, wumbu rekwa séfélak nak téfana du takwa akwi di Jisaska jémba saréké. ² Sarékéndaka di Judana du nawulak Jisaska jémba sarékéhafi yata di nak téfana du takwaré Pol bér Barnabaska akwi haraki hundi wa. Wandaka di nak téfana du takwa deka hundi xékéta di Jisasna hundi xékékwa du takwaka hélék ya. ³ Wungi maki séfélak nukwambu Pol bér Barnabas wun getéfambu bér re. Reta bér roohafi yata bér hundi wa, Néma Duka. Bérka hundi angi dé, God atéfék du takwaré dé yikafre huru. Wumbu rekwa du takwa bérka hundika mwi hundi dé nandate dé Néma Du bérka hambuk hwendéka bér nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba bér ya, bérka tambambu. ⁴ Wungi yambéka di wun getéfambu rekwa du takwa di watémbéré re. Nawulak di Jisaska jémba sarékéhafi yakwa Judana du wali té. Nawulak di bérka hundika xéka di bér wali té.

⁵ Hukémbu di nak téfana du nawulak, Judana du nawulak, deka néma du nawulak, wungi di hafu buléta di wa, “Nani béré haraki hurutame. Nani béré motumbu naake xiyatame.” ⁶ Wungi wandaka bér wun hundi xékétaka bér Aikoniam yatakataka bér yaange yi, Likoniana héfambu rekwa getéfaré, Listraré akwi, Derberé akwi, wumbu rekwa hafwaré akwi. ⁷ Ye bér wumbu rekwa du takwaré bér yikafre hundi wa, Néma Du Jisaska.

Bér Listrambu bér jémba ya

⁸ Man haraki yandé du nak dé re Listrambu. Déka ayiwa déré héraléka dé wungi re. Yitaka yatakanjoka dé hurufatiké. ⁹ Pol hundi wandéka dé wun du xéké. Xékéndéka dé Pol déré xéséfuta dé xékélaki, wun du Godka dé jémba saréké, déré huréhalékéndéte. ¹⁰ Wungi xékélakita dé hambukmbu wa, “Méni sé raama jémba té.” Wungi wandéka dé bari raama dé yitaka yataka. ¹¹ Pol wungi wandéka wun du yitaka yatakandéka di du takwa xéta waréngéna hambukmbu wata di deka Likoniana hundimbu di wa, “Owa. Nana God du maki xaakwa nanika bér gaya.” ¹² Wungi wataka di Barnabaska wa, “Dé God Sus dé.” Wataka di Polka wa, “Dé hundi wakwa néma du dé. Dé God Hermes dé.” Wungi di wa. ¹³ Susna ximbu harékéndaka ge dé getéfa tékwa hafwambu dé té. Susna pris dé bulmakau bali nawulak akwi mawe nawulak akwi dé hura yi, wun getéfana yamburé. Dé wun getéfana du takwa wali di bulmakau bali xiyae bérka hwenjoka wungi di mawuli ya, “Bér nana God bér,” nandanka. ¹⁴ Mawuli yandaka bér Pol bér Barnabas wun jooka hundi xéké. Xékéta hélék yata bérka nukwa wur haléngataka dika fétékéra ye wanjita bér wa: ¹⁵ “Gunawa, métaka guni wungi huru? Wungi hurukénguni. Ani du male ani, guni maki ani. Ani God yingafwe. Ani yikafre hundi guniré wanat guni wun haraki saraki sémbut yatakataka wungi re wungi re rekwa Néma Du Godna hundi xékéngute ani ya. Dé nyir héfa, hulingu, atéfék ambu rekwa jondu, dé hurataka. ¹⁶ Hanja God atéfék du takwaka dé wa, “Tékwandi. Mawuli yandaka maki hurutandi.”

¹⁷ Wungi wata dé guni déka yike yangute hélék dé ya. Hélék yata dé guni déka xékélakingute dé guniré yikafre huru. Huruta dé wa, wali giyandét hénoo jémba waréndéte. Waréndéka guni hérae sata guna biya sukwekéndéka guni mawuli sawuli ya.”

¹⁸ Wungi bér wa, du takwa bérka bulmakau bali xiyae hwendamboka. Wungi wata hambuk jémba yambéka di du takwa bérka hwehambandi.

Polré di motumbu naake xiya

¹⁹ Judana du nawulak di Antiokmbu Aikoni-amémbu akwi di ya. Yae Pol bér Barnabaska haraki saraki hundi wandaka di wun getéfambu rekwa du takwa deka hundi di xéké. Xékéta di akwi Polna hundika hélék ya. Hélék yata di Polré motumbu naake xiya. Xiyataka di angi wa, “Dé bu hiya.” Wungi wata di déré témbéra getéfa yatakataka hura gwandi. Témbéra hura gwande di déré hafwambu takataka di getéfaré wambula wulayi. ²⁰ Wulayindaka di Jisasna hundi xékékwa du Pol hwandénmbu hérangwanda téndaka dé raama té. Raama te dé getéfaré wulayi. Wulaaye hwae ganémbambu raama dé Barnabas wali wun getéfa yatakataka bér wungi yi Derberé.

Siriambu rekwa getéfa Antiokré bér yi

²¹ Pol bér Barnabas bér Néma Du Jisaska hundi wa Derbembu. Wambéka séfélak du takwa xékéta di Jisaska jémba saréké. Sarékéndaka bér Listraré wambula yi. Ye Aikoniamré wambula ye bér Pisiambu tékwa getéfa Antiokré wambula yi. ²² Ye bér Jisasna hundi xékékwa du takwana mawuliré bér yikafre huru. Huruta bér di Jisasna hundi yatakandamboka bér diré angi wa, “Nani Godna

getéfaré wulayinjoka tale nani séfélak xakéngali hératame.”²³ Wungi wambéka wunde getéfambu Jisasna hundi xékékwa du takwa hérangwanda rendaka bér deka du nawulakré wa, di deka hatikwa néma du rendate. Wataka bér Néma Duka sarékéta hénoo sahafi ye bér déré angi wa, “Wunde du takwa di ménika jémba saréké. Méni diré yikafre hurumét di jémba retandi.” Wungi bér wa.

²⁴ Wataka bér Pisidiana héfambu ye bér Pamfiliana héfambu wambula xaku. ²⁵ Wambula xaakwa bér Jisasna hundi wambula wa Pergambu. Wataka bér Ataliaré yi. ²⁶ Ye gunjambémbu wara bér Antiokré wambula yi. Hanja wun getéfambu Jisasna hundi xékékwa du di béré wa, “Béni Godna Hamwinya wandén jémba yatambéni. Yambét dé God béniré yikafre hurutandé.” Wungi wandaka bér ye wun jémba yaséketaka bér wambula yi.

²⁷ Antiokmbu xaakwa wambéka di Jisasna hundi xékékwa du takwa hérangwanda re. Rendaka bér diré ané hundi wa, “God ani wali téndéka wungi nani jémba ya. God yambu dé nafwi di nak téfana du takwa akwi Jisaska jémba sarékéndate.” Wungi wataka bér yambén jémbaka atéfék safé. ²⁸ Safétaka séfélak nukwa bér Jisasna hundi xékékwa du takwa wali bér re wun getéfambu.

15

Jisasna hundi xékékwa du takwa di hundi bulé Jerusalemémbu

¹ Judana du nawulak Judiana héfa yatakataka naande di yi Antiokré. Ye di Jisasna hundi xékékwa du takwaré wa, “Guni Moses wandén hambuk

hundika xékéhafi yangut, di guna séfi sékéhafi yandat, God guniré satanéna tambambu yamba hérakéndé.”² Wungi wandaka bér Pol bér Barnabas hélék yata rékambambu wata bér di wali waru, wun hundika. Warundaka di Jisasna hundi xékékwa du nawulak di wa, Pol bér Barnabas, Antiokmbu rekwa Jisasna hundi xékékwa du nawulak akwi wungi yindate, Jerusalemré. Jisasna aposel wali, Jisasna du takwaka hatikwa néma du wali warundan hundika bulénjoka di Jerusalemré yindate di wungi wa.³ Wungi wataka di Jisasna hundi xékékwa atéfék du takwa hérangwanda wandaka di Pol bér Barnabas, deka du nawulak akwi, wungi di yi. Yita di Fonisiana héfambu yita, samariana héfambu akwi yita, di Jisasna hundi xékékwa du takwaré wa saafa yi, nak téfana du takwa Jisaska jémba sarékéndan atéfék jémbaka. Wa saafa yindaka di xékéta mawuli yata mawuli sawuli di ya.⁴ Yandaka ye di Jerusalemémbu xaku. Xakundaka di wumbu rekwa Jisasna hundi xékékwa du takwa, Jisasna aposel, néma du akwi, wungi di dika mawuli yata diré yikafre huru di wali hundi bulé. Wungi buléndaka bér Pol bér Barnabas diré wa, God bér wali téta wungi yandan jémbaka.⁵ Wambéka di du nawulak di wanjoka di wumbu té. Wunde du tale di Farisina hundi xéka di hukémbu Jisasna hundika akwi jémba xéké. Wunde du téta di angi wa, “Nak téfana du Godna makambu yikafre sémbut hurukwa du renjoka di deka séfi sékétaka di Moses wandénéngala hambuk hundi xékétandi. Wungi hurundat, wu yikafre dé.” Wungi di wa.

⁶ Wandaka di Jisasna aposel, hatikwa néma du

akwi wun jooka hundi bulénjoka di hérangwandé.
7 Hérangwanda reta némafwi hundi buléndaka dé Pita raama téta dé wa, “Nyama bandi, mé xéké. Hanja wuni guni wali rewuka dé God wuniré waséke, nak téfana duré déka hundi wawute. Wungi guni xékélaki. God wandéka wuni ye diré Godna yikafre hundi wa, di Néma Duka jémba sarékéndate. 8 Wuni wawuka di Néma Duka jémba sarékéndaka dé God atéfék mawulika xékélakita dé deka mawulika xékélakita dé diré déka Hamwinya hwe, nani Néma Duka jémba sarékéndanka xékélakimbete. Nanika hanja hwendén maki dé diré akwi wungi hwe. 9 God natafa hundi male dé atéfék du takwaré wa, nani Judana du takwaré akwi, nak téfana du takwaré akwi. Nak téfana du takwa nawulak déka jémba sarékéndaka dé deka haraki saraki mawuli dé huréhaléké. 10 Wun jooka sarékéta, métaka guni Godna mawuliré hurukwexétanguni? Métaka guni Moses wandén hundina xak jémba nak téfana duka hwetanguni? Wungi hurukénguni. Nana mandéka akwi nani akwi wun jémba yanjoka nani hurufatiké. 11 Hurufatika nani angi nani saréké, nani Néma Du Jisaska jémba sarékémbeka dé naniré baka yikafre hurundéka dé God naniré héra, satanéna tambambu. Wungi male God nak téfana du takwaré akwi yikafre hurutandé.” Wungi dé Saimon Pita wa.

12 Wandéka di Barnabas bér Polna hundi xékénjoka di nakélak re. Wungi rendaka, Barnabas bér Pol bér diré hundi wa, nak téfana du takwa xéndaka God bér wali téta nak maki hambuk jémba yandanka. 13 Wambéka dé Jems wa, “Nyama

bandi, wuna hundi mé xéké. ¹⁴ God nak téfana du takwaka mawuli ye wakwendénka Saimon wundé wandé. Wunde du takwa déka du takwa waséketa dé wungi wakwe. ¹⁵ Hanja Godna profet nawulak wun jooka di hundi wa. Profet nak angi dé hayi:

¹⁶ Néma Du dé wa, ‘Hukémbu wuni wambula yatawuni. Wambula yae wuni Devitna hémna du takwaré huréhalékétawuni.

Di glaréndé ge maki di re. Wuni wun ge wambula totawuni.

Wungi towut di jémba retandi.

¹⁷ Rendat atéfék téfana du takwa akwi wuna hundi xékénjoka mawuli yatandi.

Wasékewun nak téfana du takwa atéfék wuna hundi xékénjoka mawuli yata wuna du takwa retandi.’

¹⁸ Wungi dé Néma Du wa. Hanjambu akwi dé wun jooka wakwe.

Wungi Godna profet dé hayi.”

¹⁹ Jems wungi wataka dé wa, “Wuna mawulimbu sarékéta wuni angi wa. Godka jémba sarékékwa nak téfana du takwaka némafwi jémba yamba hwekéme. Diré yamba wakéme, ‘Guni Moses wandén hambuk hundi atéfék xékétanguni.’ Wungi yamba wakéme. ²⁰ Di ané hundi male xékédate nani dika nyinga nak hayitame. Angi hayitame: ‘Guni yénataka godka hwendan hamwi sakénguni. Wu haraki hamwi dé. Guni nak du takwa wali haraki saraki sémbut yamba hurukénguni. Guni holéméngimbu hutukwakéndan hamwi sakénguni. Guni nyéki sakénguni.’ ²¹ Wungi hayitame dika. Nani xékélaki, hanja akwi némbuli akwi du nawulak di Moses wandén hambuk hundi wa atéfék getéfambu. Di atéfék baka hwa

nukwa Moses wandén hambuk hundi xéta di hambukmbu wa, Godna hundi buléndaka gembu. Wungi nani xékélaki.”

Di nyinga di hari hwe, nak téfambu rekwa Jisasna hundi xékékwa du takwaka

²² Jems wungi wandéka di Jisasna aposel akwi, Jisasna du takwaka hatikwa néma du akwi, Jisasna hundi xékékwa du atéfék akwi wungi hundi bulétaka di wa, “Nani wali rekwa du nawulak di akwi Pol bér Barnabas wali yitandi Antiokré.” Wungi wataka di Judas déka nak xi Basabas bér Sailasré wa, yimbéte. Bér deka nyéndékmbu néma du bér re. ²³ Ané nyinga hayitaka di bérka hwe, Antiokmbu rekwa du takwaka hura yimbéte:

“Gunawa, nani Jisasna aposel akwi, nani Jisasna du takwa hatikwa néma du akwi, nani guna nyama bandi akwi nani gunika angi hayi. Nani guni Antiokmbu rekwa Siriana héfambu rekwa Silisiana héfambu rekwa nyama bandika nani hayi. Nani guni nak téfana du takwaka haaye gunika dinguna nani nae. ²⁴ Nani wali rendé du nawulak gunika ye di guniré hundi nawulak wa. Nani diré wun hundi wahambame. Deka mawuli sarékémbu di guniré hundi wa. Wandaka guni xékénguka guna mawuli haraki dé ya. Wun hundi wundé xékékwa. ²⁵ Xékétaka nani hérangwanda reta hundi nani bulé, wun jooka. Hundi bulétaka natafa mawuli héraata nana du yétékré nani wa, gunika nana hundi hura yimbéte. Bér mawuli yambeka du Barnabas bér Pol wali yitambér. ²⁶ Barnabas bér Pol Néma Du Jisas Kraisna yata bér hiyanjoka roohambambér. ²⁷ Nani Judas bér Sailasré nani wa, bér wali yimbéte. Bér ye guniré

wamben jooka watambér. ²⁸ Godna Hamwinya nani wali téndéka nani natafa mawuli héraata hundi bulétaka angi nani wa: Guni Moses wandén hambuk hundina némafwi jémba yahafi yata ané yalefu jémba male yatanguni: ²⁹ Guni yénataka godka hwendan hamwi sakénguni. Guni nyéki sakénguni. Guni holéméngimbu hutukwakéndan hamwi sakénguni. Guni nak du takwa wali haraki saraki sémbut hurukénguni. Guni wun hundi xékéta jémba hurutanguni. Wungi yata jémba retanguni. Yak. Dinguna.”

³⁰ Di wungi haaye nyinga hwetaka wandaka bér deka du wali Pol bér Barnabas wali wungi di naande yi Antiokré. Ye xaakwa wandaka di Jisasna hundi xékékwa atéfék du takwa di hérangwanda re. Rendaka bér Judas bér Sailas wun nyinga hwe. ³¹ Hwembéka hayindan hundi xéta wataka di wun hundika mawuli sawuli ya, deka mawuli yikafre hurundénka. ³² Judas bér Sailas Godna profet reta bér némafwi hundi wa, Jisasna hundi xékékwa du takwaka. Wambéka di yikafre mawuli hérae roohafi yata di hambuk ye re. ³³ Rendaka bér nawulak nukwa wun getéfambu re. Re Jerusalemré wambula yinjoka hurumbéka di Jisasna hundi xékékwa du béré wa, “Béni jémba yitambéni.” Wungi wandaka bér wambula yi, Jerusalemémbu rekwa duka. Hanja wun du di béré wa, yimbéte. ³⁴ [Sailas renjoka mawuli yata dé Antiokmbu re.]

³⁵ Pol bér Barnabas Antiokmbu reta bér nawulak du wali Néma Duna hundi diré bér hambukmbu wata bér wakwe.

Pol bér Barnabas hafu hafu bér yi

³⁶ Hukémbu Pol dé Barnabasré wa, “Yitaani, wambula tale yita Néma Duna hundi wanan atéfék getéfaré. Ye ani Jisasna hundi xékékwa du takwaré xétaani. Jémba di re, o yingafwe?” ³⁷ Wungi wandéka dé Barnabas Jon Mak bér wali yindéte dé mawuli ya. ³⁸ Mawuli yandéka dé Pol wun jooka hélék yata dé wa, “Hanja Jon Mak Pamfiliana héfambu aniré yatakataka dé yi. Ani wali atéfék jémba yanjoka yihambandé. Némbuli dé ani wali yamba yikéndé.” ³⁹ Wungi wandéka bér némafwimbu waru, wun jooka. Warutaka bér hafu hafu yi. Barnabas Makré hérae hura bér gunjambémbu wara bér yi, Saiprusna héfaré. ⁴⁰ Bér wungi yimbéka dé Pol Sailasré waséke, dé wali yindéte. Wandéka di Jisasna hundi xékékwa du di déré wa, “Béni yimbét God béniré yikafre hurutandé. Wungi nani déré wa.” ⁴¹ Wungi wandaka bér yi, Siriana héfaré akwi, Silisiana héfaré akwi. Yita dé Pol Jisasna hundi xékékwa du takwaka wandéka deka mawuli jémba téndéka di hambukye re.

16

Timoti dé Pol wali yi

¹ Pol dé yi, Derberé. Ye hukémbu dé Listraré yi. Jisasna hundi xékékwa du nak déka xi Timoti Listrambu dé re. Déka ayiwa akwi lé Jisaska jémba saréké. Lé Judana takwa lé. Déka yafa dé Grikna du dé. ² Jisaska jémba sarékéta Listrambu rekwa du takwa, Aikoniamémbu rekwa du takwa akwi di Timotika wa, “Wu yikafre du dé.” Wungi di wa. ³ Pol dé mawuli ya, Timoti dé wali

yindéte. Mawuli yata dé wun héfambu rekwa Judana duka sarékéta dé Timotina séfi séké. Wumbu rekwa Judana du atéfék di xékélaki, Timotina yafa Grikna du dé. Xékélakindaka dé Pol di Timotika mawuli yandate dé déka séfi séké. Sékéndéka di Pol, Sailas, Timoti wungi di yi. ⁴ Atéfék getéfaré yita di Jisasna hundi xékékwa du takwaré wa, Jerusalemémbu reta Jisasna aposel, néma du akwi wandan hundika, di wandan maki hurundate. ⁵ Di diré hundi wandaka di Jisasna hundi xékékwa du takwa xéké. Xékéta Jisasna hundi yatakahafi yata di hambuk ye re. Atéfék nukwa séfélak du takwa akwi di Jisaska jémba saréké.

Masedoniana duré dé Pol xé

⁶ Tale Pol déka du wali di Esiana héfaré yita Jisasna hundi wanjoka hurundaka dé Godna Hamwinya diré tatéfi. Tatafindéka di Frigiana héfambu, Galesiana héfambu akwi yita ⁷ Misiana héfambu xaakwa di Bitiniana héfaré yinjoka di huru. Hurundaka dé Jisasna Hamwinya diré watéfi. ⁸ Wungi wandéka di Misiana héfambu ye di Troasré yi. ⁹ Ye gan Pol dé janji maki hwae dé xé, Masedoniana héfana du nak téndéka. Téta dé Polré wa, “Méni bari yae méni naniré yikafre hurutaméni.” ¹⁰ Wungi wandéka dé Pol wun hundi xékétaka raama wandéka nani xékélaki, God naniré dé wa, nani ye diré Jisasna hundi wambete. Xékélakita bari nani Masedoniana héfaré yinjoka nani yambuka hwaké. Wuni ané nyinga hayindé du wuni di wali yambuka hwaké.

Lidia lé Jisaska jémba saréké

¹¹ Gunjambémbu wara nani Troas yatakataka nani néma xérumbu ye nani Samotresré male wungi yi. Ye hwae ganémbambu raama Samotres yatakataka nani Neapolisré yi gunjambémbu. ¹² Ye xaakwa gunjambé yatakataka nani Filipairé nani yi. Hanja séfélak Romna du deka héfa yatakataka ye di wun getéfambu re. Wun getéfa Masedoniana héfambu dé re. Dé néma getéfa dé. Nawulak nukwa nani wun getéfambu re. ¹³ Baka hwa nukwa getéfa yatakataka nani xériré yi. Yita angi nani saréké, “Wafewana Judana du takwa ambu hérangwanda retandi, God wali hundi bulénjoka?” Wungi sarékéta ye nani xé, takwa nawulak hérangwanda rendaka. Xétaka nani di wali reta hundi bulé. ¹⁴ Hundi bulémbeka lé takwa hési léka xi Lidia lé nana hundi xéké. taiatairambu hanja yae lé waka maki nukwa wur hweta lé yéwa héra. Lé Godna ximbu harékélékandé. Néma Du God léka mawuli nafwindéka lé Polna hundika jémba xéké. ¹⁵ Xékéléka nani léré Jisasna ximbu guré husandataka léka gembu rekwa du takwa atéfékré akwi nani Jisasna ximbu guré husanda. Guré husandambeka lé naniré wa, “Néma Duka jémba wuni saréké. Wu mwi hundi dé. Guni wuna hundi mwi hundi dé naata yae guni wuna gembu retanguni.” Wungi wata hambuk yaléka nani léka hundi xéka nani léka geré yi.

Pol bér Sailas Filipaimbu bér séndé gembu re

¹⁶ Nak nukwa nani wambula yi, God wali hundi buléndaka hafwaré. Yimbeka lé jémba yata yéwa hérahafi yakwa takwa hési naniré yambumbu xé. Wule takwana mawulimbu haraki hamwinya nak

dé té. Téta wandéka lé hukémbu xakutekwa jonduka wa. Séfélak du takwaré lé wa, diré hukémbu xakutekwa jonduka. Léka hatikwa du nawulak léré wandaka lé haraki hamwinyana hundi xékéta lé wun hundi wa. Wun jémba yaléka di wun du séfélak yéwa di héra. ¹⁷ Pol wali yimbeka lé nana hukémbu yita lé wanjita lé wa, “Wun du di Néma Du Godna jémba yakwa du di. Di God guniré yikafre huruta satanéna tambambu hératendéka yambu di guniré wakwe.” Wungi lé wa. ¹⁸ Séfélak nukwa lé wungi male huruléka hukémbu dé Pol wun jooka wendé naata hélék yata waleka dé wun haraki hamwinyaré wa, “Wuni Jisas Kraisna ximbu wuni méniré we, méni léré mé yatakataka gwande yi!” Wungi wandéka dé wun haraki hamwinya wule takwaré bari yatakataka dé yaange yi.

¹⁹ Wule takwana néma du di xé, yéwa hérandaka yambu hényindéka. Xéta di Pol bér Sailasré huluki. Huluke hambuk ye di hérangwandéndaka hafwaré hura yi, deka néma duna makambu takanjoka. ²⁰ Béré hura ye di deka néma duré wa, “Ambére du Judana du bér. Bér nana getéfambu rekwa du takwaré bér haraki huru. ²¹ Bér nak maki sémbut nanika wakwe. Nani Romna du reta nani Romna néma duna hundi xékénjoka nani bér wambén hundi xékéhafi yata wambén maki yamba hurukéme.” ²² Wungi wandaka di séfélak du takwa béré xiyanjoka di ramé. Raméndaka wunde néma du di wa, Pol bér Sailasna nukwa wur hangérika yakitaka béré bangimbu xiyandate. ²³ Wandaka di béré séfélak yambu di xiya. Xiyataka di béré séndé gembu taka. Takandaka di wunde néma du

séndé geke hatikwa duré wa, “Méni bérka jémbe hatitaméni, bér yaange yimbémboka.” ²⁴ Wungi wandaka dé séndé geke hatikwa du wun hundika xékétaka dé Pol bér Sailasré hura ye dé nyéndék gembu takataka dé bérka man mina wekwambu husolotaka gindéka bér wungi re.

²⁵ Nyéndék gan Pol bér Sailas God wali hundi buléta bér Godna ximbu harékéndaka gwar bér wa, Godka. Wambéka di séndé gembu rekwa du xékéta di re. ²⁶ Rendaka dé némafwi nono hurundéka bari dé séndé ge hambukmbu séngéné. Séngénéndéka di atéfék gena yambu di hafu di nafwi. Nafwindaka dé séndé gembu rekwa atéfék duna tambambu gindan sen di hafu di luku. ²⁷ Lukundaka séndé geke hatikwa du waréngéna raama dé xé, séndé gena atéfék gena yambu nafwi téndaka. Xe dé wa, “Séndé gembu rendé atéfék du bu yaange yinda.” Wungi wataka dé xi warendaka yar hérae dé déka tambambu hura dé hafuré xiyae hiyanjoka dé huru. ²⁸ Hurundéka dé Pol hambukmbu wata dé wa, “Méni hafuré haraki hurukéméni. Nani atéfék andé re.” ²⁹ Wungi wandéka dé séndé geke hatikwa du dé hama yaka wandéka di fétékéra hura ya. Hura yandaka dé fétékére wulaaye némafwimbu roondéka dé déka séfi géné. Généndéka dé Pol bér Sailaska hwati se. ³⁰ Hwati sétaka raama dé bérre hafwaré hura gwande dé wa, “Yika du, méta yawut God wuniré yikafre hurundét wuni jémbe reséketawuni?” ³¹ Wungi wakwexékéndéka bér wa, “Néma Du Jisaska jémbe sarékémét, God méniré yikafre hurundét, méni ména hém akwi jémbe reséketanguni.” ³² Wungi wataka bér déré Néma Duna hundi wa. Wambéka dé xéké. Déka

gembu rekwa du takwaka akwi bér wun hundi wa. ³³ Wambéka wumba gan male dé bérka séfimbu tékwa wasi bangimbu xiyandan dé yakwanyi. Yakwanyindéka bér Jisasna ximbu déré guré husanda. Déka hém atéfékéré akwi bér Jisasna ximbu diré guré husanda. ³⁴ Guré husandambéka dé béré hura yi, déka geré. Hura ye dé bérka hénoo hwe. Hwendéka bér sa. Wun du déka hém wali Godka jémba sarékéta yikafre mawuli yata di mawuli sawuli ya.

³⁵ Ganémba di deka néma du deka géлиндuré wandaka di séndé geré yi. Ye di séndé ge ka hatikwa duré wa, “Wumbére du mé takamét yimbé.” ³⁶ Wungi wandaka dé séndé ge ka hatikwa du ye dé Polré wa, “Néma du di wa, béni yimbéte. Némbuli séndé ge yatakataka jémba yitambéni. Béna mawuli jémba tétandé.” ³⁷ Wungi wandéka dé Pol géлиндuré wa, “Ani Romna du ani. Romna néma du hatindaka deka ekombu ani re. Ani haraki saraki joo huruhambaani. Huruhafi yanaka di guna néma du di du takwana makambu di aniré baka xiya. Xiyataka di aniré séndé gembu takandaka ani re. Di wungi hurutaka némbuli anika fakuta di wa, ani nakélak yinate. Wungi yinat du takwa aniré yamba xékéndi. Wungi yingafwe. Wun néma du wungi yamba hurukéndi. Di hafu yae aniré yikafre hundi wata aniré yikafre hurundat, ani di wali yita séndé ge yatakataka yitaani.”

³⁸ Dé wungi wandéka di géлиндu ye bérka hundi wa néma duré. Wandaka wun néma du Pol bér Sailasna hundi xékéta di roo, bér Romna du bér. ³⁹ Roota di Pol bér Sailaska yi. Ye di wa, “Nani haraki saraki joo nani huru béniré. Wun jooka

nani saréfa nae. Némbuli séndé ge yatakataka béni nani wali gwande yitambéni. Ye nana getéfa yatakataka nak getéfaré yitambéni. Wungi nani mawuli ye.”⁴⁰ Wungi wandaka bér Pol bér Sailas séndé ge yatakataka bér Lidiana geré yi. Ye Jisasna hundi xékékwa du takwaré xe bér diré yikafre hundi wa. Wambéka deka mawuli jémba téndéka bér wun getéfa yatakataka bér yi.

17

Tesalonaikana du di Pol bér Sailaska hélék ya

¹ Pol bér Sailas héfambu ye bér Amfipolismbu xaku. Amfipolis yatakataka bér yi Apoloniaré. Apolonia yatakataka bér Tesalonaikambu xaku. Wun getéfambu Judana Godna hundi buléndaka ge nak dé té. ² Pol dé wun geré wulayi, atéfék getéfambu tékwa Godna hundi buléndaka geré wulayindén maki. Baka hwa nukwa hufuk wun geré wulaaye dé Judana du takwa wali dé hundi bulé. Buléta dé diré wa, “Hanja di Godna nyingambu hundi hayi, God wasékendén du Kraiska. ³ Hukémbu wun hundi angi mwi hundi dé xaku. Wun du Kraisk dé yae némafwi hangéli hérae dé hiya. Hiyandéka God déré dé husaramé. Némbuli guniré wuni we. Wun du Jisas dé. Jisas dé God wasékendén du Kraisk dé.” Wungi wataka dé hundi nawulak akwi di wali bulé, God wasékendén du Jisas Kraiska. ⁴ Wandéka xékéta di wunde Judana du takwa nawulak di déka hundika wa, “Wu mwi hundi dé.” Wungi wataka di Pol bér Sailas wali Jisasna hundi jémba xéké. Godna ximbu harékékwa Grikna du takwa séfélak

akwi, wun getéfambu rekwa néma takwa séfélak akwi, wungi di bér wali Jisasna hundi jémba xéké.

⁵ Wunde Judana du takwa nawulak Jisaska jémba sarékéndaka nawulak Jisaska sarékéhambandi. Sarékéhafi yata di xé, séfélak du takwa Polna hundi xékéndaka. Xéta di haraki mawuli xékéta di jémba yahafi yata getéfambu baka rekwa haraki du nawulakré wa. Wandaka di raama di séfélak du takwaré akwi wa, di akwi raama Pol bér Sailaska mawuli windate. Wandaka séfélak du takwa wungi raama Pol bér Sailasré hurunjoka di Jesonéna geré bari yi. Di Pol bér Sailasré wun getéfana néma duna hérangwanda hafwaré hura yinjoka di mawuli ya. ⁶ Mawuli yata bérka hwakéfatika di Jeson akwi Jisasna hundi xékékwa du nawulakré akwi huluke di diré hura yi, wun getéfana néma duka. Hura ye di hambukmbu wa, “Du yéték bér haraki saraki hundi wa, atéfék getéfambu. Wambéka du takwa bérka hundi xékéta di haraki saraki sémbut huru. Némbuli wumbére du nana getéfaré bér wundé yambé. ⁷ Yae bér ané du Jesonéna gembu bér re. Wun du atéfék di Romna néma duna hambuk hundi xékéhambandi. Xékéhafi yata di wa, ‘Du nak déka xi Jisas wu nana Néma Du dé.’ Wungi di wa.” ⁸ Wungi wandaka di wumbu tékwa du takwa getéfana néma du akwi di wun hundi xéka waréngéna di hambukmbu wa. ⁹ Wandaka di néma du di Jeson dé wali tékwa duré akwi angi wa, “Guni nanika yéwa nawulak hwetanguni. Hwetaka yikafre sémbut hurungut, nani guna yéwa gunika wambula hwetame.” Wungi wandaka di yéwa hwetaka di jémba yi.

Pol bér Sailas jémba bér ya Beriambu

¹⁰ Gan hunyindéka di Jisasna hundi xéké kwa du wandaka, Pol bér Sailas Tesalonaika yatakataka bér yi Beriaré. Ye xaakwa bér Judana Godna hundi buléndaka geré wulayi. ¹¹ Beriambu rekwa Judana du takwa di yikafre mawuli yata jémba re. Deka mawuli Tesalonaikambu rekwa du takwana mawuliré dé sarékéngwandé. Di Polna hundi xékéta di némafwiambu mawuli ya. Yata angi di wa, “Polna hundi mwi hundi, o yingafwe?” Wungi sarékéta di Godna nyingambu jémba xé, atéfék nukwambu. ¹² Wungi huruta séfé lak Judana du takwa di Jisaska jémba saréké. Séfé lak Grikna néma takwa akwi séfé lak Grikna du akwi wungi di Jisaska jémba saréké.

¹³ Tesalonaikambu rekwa Judana du di xéké Pol Godna hundi Beriambu wandéka. Xékéta hélék yata di yi Beriaré. Ye xaakwa di du takwa Pol bér Sailaska haraki hundi wa, wunde du takwa bérka hélék yandate. ¹⁴ Wandaka di Jisasna hundi xéké kwa du bari Polré taka, dé bari néma xérina tufwaré yindéte. Yindéka Sailas bér Timoti Beriambu bér re. ¹⁵ Pol wali yindé du di Polré Atensmbu takandaka Pol dé diré wa, “Guni Sailas bér Timotiré watanguni, bér angiré bari yae wuni wali rembéte.” Wungi wataka wumbu rendéka di déré yatakataka di wambula yi Beriaré.

Pol dé hundi wa Atensmbu

¹⁶ Pol Sailas bér Timotika dé haxé Atensmbu. Haxéta re dé xé séfé lak yénataka god wun getéfambu rendaka. Xétaka dé di wun yénataka godna ximbu haréké ndamboka hélék dé ya. ¹⁷ Hélék yata dé wun jooka hundi bulé, Godna hundi buléndaka gembu.

Dé Judana du wali, Godna ximbu harékékwa nak téfana du wali dé wungi hundi bulé. Atéfék nukwa du takwa hérangwandéndaka hafwambu akwi dé wun jooka hundi bulé, wumbu rekwa du wali. ¹⁸ Epikurianéna hundika xékélakikwa du nawulak, Stoikna hundika xékélakikwa du nawulak akwi di Pol wali hundi bulé. Nawulak di wa, “Dé baka reta baka hundi bulékwa du dé. Yingi watandé?” Nawulak di wa, “Dé nak téfana Godka dé wa, o yingi maki dé?” Pol Jisaska hundi wata Jisas wambula raméndénka akwi wandéka xéka di déka hundika xékélakihafi yata di wun hundi wa. ¹⁹ Wataka di Polré hura wari, Areopagusna némburé. Hura wara di Polré wa, “Huli hundi méni wa. Némbuli nani wun hundi xékénjoka nani mawuli ye. ²⁰ Hanja wun hundi xékéhambame. Méni wamét nani xékéta wun hundina moka xékélakitame.” Wungi di wa. ²¹ Atéfék Atensna du, atéfék nak téfambu yae wun getéfambu rekwa du wali, di atéfék nukwa hérangwanda hundi bulénjoka male di mawuli ya. Di nak jémba yanjoka hélék di ya. Di huli hundi wata huli hundi xékéta wungi male di wata re.

²² Di wungi Polré Areopagusna némburé hura yindaka Pol dé wumbu hérangwanda rekwa duna makambu téta dé wa: “Atensmbu rekwa du, guni nak maki nak maki Godna ximbu harékénjoka guni hambukmbu jémba yanguka wuni xé. ²³ Tale wuni guna getéfambu yitaka yatakata wuni xé deka ximbu harékénguka hafwaré. Xéta wuni xé hayingun motu jambé nakré. Wun motu jambémbu guni angi hayi, ‘Ambu nani xékélakihafi yambeka Godka we.’ Wungi hayinguka wuni xé.

Guni déka xékélakihafi yata guni déré we. Némbuli déka wuni guniré we.

²⁴ “God dé nyir héfa atéfék jondu dé hurataka. Huratakandén atéfék jonduka dé Néma Du re. Néma Du reta dé du tondan gembu rehambandé. ²⁵ Dé hafu Néma Du dé re, atéfék jonduka. Du jémba yata wun jondu nawulak déka hwenjoka hurufatikétandi, wu déka jondu dé. Dé hafu dé atéfék duka dé hamwinya, yanambi, atéfék jondu dé hwe. Dé hafu wandéka nani re. Dé wahafi yandét nani yamba rekéme. ²⁶ Hanja dé du nakré hurataka. Huratakataka wandéka wun duna mandéka séfélak yata atéfék du takwa di xaku. Xaakwa di nak maki nak maki hundi buléta ye di atéfék getéfambu re. Hanja dé di retendaka héfaka héki hwarika akwi dé wa. Wandéka hukémbu di wun héki hwari wun héfambu re. ²⁷ God atéfék du takwa déka hwaka xétaka déka ximbu harékéndate wungika dé hurataka. Dé nani nak nakmbu afakémbu téhambandé. Dé nani wali walémbambu dé té. ²⁸ Dé wandéka nani yitaka yatakata hambuk yata nani re. Guna du nawulak di akwi angi déka hayi: ‘Nani akwi déka nyangwal nani re.’ Wungi di hayi.”

²⁹ “Wungi maki nani Godna nyangwal nani re. Wungi reta nani déka angi yamba sarékékéme, dé gol silva motumbu tandan gwalinya maki dé. Wungi yamba sarékékéme. Wun gwalinya du nawulak di ta, deka mawuli sarékémbu. Nak du Godré tahambandé. ³⁰ Hanja du takwa di wungi Godka xékélakihafi yandaka dé God hurundan haraki saraki sémbutka sarékéhambandé. Némbuli dé atéfék héfambu rekwa atéfék du takwaré dé angi wa, ‘Guni guna haraki saraki sémbut mé guni

yataka.' Wungi dé wa. ³¹ Dé nukwa nak dé waséke. Wun nukwa dé wandét dé déka du nak néma kot xékékwá néma du reta atéfék héfambu rekwa du takwa hurundan sémbutka hundi watandé. Dé yikafre sémbutmbu male dé deka hurundan sémbutka watandé. Wun hundi watekwa duré God dé waséke. Wun du hanja dé hiya. Hiyandéka God déré dé husaramé, nani wun duré wasékendénka xékélakimbete."

³² Pol wungi wandéka di du nawulak du hiyae raméndén hundika xékéta di déka hundika haraki hundi wata di wangi. Wangindaka di du nawulak wa, "Nani wun hundi wambula xékénjoka nani mawuli ye." ³³ Wungi wandaka dé Pol diré yatakataka dé yi. ³⁴ Du takwa nawulak déka hundi xékéta di Jisaska jémba saréké. Areopagusna némbumbu hundi bulékwa néma du nak, déka xi Dionisius, takwa hési léka xi Damaris, du takwa nawulak akwi wungi di Jisaska jémba saréké.

18

Pol dé jémba ya Korinmbu

¹ Hukémbu Pol Atens yatakataka dé yi Korinré.
² Ye xaakwa dé xé, Judana du nakré. Wun duna xi Akwila dé. Déka motéfa Pontus dé. Hanja wun du Romémbu rendéka hukémbu Romna néma du Klodius dé wa, atéfék Judana du takwa Rom yatakandate. Wungi wandéka dé Akwila déka takwa Prisila wali bér Rom yatakataka Italina hafwa yatakataka ye bér Korinmbu re. Nawulak nukwa male rembéka dé Pol bérka ya. ³ Yae dé bér wali reta dé bér wali hanja yandén jémba wambula ya. Di meme balina yuwimbu yatindan nukwa wur hundafané. Hundafanéndaka di du nawulak

yéwa hwetaka hundafanéndan nukwa wur hérae di wun nukwa wurmbu ge to. ⁴ Atéfék baka hwa nukwa Pol dé Godna hundi buléndaka geré wulayi. Wulaaye dé di Jisaska jémba sarékéndate dé Judana du takwa Grikna du takwa wali dé hundi bulé.

⁵ Hukémbu Sailas bér Timoti Masedoniana héfa yatakataka bér yi Korinré. Ye xakumbéka dé Pol du takwaré Jisasna hundi wata dé nak jémba yahambandé. Wata Judana du takwaré dé angi wa, “Jisas dé God wasékendén du Krai dé.”

⁶ Wungi wandéka di déka hundika hélék yata di haraki hundi wa déka. Wandaka dé déka nukwa wurmbu hwandé boinjo yakuté. Yakutéta dé wa, “Guna nyéki guna anéngambambu retardé. Wuna anéngambambu yingafwe. Tale wuni guni Judana du takwaré Jisasna hundi wataka némbuli wuni nak téfana du takwaka ye wuni diré wun hundi watawuni.” ⁷ Wungi wataka dé Pol Judana du takwaré yatakataka dé nak téfambu yandé duna geré yi. Wun duna xi Titius Jastus. Dé Godna ximbu harékékwa du dé. Déka ge Godna hundi buléndaka ge tékwambu dé té. ⁸ Du nak déka xi Krispus néma du dé re Godna hundi buléndaka gembu. Dé déka hém wali di Néma Duka jémba saréké. Korinmbu rekwa séfélak du takwa akwi di Polna hundi xékéta di Néma Duka jémba saréké. Sarékéndaka di Néma Du Jisasna ximbu diré guré husanda.

⁹ Gan nak Pol janji maki dé hwa. Hwandéka dé Néma Du déré wa, “Wun getéfambu rekwa duka rookéméni. Atéfék du takwaré hundi wataméni, wuna hundika. Wun jémba yatakakéméni. ¹⁰ Wuni méni wali wuni té. Wuna du takwa séfélak di re, ané getéfambu. Du nak méniré haraki yamba

hurukéndé.” ¹¹ Wungi wandéka dé Pol re. Séfélak (18) bafu dé re Korinmbu. Reta dé atéfék du takwaré Godna hundi wa.

¹² Hukémbu Romna néma du wandéka dé Galio ye Akaiana héfambu rekwa du takwaka dé néma du re. Wun nukwa di Judana du natafambu hérangwanda Polré huluke hura yi, hundi buléndaka hafwaré, néma du Galioka.

¹³ Hura ye di wa, “Ané du dé nak maki hundi dé wa, nani Romna hambuk hundi xékéhafi yata Godna ximbu harékémbete.” ¹⁴ Wungi wandaka dé Pol hundi wanjoka mawuli yandéka dé Galio wunde duré wa, “Guni Judana du, mé xéké. Ané du nana hambuk hundi xékéhafi yata haraki saraki sémbut hurundét guna hundi xékétawuni.

¹⁵ Guni yae nak téfana hundi, nak duna xi, guna hambuk hundika akwi wuniré yamba wakwexékékénguni. Guni hafu wun jooka hundi bulétanguni. Wun jooka wuni xékénjoka hélék wuni ye.” ¹⁶ Wungi wata dé diré wa, di wun hafwaré yatakataka yindate. ¹⁷ Wungi wandéka yita di néma du nakré huluki. Wun du déka xi Sostenes dé Godna hundi buléndaka geka dé néma du re. Huluke di hundi buléndaka hafwa tékwambu di déré xiya. Xiyandaka dé Galio xéta wun jooka sarékéhambandé.

Pol dé Siriana héfaré wambula yi Antiokré

¹⁸ Séfélak nukwa dé Pol Jisasna hundi xékékwa du wali dé re Korinmbu. Re diré yatakataka Prisila bér Akwila wali Siriana héfaré yinjoka di yi. Tale Pol Godré wasékérékéndén hundika sarékéta dé déka némbé séké, Senkriambu. Sékétaka Prisila

bér Akwila wali Siriana héfaré yinjoka di gunjambéré wara di wungi yi. ¹⁹ Ye di Efesusmbu xaakwa Prisila hér Akwila wun getéfambu hér re. Hukémbu Pol béré yatakataka dé yi. Tale dé Godna hundi buléndaka geré wulaaye dé Judana du wali hundi bulé. ²⁰ Buléndéka di déré wa, “Séfélak nukwa méni nani wali retaméni. Wungi nani mawuli ye.” Wungi wandaka dé wa, “Yingafwe. ²¹ Némbuli yitawuni. Wafewana hukémbu wambula yatawuni? God wambula yawute mawuli yandét, hukémbu wuni gunika wambula yatawuni.” Wungi wataka Efesusré yatakataka gunjambémbu wara dé yi. ²² Ye dé Sisariambu xaku. Xaakwa wun getéfa yatakataka dé wari, Jerusalemré. Wara dé Jisasna hundi xékéka du takwa wali dé hundi bulé. Hundi bulétaka dé wambula naande yi Antiokré. ²³ Ye re dé hukémbu wun getéfa yatakataka dé Pol wambula yi. Ye dé Galesia hér Frigiana héfambu dé yitaka yataka, hanja yitaka yatakandén maki. Yitaka yatakata dé Jisaska jémba sarékéka atéfék du takwaré Godna hundi wa. Wandéka deka mawuli jémba téndéka di hambuk yata re.

Apolos dé hundi wa Efesusmbu Korinmbu akwi

²⁴ Wun nukwambu Judana du nak déka motéfa Aleksandria yatakataka dé Efesusré yi. Déka xi Apolos dé. Dé hundi jémba wandékandé. Godna nyingambu hanja hayindan atéfék hundika jémba dé xékélaki. ²⁵ Hanja du nawulak di déré Néma Duna yambuka wakwendaka dé xékélakindéka déka mawuli hambuk yandéka dé atéfék du takwaré hundi jémba wa, Jisaska. Wungi wata dé Jon

du takwaré hundi wata guré husandandénka male dé xékélaki. ²⁶ Xékélakita dé Godna hundi buléndaka geré wulaaye dé roohafi yata Judana duré hundi wa, Jisaska. Wandéka bér Prisila bér Akwila xéké. Xékétaka wambéka dé bér wali yi, bérka geré. Ye reta bér Godna yikafre yambuka déré jémba wa safé. Wa safémbéka dé jémba xéké. ²⁷ Hukémbu Apolos Akaiana héfaré yinjoka dé wa. Wandéka di wumbu rekwa Jisasna hundi xékékwa du déré yikafre huruta di Akaiana héfambu rekwa Jisasna hundi xékékwa duka di nyinga nak hayi, di déré yikafre hurundate. Wungi hayindaka dé wun nyinga hura ye dé Akaiana héfambu xaku. Xaakwa dé hanja God diré yikafre hurundéka Jisaska jémba sarékéndé du takwaré dé némafwimbu yikafre huru. ²⁸ Dé angi diré yikafre huru. Dé atéfék du takwana makambu téta dé hundi hambukmbu wa Jisaska. Wata dé Godna nyingambu hayindan hundi xéta hambukmbu wata dé wa, “Jisas dé God wasékendén du Kraisi dé.” Apolos wun hundi hambukmbu wandéka Judana du di déka hundi hasa wanjoka di hurufatiké.

19

Pol hundi dé wa Efesusmbu

¹ Apolos Korinmbu rendén nukwa dé Pol ye dé Galesiana héfambu Frigiana héfambu rekwa yambu ye dé Efesusmbu xaku. Ye xaakwa dé Jisasna hundi xékékwa du nawulakré xé. ² Xétaka dé diré wakwexéké, “Guni tale Jisaska jémba sarékénguka Godna Hamwinya guna mawulimbu dé wulaaye té, o yingafwe?” Wungi wakwexékéndéka di wa, “Yingafwe.

Godna Hamwinya, wun méta dé? Wun jooka xékéhambame.” ³ Wungi wandaka dé Pol diré wakwexéké, “Métaka di Godna ximbu guniré guré husanda?” Wungi wakwexékéndéka di wa, “Jonéna hundika sarékéta di Godna ximbu naniré guré husanda.”

⁴ Wun hundi wandaka dé Pol wa, “Hanja Jon hundi dé wa, du takwa deka haraki saraki mawuli yatakandate. Deka haraki saraki mawuli yatakandaka dé Godna ximbu diré guré husanda. Jon hundi nawulak akwi du takwaré dé wa, di déka hukémbu yatekwa duka jémba sarékéndate. Wun du Jisas dé.” ⁵ Wungi wandéka xékétaka di Néma Du Jisaska jémba sarékéndaka dé Néma Duna ximbu diré guré husanda. ⁶ Guré husandataka dé Pol deka anéngambambu tamba taka. Takandéka dé Godna Hamwinya deka mawulimbu wulaaye té. Wulaaye téndéka di huli hundimbu wata di profetna hundi wa, Godna ximbu. ⁷ Wunde du angi di tamba yéti man yéték maki di.

⁸ Bafu hufuk wumba reta dé Pol dé Godna hundi buléndaka geré wulaaye dé diré hundi wa, God néma du reta dika hatitendékaka. Wata dika roohafi yata dé Godna hundi xékéndate dé di wali hundi bulé. ⁹ Buléndéka di nawulak deka mawuli hambuk yandéka di déka hundi xékénjoka hélék yata di wun getéfambu rekwa du takwana makambu téta di haraki hundi wa, Godna yikafre yambuka. Wungi wandaka dé Pol diré yatakataka dé Jisasma hundi xékékwa du takwaré hura di yi. Ye atéfék nukwa dé Tiranusna wakwendaka gembu dé du takwa wali hundi bulé. ¹⁰ Héki hwari yéték dé wungi huru. Huruta dé Néma Duna hundi

wandéka di Esiana héfambu rekwa atéfék du takwa di xéké, Judana du takwa akwi, nak téfana du takwa akwi.

¹¹ God hambuk hwendéka dé Pol nak maki nak maki hanja xéhafi yandan hambuk jémba dé ya.

¹² Du nawulak di Polna saawimbu létékéndén yalefu nukwa wur nawulak akwi déka jémba yandéka nukwa wur akwi hérae hura ye di bar hiyaakwa du takwana séfimbu takandaka di yikafre yandaka di wun du takwana mawulimbu tékwa haraki hamwinya akwi di diré yatakataka yaange yi.

¹³ Judana du nawulak yitaka yatakata di wa, duna mawulimbu tékwa haraki hamwinya wun duré yatakataka yaange yindate. Wunde du nawulak di haraki hamwinya hurundé du takwaré di Jisasna ximbu wa, haraki hamwinya hérekinjoka. Angi di wa, “Wuni Pol wakwendén du Jisasna ximbu wuni méniré we. Méni mé yaange yi.” ¹⁴ Skevana dunya angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk di akwi di wungi huru. Skeva dé prisna néma du nak dé. ¹⁵ Nak nukwa Skevana dunya wungi wandaka dé wun haraki hamwinya diré dé angi wa, “Jisaska wuni xékélaki. Polka akwi wuni xékélaki. Guni héndé?” ¹⁶ Wungi wataka dé wun haraki hamwinya hura téndé du hambuk yata dé dika wuréféka dé diré hambukmbu xiyae di atéfékré sarékéngwandé. Sarékéngwanda dé deka séfiré haraki huruta dé deka nukwa wur haléngata léfwi. Wungi hurundéka di wun ge yatakataka di baka yaange yi. ¹⁷ Yaange yindaka di Efesusmbu rekwa atéfék du takwa di wun jooka hundi xéké, Judana du takwa akwi, Grikna du takwa akwi.

Xékétaka waréngéna roota di Néma Du Jisasna ximbu di haréké.

¹⁸ Jisasna hundi xéké kwa séfé lak du takwa di du takwana makambu téta di hurundan haraki saraki sémbutka hélék yata di wafuka. ¹⁹ Hundi séfu wakwa séfé lak du di hundi séfu hayindan nyinga hura ya. Hura yae di natafambu taka. Takataka di atéfék du takwana makambu téta di wun nyinga yambu tu. Du wun nyinga héranjoka mawuli yata di 50,000 silva yéwa hwe-tandi. ²⁰ Wungi hurundaka dé Néma Duna hundi hambuk yata némafwi ye dé hurundan haraki saraki sémbutré dé sarékéngwandé.

Efesusmbu rekwa du takwa Polré rékambambu wata di hambukmbu wa

²¹ Pol wumbu wun jémba yasékendéka Godna Hamwinya déré wandéka dé Pol wa, “Wuni Masedonia, Akaiana héfaré akwi yitawuni. Ye yatakataka Jerusalemré yitawuni. Ye re yatakataka hukémbu wuni Romré yitawuni, wun héfa xénjoka.” ²² Wungi wataka dé dé wali séké ré jémba yakwa du Timoti bér Erastusré dé wa, Masedoniana héfaré yimbéte. Wandéka yimbéka dé Pol nawulak nukwambu Esiana héfambu re.

²³ Wun nukwa du nawulak Godna yikafre yambuka hélék yata di hérangwanda hambukmbu wa, Efesusmbu. ²⁴ Du nak déka xi Demitrius dé re. Dé silva motumbu dé jémba ya. Wun jémba yata dé wun motumbu gwalinya maki dé ta, Artemisna ximbu harékéndaka néma ge maki. Demitrius wun jémba yata dé séfé lak yéwa héra. Dé wali jémba yakwa du akwi di séfé lak yéwa héra. ²⁵ Du nawulak akwi di wun jémba ya. Demitrius wandéka di

wun jémba yakwa du atéfék yae di hérangwanda re. Hérangwanda rendaka dé diré wa, “Gunawa, mé xéké. Nani ané jémba yata séfélak yéwa nani héra. Nani ané jémba yahafi yata yingi maki nani séfélak yéwa hératame? Wu yingafwe. Wungi guni xékélaki. ²⁶ Wun du Pol yénataka hundi wandéka di séfélak du takwa déka hundi xékéndaka guni xé. Guni wun jooka guni xéké. Pol dé wa, ‘Duna tambambu tandan gwalinya di God yingafwe.’ Artemiska akwi dé wungi wa Wungi wandéka di nana getéfa Efesusmbu rekwa séfélak du takwa di déka hundi xéké. Esiana héfambu rekwa séfélak du takwa di akwi di déka hundi xéké. Xékéta di wa, ‘Déka hundi mwi hundi dé.’ ²⁷ Wafewana Polna hundi xékéta angi watandi? ‘Gwalinya tandaka jémba dé haraki saraki jémba dé. Artemis lé nana néma takwa yingafwe. Artemisna ximbu harékéndaka néma ge dé baka ge dé.’ Wungi wataka méta yatandi? Némbuli Esiana héfambu rekwa atéfék du takwa, atéfék héfambu rekwa du takwa akwi di Artemisna ximbu haréké. Hukémbu Polna hundi xékéta léka ximbu yamba harékékéndi.”

²⁸ Demitrius wungi wandéka di déka hundi xékéta Polna hundika mawuli wita di wanjita wa, “Artemis lé némafwi takwa lé. Lé nani Efesusmbu rekwa du takwana néma takwa lé.” ²⁹ Wungi wandaka di wun getéfambu rekwa atéfék du takwa akwi di hambukmbu di wa. Wataka di Gaius bér Aristarkusré huluke hura fétékére yi, hérangwandéndaka hafwaré. Hanja wumbére du Masedoniana héfambu yae Pol wali bér yitaka yataka. ³⁰ Wumbére duré huluke hura yindaka dé Pol du takwana makambu téta di wali

hundi bulénjoka dé mawuli ya. Mawuli yandéka di Jisana hundi xékéka du di déré wa, “Wungiré yamba yikéméni.” Wungi wandaka dé yihambandé. ³¹ Esiana héfana néma du nawulak Polka mawuli yata di akwi dé hérangwandéndaka hafwaré yindémboka hélék yata di déré hundi hambukmbu wa.

³² Wun hafwambu séfélak du takwa di hérangwanda téta di hambukmbu wa. Nawulak di nak maki hundi wandaka nawulak di nak maki hundi wa. Wungi wata séfélak du takwa xékélakihambandi, hérangwandéndanéna moka. ³³ Xékélakihafi yandaka Judana du wandaka dé deka du nak déka xi Aleksander du takwana makambu dé té. Téndéka di du takwa nawulak déré xéta angi di wa, “Anéke du wandéka nani yae ambu nani hérangwanda.” Wungi wandaka dé Aleksander tamba harékéta dé diré ané hundi wanjoka dé huru, “Nani Judana du haraki saraki sémbut huruhambame.” ³⁴ Wun hundi wanjoka hurundéka di déré xéta di xékélaki, dé Judana du dé. Wungi xékélakita hélék yata di atéfék ané natafa hundi male hambukmbu di wa, “Artemis lé némafwi takwa lé. Lé nani Efesusmbu rekwa du takwana néma takwa lé.” Wungi male di wata té.

³⁵ Hukémbu wun getéfana néma du nak téta dé duré wa, “Guni, Efesusmbu rekwa du, guni wuna hundi mé xéké. Nakélak retanguni. Nani Efesusmbu rekwa du takwa nani néma takwa Artemisna ximbu harékéndaka néma geke nani hati. Nyirumbu gaye xakrindé motuka akwi nani hati. Wun motu Artemisna waka maki dé. Wun jooka atéfék du takwa di xékélaki. ³⁶ Wuna hundi mwi hundi dé. Yénataka hundi yingafwe. Guni

wuna hundi xéka nakélak male retanguni. Yikafre mawuli mé ya. Yata haraki saraki sémbut yamba hurukénguni. ³⁷ Guni wumbére duré guni hura ya, angiré. Bér Artemisna ximbu harékémbeka gembu joo nawulak sélé hérahambambér. Bér haraki hundi wahambambér, nana néma takwaka. ³⁸ Demitrius déka jémba yakwa du wali di rékambambu wata duka nak hundi wanjoka mawuli yandat, di néma duka yitandi. Kot xékétendaka nukwa andu. Kot xékékwa néma du andé re. Wun néma duna makambu male téta wun jooka watandi. ³⁹ Guni wun jooka hélék yata nak hundika wanjoka mawuli yata guni ané getéfana atéfék du hundi bulénjoka hérangwandétendaka nukwa yatanguni. Yae guni hundi bulétanguni. ⁴⁰ Wafewana Romna néma du némbuli yamben jooka xékéta naniré rékambambu watandi? Angi watandi, ‘Métaka guni hérangwanda téta hambukmbu wa? Wungi huruta guni haraki saraki sémbut guni huru.’ Wungi wandat méta hundi hasa watame? Hérangwandémbenéna mo yingafwe. Baka tétame. Deka hundi hasa yamba wakéme. ⁴¹ Némbuli ané hafwa yatakataka sa guni yi.” Wungi wandéka di yi.

20

Pol dé hundi wa Masedoniana héfambu Grikna héfambu

¹ Efesusmbu rekwa du takwa hambukmbu wataka nakélak rendaka hukémbu Pol wandéka di Jisasna hundi xékékwa du takwa di hérangwanda re. Hérangwanda rendaka dé deka mawuli jémba téndéte dé diré hundi wa. Hundi wataka dé wa,

“Dinguna. Jémba guni re.” Wungi wataka diré yatakataka dé Masedoniana héfaré yi. ² Wun héfaré ye dé wumbu reta Jisasna hundi xékékwa du takwaré séfélak hundi wandéka deka mawuli jémba téndéka di hambuk yata jémba re. Rendaka dé yi Grikna héfaré. ³ Ye dé bafu hufuk dé wumbu re. Re gunjambémbu Siriana héfaré yinjoka dé mawuli ya. Mawuli yata dé xéké Judana du nawulak déré xiyatendaka hundi buléndaka. Xékétaka nak yambumbu ye dé Masedoniana héfaré wambula yi. ⁴ Angi du di dé wali yi. Beriambu yandé du, Sopater. Wun du Pirusna nyan dé. Tesalonaikambu yandé du yéték, Aristarkus bér Sekundus; Derbembu yandé du Gaius; Timoti; Esiana héfambu yandé du yéték Tikikus bér Trofimus. Wungi di Pol wali yi. ⁵ Ye Polré yatakataka di tale yi Troasré. Ye wumbu di anika haxé. ⁶ Yishafi bret sa nukwa re hukémbu Filipai yatakataka gunjambémbu wara wuni ané nyinga hayindé du Pol wali ani yi. Nukwa natamba ye ani Troasmbu xaku. Xaakwa nukwa angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk ani wunde du wali re.

Troasmbu reta Pol wandéka dé Yutikus ramé

⁷ Baka hwa nukwa gan hunyindéka nani Jisaska sarékéta hénoo sanjoka nani hérangwanda re, ge nakmbu. Rembeka dé Pol téta dé du takwaré hundi wa. Séri diré yatakataka yinjoka dé némafwi hundi wa. Wungi wata téndéka dé gan hunye dé nyéndé gan ya. ⁸ Gan yandéka nani jémba xémbete di séfélak yikama ya xéréké. Xérékéndaka nani wumbu re, gena takumbu. ⁹ Wayikana

du nak déka xi Yutikus dé mur wulayikwa yambumbu dé re. Rendéka Pol hundi wandéka dé Yutikusna dama xéndi dé ya. Xéndi yandéka dé xéndi hwa. Xéndi hwae dé anwarmbu dé xakre héfaré. Xakrindéka di héranjoka nandi. Naande di xé hiyae hwandéka. ¹⁰ Pol akwi dé nandi. Naande dé hwati se. Hwati séta wun duré huruta dé diré wa, “Haraki mawuli xékékénguni. Jémba dé re.” ¹¹ Wungi wataka dé Pol wambula wari, wun geré. Warindéka Jisna hundi xékékwa du takwa akwi warindaka dé di wali hénoo sa. Sataka dé di wali némafwi hundi bulé. Bulétaka xitélakéndéka dé diré yatakataka dé yi. ¹² Yindéka di wun duré hura di yi déka geré. Wun du yikafre yandéka deka mawuli dé jémba té.

Pol Troas yatakataka dé Miletusré yi

¹³ Pol dé naniré wa, “Guni gunjambémbu wara Asosré yitanguni. Wuni héfambu yitawuni Asosré. Ye wumbu wuni gunjambémbu wara guni wali yitawuni.” Wungi wandéka nani gunjambémbu wara nani yi Asosré. ¹⁴ Ye Asosmbu rembeka dé Pol yae naniré xé. Naniré xétaka gunjambémbu warindéka nani Pol wali Mitiliniré yi. ¹⁵ Ye Mitilini yatakataka nani yi. Yimbeka gan hunyindéka hwae ganémba nani xé Kios angé sakumbu téndéka. Xétaka nani yi. Yimbeka gan hunyindéka wambula hwae ganémba nani Samosmbu xaku. Xaakwa Samos yatakataka yimbeka gan hunyindéka wambula hwae nani Miletusmbu xaku. Xaakwa nani wumbu re. ¹⁶ Pol Jerusalemré bari ye Pentikosna nukwambu wumbu renjoka dé mawuli ya. Dé Efesusmbu séfélak nukwa Esiana héfambu renjoka hélék dé

ya. Hélék yandéka nani gunjambémbu ye Efesus tenangéra Miletusmbu xaku.

Pol Efesusmbu yandé néma duré dé hundi wa

¹⁷ Xaakwa Miletusmbu reta dé Pol hundi taka, Efesusmbu rekwa du takwaka. Jisasna hundi xékékwa du takwana néma du yae déré xéndate wungi dé mawuli ya. Mawuli yata dé dika hundi taka. ¹⁸ Hundi takandéka yandaka dé diré ané hundi wa:

“Guni hafu guni xékélaki, tale Esiana héfambu yawun nukwambu ye hukémbu rewun nukwambu akwi guni wali reta huruwun sémbutka. ¹⁹ Wuni guni wali reta wuna ximbu harékéhafi yata gunika némafwimbu saréfa naata géraata wuni Néma Duna jémba wuni ya. Judana du nawulak wuna hundika hélék yata wuniré xijanjoka mawuli yandaka wuni Néma Duna jémba yatakahambawuni. Wungi guni xékélaki. ²⁰ Wuni roohafi yata wuni guniré yikafre hurutendéka hundi atéfék wuni gunika wakwe. Hundi nawulak fakuhambawuni. Hérangwandéndaka hafwambu, guna nak nak gembu akwi, wuni wun hundi wa. Wungi guni xékélaki. ²¹ Judana du takwaka akwi nak téfana du takwaka akwi wuni hundi wa. Gunika wuni hambukmbu wa, guna haraki saraki mawuli yatakataka Godna hundi xékéta Néma Du Jisas Kraiska jémba sarékéngute. ²² Némbuli Godna Hamwinya wandén hundi xékéta wuni Jerusalemré yitawuni. Yita Jerusalemémbu wunimbu xakutekwa jooka xékélakihambawuni. ²³ Atéfék yiwun getéfambu Godna Hamwinya dé wuniré ané hundi wa, ‘Méni séndé gembu

retaméni. Méniré haraki hurutandi.’ Wungi wandéka wuni wun jooka male wuni xékélaki.

²⁴ “God du takwaré dé yikafre huru. Wuni wun yikafre jooka diré hundi wawute Néma Du Jisas dé hanja wuniré wa. Wunika hwendén jémba atéfék yasékenjoka wuni mawuli ye. Hwendén jémba wu némafwi joo dé. Bari hiyatawuni, o yalefu re hiyatawuni? Wun jooka sarékéhambawuni. Wu baka joo dé.

²⁵ “Mé xéké. Hanja gunika wuni ya. Yae wuni hundi wa saafa yi, God néma du reta gunika jémba hatitendékaka. Guni wuniré wambula yamba xékénguni. Némbuli wungi wuni xékélaki.
²⁶⁻²⁷ Xékélakita némbuli wuni guniré ané hundi wa: Wuni roohafi yata Godna hundi atéfék guniré wuni wa. Hundi nawulak fakuhambawuni. Guni wali rekwa du nak huli mawuli hérae jémba resékehafi yandét, wun déka jémba dé. Wuna jémba yingafwe. Mwi hundi wuni guniré wa.

²⁸ “Mé xéké. Guna mawuli jémba téndéte, xékélaki natanguni. Jisasna hundi xékékwa du takwa jémba rendate, guni néma du reta dika jémba hatitanguni. Dika jémba hatingute, Godna Hamwinya wun jémba dé hwe gunika. Godna hundi xékékwa du takwa di sipsip bali maki di. Guni sipsip balika hatikwa du maki guni. Guni dika jémba hatitanguni. God wandéka di déka du takwa di re, déka nyan Jisas dika hiyandéka déka nyéki blekéndénka. ²⁹ Wuni xékélaki. Wuni guniré yatakataka yiwut, haraki wasa maki du yae guna nyéndékmbu reta di guni Godna sipsip baliré haraki hurutandi. Wungi wuni xékélaki.

³⁰ Hukémbu guna nyéndékmbu rekwa du nawulak akwi raama haraki hundi watandi. Jisasna hundi xékékwa du takwa Kraistré yatakata deka hundi male xékédate, di wungi yatandi. ³¹ Wun jooka sarékéta xékélaki natanguni. Ané jooka yike yakénguni. Héki hwari hufuk Godna hundi guniré wuni wa. Gan, nukwa, wuni gunika saréfa naata wuni géraata wuni guni nak nakéka hambukmbu wa, guni Kraisna hundi yatakahafi yangute.

³² “Némbuli wuni guniré Godna tambambu wuni taka, dé gunika jémba hatindéte. God guniré yikafre hurundéka hundi dé guniré yikafre hali hurundé. Yikafre hurundét, guni wun hundimbu hambuk ye jémba téngut, God déka wasékendén du takwaré yikafre hurundéka maki, dé gunika akwi wandén yikafre joo hwetandé, guni hambuk yata jémba rengute. ³³ Wuni nak duna yéwaka akwi yikafre nukwa wurka akwi mawuli yahambawuni. ³⁴ Guni xékélaki. Guni wali reta wuna tambambu male jémba yata yéwa hérae wuni hafu wuna jondu wuni héra. Wuni wali yitaka yatakakwa duka akwi wuni jondu héra. Wungi guni xékélaki. ³⁵ Wuni wun hambuk jémba yata dika jondu hwewuka guni xé. Xétaka huruwuka maki guni akwi hambuk jémba yata hambuk yahafi yakwa du takwaré yikafre hurutanguni. Hanja Néma Du Jisas dé wa, ‘Jondu baka hwekwa duna yikafre mawuli dé jondu héraakwa duna yikafre mawuliré dé sarékéngwandé.’ Wungi dé Jisas wa. Nani déka hundi xékéta diré yikafre hurutame.”

³⁶ Pol wungi wataka dé wunde néma du wali hwati séta dé Godka wa. ³⁷ Wandéka di déka

mawuli yata déré hura rota géraata di déka saawiré wambula wambula tamaru. ³⁸ Wungi huruta di saréfa na. Pol dé diré wa, “Guni wuniré wambula yamba xékénguni.” Wungi wandéka wun hundika sarékéta di némafwimbu saréfa na. Saréfa naata di Polré hura yi, gunjambé tékwa hafwaré.

21

Pol Jerusalemré yinjoka dé gunjambéré wari

¹ Diré yatakataka wuni ané nyinga hayindé du, Pol akwi, déka du nawulak akwi, wungi nani gunjambémbu wara nani yi. Tale nani Kosré male yimbeka nukwa nak yindéka nani Rodesré yi. Ye xaakwa Rodes yatakataka nani Patararé yi. ² Ye xaakwa gunjambé yatakataka ye nani Fonisiana héfaré yitekwa gunjambéré xé. Xétaka wun gunjambéré wara nani yi. ³ Yita nani Saiprusna héfa aki tamba sakumbu afakémbu téndéka nani xé. Xétaka nani yi, Siriana héfaré. Ye tairmbu nani xaku. Wun getéfambu di gunjambémbu rekwa jondu hérekinjoka di mawuli ya. Mawuli yandaka nani gunjambé yatakataka ye nani wun getéfaré wulayi. ⁴ Wulaaye nani hwaké, Jiasna hundi xékékwa du takwaka. Hwaka xétaka nukwa angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk nani di wali re. Rembeka Godna Hamwinya diré wandéka di Polré wa, “Méni Jerusalemré yamba yikéméni.” Wungi wandaka dé deka hundi xékéhambandé. ⁵ Re diré yatakataka yinjoka hurumbeka di atéfék du takwa nyangwal wungi di nani wali yi. Ye getéfa yatakataka nani néma xérina tufwambu yi. Ye xaakwa nani wumbu hwati séta Godka wa. ⁶ Wataka nani diré wa, “Dinguna. Jémba guni

re.” Wambeka di nanika wungi wa. Wandaka gunjambéré warémbeka di deka getéfaré wambula yi.

Sisariambu dé Agabus hundi wa Polré hukémbu xakutekwa jooka

⁷ Gunjambéré wara tair yatakataka nani yi, Tolemesré. Ye xaakwa gunjambé yatakataka ye nani Jisasna hundi xékékwa du takwaré xé. Xétaka nani natafa nukwa di wali re. ⁸ Re gan hwae ganémba nani Tolemes yatakataka nani yi Sisariaré. Ye xaakwa nani Filipna geré ye nani di wali re. Filip dé du takwa Godka jémba sarékéndate hundi wakwa du dé. Hanja aposel Jerusalemémbu reta di du angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk duré di waséke, jondu mune hwendate. Filip dé wun jondu mune hwendé du nak dé. ⁹ Déka takwanya yétiyéti di du humbwihambandi. Di profet di.

¹⁰ Séfélak nukwa nani Filip wali re. Rembeka dé Godna profet nak ya, Judiana héfambu. Déka xi Agabus. ¹¹ Nanika yae dé Pol nukwa wurmbu gindén yoo hérae dé dé hafu déka man tamba gi. Gitaka dé wa, “Godna Hamwinya angi dé we, ‘Jerusalemémbu rekwa Judana du ané yoombu gikwa duré wungi gitandi. Gitaka di nak téfana duka déré hwetandi.’ Wungi dé we.”

¹² Agabus wungi wandéka xékéta nani wumbu rekwa du takwa wali nani Polré wa, “Méni Jerusalemré yamba yikéméni. Méni yimémboka hélék nani ye.” ¹³ Wungi wambeka dé wa, “Métaka we guni wungi géraata guni wuna mawuliré haraki hurunjoka guni saréké? Wungi yakénguni.

Wuni séndé gembu renjoka roohambawuni. Wuni Jerusalemémbu hiyanjoka roohambawuni. Wuni wungi huruta wuni Néma Du Jisasna ximbu harékéwut, wu yikafre dé.” ¹⁴ Wungi wata nana hundi xékéhambandé. Xékéhafi yandéka nani déka hundi hasa wahafi yata nani wa, “Reséndé. Néma Du mawuli yandéka maki métaka yandé.” Wungi nani wa.

Pol dé néma duré hundi wa Jerusalemémbu

¹⁵ Nukwa nawulak wumbu nani re. Re jondu huréhaléka nani Jerusalemré yi. ¹⁶ Jisasna hundi xékékwa du nawulak deka getéfa Sisaria yatakataka di naniré hura yi, Nasonéna gembu dé wali rembete. Hanja Nason dé Jisasna hundika xéké. Dé Saiprusna héfambu yandé du dé. ¹⁷ Nani Jerusalemémbu xakumbeka di Jisasna hundi xékékwa du naniré xéta di yikafre mawuli ya.

¹⁸ Gan hwae ganémba Jemsré xénjoka dé Pol nani wali yi. Ye nani xé Jisasna hundi xékékwa duna néma du atéfék Jems wali rendaka. ¹⁹ Xéta dé Pol dika dinguna nataka dé diré atéfék hundi wa, God yandén atéfék jémbaka. Hanja God wandéka dé Pol ye nak téfana du takwaré hundi wata dé Godna jémba ya. Wun jooka dé Pol diré hundi wa.

Pol néma duna hundi xékéta dé tempelré wulayi

²⁰ Wunde du Polna hundi xékétaka di Godna ximbu haréké. Harékétaka di Polré wa, “Nyayika, mé xéké. Séfélak séfélak Judana du takwa di Jisaska jémba sarékéta di Moses wandén hambuk hundi wandén maki hurunjoka di némafwimbu mawuli ye. ²¹ Mawuli yandaka du nawulak di ané hundi wa: ‘Pol nak téfaré ye dé nak téfambu

reta Judana du takwaré hundi dé wa, di Mosesna hambuk hundi yatakata, deka nyangwalna séfi sékéhafi yata, nani Judana sémbut maki hurundamboka.’ Wungi du nawulak di ménika hundi wandaka di Jisaska jémba sarékékwa Judana du di xéké. ²² Némbuli ané getéfaré méni ya. Di xékétandi yaménka. Méta yatame? ²³ Angi yaméte nani mawuli ya. Du yétiyéti ambu di re. Di hurutendaka jooka di hanja God wali bulésékéréké. ²⁴ Méni wunde duré hura ye méni di wali séfi yikafre yatendéka sémbut hurutanguni, guna séfi Godna makambu yikafre yandéte. Diré hura ye méni priska yéwa hwetaméni, dé wunde duna némbé xindét, deka bulésékérékéndan hundi hényindéte. Xindét méni wungi hurumét atéfék du takwa xéta xékélakitandi. Méni Mosesna hambuk hundi méni xéké. Wungi xékélakitandi. ²⁵ Nak téfambu rekwa Jisasna hundi xékékwa du takwa di Mosesna hambuk hundi xékéhambandi. Wungi nani xékélaki. Wu yikafre dé. Hanja nani nyinga nak dika hari hwe. Angi nani hayi: Guni yéna Godka hwendan hamwi sakénguni. Guni nyéki sakénguni. Guni holéméngimbu hutukwakéndan hamwi sakénguni. Guni nak du takwa wali haraki saraki sémbut hurukénguni. Wungi dika nani hayi.” ²⁶ Wungi wandaka dé Pol deka hundi xéké. Xékétaka gan hwae raama dé wunde duré hura ye dé di wali dé déka séfi yikafre yatendéka sémbut hurunjoka dé tempelré wulaaye dé priska wa, wun sémbut hurusékenjoka nak nak hamwi hénoo hura yae hwetendaka nukwaka.

Polré di huluke tempelmbu

²⁷ Nukwa angé tamba yétiyéti angé tamba hufuk yinjoka yandéka di Esiana héfambu yandé Judana du di xé Pol tempelmbu téndéka. Xéta di atéfék du takwaré wa, di Polka mawuli windate. Wata di Polré huluki. ²⁸ Déré hulukita wanjita di wa, “Israelna du, mé yae nani wali déré huluki. Ané du atéfék getéfaré yita dé atéfék du takwaré déka hundi wa. Wata dé nani israelna duka akwi, Moses wandén hambuk hundika akwi, ané geke akwi dé hu hwe. Némbuli dé nak téfana duré hura yae dé di wali tempelré wulayi. Wulayindaka dé wun yikafre male tempel haraki dé ya, nak téfana du wulayindanka.” Wungi di wunde du wa.

²⁹ Tale di xé Efesusmbu yandé du Trofimius Pol wali Jerusalemémbu yitaka yatakambéka. Xétaka di xé Pol hafu tempelmbu téndéka. Xétaka angi di deka mawulimbu wa, “Pol wun nak téfana duré hura yae bér wulayi, tempelré. Wungi wulayita dé Pol haraki saraki sémbut dé huru.” Wungi wata di xékélakihambandi. Pol hafu dé tempelmbu té.

³⁰ Di wungi wata hambukmbu wandaka di Jerusalemémbu rekwa atéfék du takwa xékéta waréngéna fétékéké yae di Polré huluki. Huluke di déré tempelmbu témbéra hura gwandi. Témbéra hura gwandita di gena yambu bari téfi.

Romna xi warekwa duna néma du dé Polré huluki

³¹ Gena yambu téfindaka di du takwa Polré hiyandéte xiyanjoka di huru. Di Polré xiyanjoka huruta téndaka hundi ye dé Romna xi warekwa duna néma dumbu xakundéka dé xéké. Di hambukmbu wata di yitaka yatakandaka dé wungi xéké. ³² Xéka dé wun néma du déka xi warekwa

du nawulakré wandéka di wali dé bari hari yi, du takwa hérangwandéndaka hafwaré. Ye xakundaka di du takwa di xi warekwa du deka néma duré akwi xéta di Polré wambula xiyahambandi. ³³ Xiyahafi yandaka dé néma du Polka ye déré huluke dé déré sen yétékmbu gindate dé déka duré wa. Wataka dé du takwaré wakwexéké, “Ané du héndé? Méta dé ya?” ³⁴ Wungi wakwexékéndéka nawulak di nak hundi hambukmbu wandaka nawulak di nak hundi hambukmbu wa. Nak maki nak maki hundi wandaka dé deka hundi jémba xékéhambandé. Xékéhafi yata Polka xékélakihafi yata dé déka duré wa, “Guni déré huluke hura yitanguni, nana geré.” ³⁵ Wungi wandéka di xi warekwa du Polré hura yi, deka geré. Hura ye warinjoka hurundaka di du takwa biya mawuli wita Polré xijanjoka mawuli yandaka di déré yate hura wari. ³⁶ Du takwa di déka hukémbu ye di hambukmbu wanjita di wa, “Déré mé xiya. Déré mé xiya.” Wungi di wa.

Pol dé Judana du takwaré hundi wa déka jémbaka

³⁷ Xi warekwa du Polré deka geré hura warinjoka hurundaka dé Pol deka néma duré Grikna hundimbu wa, “Méniré hundi nawulak watawuni.” Wungi wandéka dé wun néma du wa, “Yingi maki dé? Méni Grikna hundi méni xéké. ³⁸ Hanja Isipna héfambu yandé du nak dé Romna gavmanka hélék yata wandéka di 4,000 du déka hundi xéké. Xékéndaka nani wunde duka nani wa, “Duré xiyaakwa du di. Wunde du di Isipna duna hukémbu ye di yi, du rehafi hafwaré. Méni wun Isipna du méni wana?” ³⁹ Wungi wandéka dé Pol wa, “Yingafwe. Wuni Judana du wuni. Wuna

motéfa Tarsus dé. Silisiana héfambu dé re. Wuna getéfa dé néma getéfa dé. Wuni ande du takwaré hundi wanjoka wuni mawuli ye. Wamét wuni wunde du takwaré hundi watawuni.”⁴⁰ Wungi wandéka dé néma du wa, “Mé wa.” Wandéka dé Pol jambé takumbu téta tamba harékéndéka di wun du takwa hundi buléhafi yandaka dé diré Hibruna hundimbu angi wa:

22

¹ “Wuna yafa nyama bandi, mé xéké. Némbuli guna hundi guniré hasa watawuni.”² Wungi wata dé Hibruna hundimbu wa. Wandéka di déka hundi xékéta di nakélak té. Téndaka dé Pol angi wa:

³ “Wuni Judana du wuni. Wuna ayiwa wuniré Tarsusmbu lé héra. Tarsus Silisiambu dé re. Hanja wuni ané getéfa Jerusalemré wuni ya. Yae ambu rewuka dé Gamaliel wuniré wakwe, nana mandékana hambuk hundika. Wakwendéka hambuk yata wuni atéfék nukwambu God mawuli yandéka maki hurunjoka wuni némafwimbu mawuli ya, guni ambu tékwa du mawuli yanguka maki.”⁴ Mawuli yata wuni Godna yikafre yambumbu wulayindé du takwaré haraki huru. Haraki huruwuka nawulak di hiya. Wuni wunde du takwa nawulakré huluke hura yi, séndé geré.⁵ Mwi hundi wuni we. Atéfék prisna néma du guna getéfana du akwi wungi di xékélaki. Xékélakita di guniré watandi, wun jooka. Di Damaskusmbu rekwa Judana duka hundi nyingambu hayitaka wuniré hwendaka wuni wun nyinga hura yi Damaskusré. Wun Jisasna yambumbu wulayindé du takwaré huluke senmbu ginjoka wuni yi.

Gitaka Jerusalemré hura wambula yae hurundan sémbut diré hasa hwenjoka wuni wun getéfaré yi.

Pol dé diré hundi wa Jisaska tale jémba sarékéndénka

Apo 9:3-19, 26:12-18

⁶ “Yambumbu yita nukwa dawimbu téndéka wuni Damaskusmbu xakunjoka ya. Xakunjoka yawuka dé némafwi ya yanékwa maki joo nyirumbu gaye téta dé wuna damambu wuséra.

⁷ Wusérandéka wuni héfambu xakri. Xakre hwaata wuni xéké ané hundi wandéka, ‘Méni, Sol, métaka méni wuniré haraki huru?’ ⁸ Wungi wandéka wuni wakwexéké, ‘Néma Du, méni héndé?’ Wakwexékéwuka dé wa, ‘Wuni Nasaretna du Jisas wuni. Wuniré méni haraki huru.’ Wungi dé wa.

⁹ Wuni wali yindé du di xé némafwi ya yanékwa maki joo gaye rendéka. Xéta wandén hundi jémba xékéhambandi.

¹⁰ “Wuni wa, ‘Néma Du, méta yatawuni?’ Wawuka dé wa, ‘Sé raama méni Damaskusré wulayi. Wulayimét du nak méniré watandé, wunika yateméka jémbaka.’ Wungi dé wa.

¹¹ Némafwi ya yanékwa maki joo reta wuna damambu wusérandéka wuni xénjoka hurufatiké. Xénjoka hurufatikéwuka wuni wali yindé du wuna tambambu hurundaka nani Damaskusré wulayi.

¹² “Yikafre du nak dé wumbu re. Déka xi Ananias dé. Dé Moses wandén hambuk hundika jémba xékéndéka di Damaskusmbu rekwa atéfék Judana du di déka wa, ‘Dé yikafre du dé.’ Wungi di wa.

¹³ Ananias dé wunika ya. Yae wuni wali téta dé wa, ‘Wuna bandi Sol, némbuli wambula mé xé.’ Wungi wandéka wuna dama bari wambula

landéka wuni déré xé. ¹⁴ Déré xéwuka dé wuniré wa, ‘Nana mandékana God dé méniré waséke, méni déka mawulika xékélakita, déka yikafre male duré xéta déka hundi xékéméte. ¹⁵ Xe xékétaka méni ye atéfék du takwaré déka hundi wataméni. Xémén jooka, xékémén hundika akwi wataméni. ¹⁶ Némbuli haxékéméni. Sé ramé. Mé ya. Wuni méniré guré husandatawuni. Méni Jisasna ximbu wakwexékémét, dé ména haraki saraki mawuli yakwanyakitandé.’ Wungi dé Ananias wuniré wa.

God wandéka dé Pol yi, nak téfana du takwaka

¹⁷ “Hukémbu wuni Jerusalemré wambula ya. Wambula yae tempelmbu téta wuni God wali hundi bulé. Hundi buléta janji maki hwaata wuni Néma Duré xé. ¹⁸ Xéwuka dé wuniré angi wa, ‘Jerusalem yatakataka bari hari yitaméni. Wunika ambu hundi wamét, atéfék du takwa ména hundi yamba xékékéndi.’ ¹⁹ Wungi wandéka wuni angi wa, ‘Néma Du, di hafu di xékélaki. Hanja wuni Godna hundi buléndaka geré wulaaye wuni ménika jémba sarékékwa du takwaré huluke séndé gembu takataka wuni diré xiya. Wungi di xékélaki. ²⁰ Di ménika hundi wandé du Stivenré motumbu naake xiyandaka hiyandéka wuni xéta wuni mawuli ya. Yata wuni motumbu xiyaakwa duna yifa yandéka sama téndan nukwa wurka wuni hate té. Di atéfék wungi di xékélaki.’ ²¹ Wungi wawuka dé Néma Du wuniré wa, ‘Yingafwe. Méni yitaméni. Wawut méni afakéré yitaméni, nak téfana du takwaka.’ Wungi dé Néma Du wuniré wa.” Wungi dé Pol wa.

Pol dé Romna xi warekwa duré angi wa, “Wuni Romna du wuni”

²² Pol wandéka tale di wumbu tékwa du déka hundi xéké. Xékéndaka dé nak téfana du takwaka hundi wandéka di mawuli wita hambukmbu wa, “Déré mé xiya. Dé métaka hiyandé. Ané du nana héfambu yamba rekéndé.” ²³ Wungi wanjita némafwimbu biya mawuli wita di yifaka sanda wur yakita di boinjo hérae di yakisawuré. ²⁴ Yakisawuréndaka dé xi warekwa duna néma du déka duré wa, “Wun duré hura nana geré wulayitanguni. Wulaaye déré rami wali yoombu xiyatanguni. Métaka we wunde Judana du di wungi hambukmbu wata déka hélék ya? Guni déré xiyaata déré wakwexékétaka wun jooka xékélakitanguni.” ²⁵ Wungi wandéka di Polré hura wulaaye gitaka déré xiyanjoka huru. Hurundaka dé Pol wumbu tékwa xi warekwa duna néma duré wa, “Kot xékékwa néma du wuna hundi xékéhambandé. Wuni Romna du wuni. Guni Romna duré baka xiyangut, wu yikafre wana?”

²⁶ Polna hundi xékétaka dé wun du deka néma duka ye dé déré wa, “Méta méni ya? Wun du dé Romna du dé.” ²⁷ Wungi wandéka néma du Polka ye dé wa, “Mé wa. Méni Romna du méni, o yingafwe?” Wungi wandéka dé Pol wa, “Xéxé.” ²⁸ Wandéka dé néma du wa, “Wuni séfélak yéwa Romna gavmanka hwetaka wuni Romna du wuni re.” Wungi wandéka dé Pol wa, “Wuna yafa Romna du rendéka wuni akwi Romna du wuni re.” ²⁹ Wungi wandéka di Polré xiyanjoka hurundé du déré yatakataka bari yindaka dé xi warekwa duna néma du Polna hundi xékétaka déka xékélakita dé roo, Romna duré gindanka.

30 Wun xi warekwa duna néma du dé Judana du Polka haraki hundi wandanéna moka xékélakinjoka dé mawuli ya. Mawuli yata nukwa nak yindéka dé déka duré wa, “Polmbu tékwa sen léfwitanguni. Judana duré mé wa, deka néma du atéfék, prisna néma du akwi hundi bulénjoka hérangwandédate.” Wungi wandéka di hérangwanda. Hérangwandédaka dé Polré hura ye deka makambu taka.

23

Pol Judana néma duré dé hundi wa

¹ Pol néma duna makambu téta diré xéséfuta dé angi wa, “Wuna nyama bandi, mé xéké. Wuni Godna makambu yitaka yatakata wuna sémbut hanjambu take ye amba nukwambu wuni angi wuni saréké, wuni haraki sémbut nak huruhambawuni.” ² Wungi wandéka dé atéfék prisna néma du Ananias Pol téndékambu tékwa duré dé wa, “Déka hundimbu mé xiya.” ³ Wungi wandéka dé Pol déré wa, “Méni wama héfa xakindan séndé maki méni. Hukémbu God méniré xiyatandé. Méni néma du reta wuna hundi xékéta méni wa, Mosesna hambuk hundi xékéhafi yawunka. Méni diré wa, wuniré xiyandate. Méni wungi wata méni Mosesna hambuk hundi xékéhambaméni.” ⁴ Wungi wandéka di Pol wali tékwa du déré wa, “Méni Godna prisna néma duka méni haraki hundi wa.” ⁵ Wungi wandaka dé Pol wa, “Wuna nyayika, dé prisna néma du rendékaka xékélakihambawuni. Déka xékélakita déka wungi yamba wakéwuni. Hanja di angi hayi Godna nyingambu: Guni

guna néma duka haraki hundi yamba wakénguni. Wungi di hayi.” Wungi dé Pol wa.

⁶ Pol dé xékélaki, wunde néma du nawulak di Farisina du, nawulak di Sadyusina du di. Xékélakita dé atéfék néma duré wanjita dé wa, “Wuna nyama bandi, mé xéké. Wuna yafa Farisina du dé. Wuni akwi Farisina du wuni. Du hiyae wambula ramétandi. Ramétendakaka xékélakita wuni hundi wa. Wawuka di wuniré duna makambu takanjoka di wuniré huluke angiré hura ya.” ⁷ Wungi wandéka di Farisina du waru, Sadyusina du wali. Waruta di watémbéra té. ⁸ Farisina du di du hiyae wambula ramétendakaka, enselka akwi, hamwinyaka akwi di jémba saréké. Sadyusina du di wun jonduka sarékéhambandi. Wungi sarékéta Polna hundi xékétaka di Sadyusina du Farisina du wali di waru. ⁹ Waruta hambukmbu wandaka di xékélelakikwa Farisina du nawulak deka makambu téta di wa, “Mé xéké. Ané du haraki saraki sémbut huruhambandé. Wu mwi hundi dé. Wafewana, Godna ensel nak dé déré hundi wa, o hamwinya nak déré dé hundi wa? Yingi maki nae xékélakitame?”

¹⁰ Di wungi wandaka di Judana néma du atéfék hundi wambula hambukmbu wa. Wandaka dé Romna xi warekwa duna néma du angi dé wa, “Di watémbéréta Polré témbéra hura yitaka yatakata déré haraki hurutandi.” Wungi wata dé roo. Roota dé déka duré wa, “Guni deka naande ye Polré huluke hura wambula yitanguni, nana néma geré.” Wungi wandéka di déka du Polré huluke hura yi, deka geré.

¹¹ Wun gan Néma Du Jisas Pol wali téta dé wa, “Hambuk yata yamba rookéméni. Méni

Jerusalemémbu reta wunika hundi wundé wamé. Romémbu akwi wunika hundi wataméni.” Wungi dé Néma Du Jisas wa.

Juda di Polré xiyanjoka di hundi gi

¹² Ganémbambu raama Judana du nawulak natafambu hérangwanda di hundi bulésékéréké. Bulésékérékéta di wa, “Polré xiyatame. Déré xiyataka hulingu hénoo wambula satame. Némbuli hulingu hénoo yamba sakéme. Mwi hundi nani we.” Wungi wataka di bulésékéréké. ¹³ Dumi yétiyéti du nawulak du akwi di Polré xiyanjoka di bulésékéréké. ¹⁴ Bulésékérékétaka prisna néma du getéfana néma duka akwi ye di wa, “Nani atéfék nani bu bulésékérékékwa. God naniré xéndéka nani bu bulésékérékékwa. Bulésékérékétaka hénoo yamba sakéme. Baka re Polré xiyatame. Déré xiyataka, wu hénoo satame. ¹⁵ Wungi hurumbete némbuli guni atéfék néma du wali guni Romna xi warekwa duna néma duka hundi watanguni. Angi watanguni, ‘Polna hundi nawulak akwi xékénjoka nani mawuli ye. Méni wamét di ména du Polré wambula hura gayatandi.’ Wungi wangut nani yambumbu reta déka haxétame. Haxéta rembet dé yae guni rengukaré yinjoka yandét nani déré xiyatame.” Wungi di wa deka néma duré.

¹⁶ Yambumbu re Polré xiyanjoka hundi buléndaka dé Polna raa xéké. Xékétaka dé xi warekwa duna néma geré ye wulaaye dé Polré wun hundi wa. ¹⁷ Wandéka dé Pol xi warekwa duna néma du nakré wakwexéka dé wa, “Ané wayikana duré mé hura yi guna néma duka. Hundi nawulak wanjoka dé mawuli ya.” ¹⁸ Wungi wandéka dé wun xi warekwa du Polna raaré hura

déka néma duka hura ye dé wa, “Séndé gembu tékwa du Pol wuniré wakwexéka dé wa, ‘Ané wayikana duré néma duka hura yitaméni. Dé néma duré hundi nawulak wanjoka dé mawuli ya.’ Wungi Pol wandéka wuni ménika wun wayikana duré hura ya.”

¹⁹ Wun hundi wandéka dé néma du Polna raana tambambu hurundéka yalefu ye bér hafu té. Hafu téta dé déré wakwexéké, “Méta hundi wuniré wataméni?” ²⁰ Wungi wakwexékéndéka dé Polna raa wa, “Judana du nawulak di hundi bulésékéréké, séri méniré wakwexékéndat ména du Polré hura ye nana néma duka naande yindate. Di yéna yata watandi, ‘Déka hundi nawulak akwi xékénjoka nani mawuli ya.’ ²¹ Wungi wandat deka hundi yamba xékékéméni. Wunde du dumi yétiyéti nawulak akwi di angi wa, ‘Nani hulingu hénoo yamba sakéme. Polré xiyataka wu hulingu hénoo satame.’ Wungi wataka di nakélak yambumbu faakwa Polka haxéta retandi, déré xiyanjoka. Hundi bulésékérékétaka di méni yawundu naméte di haxé.” ²² Wungi wandéka dé néma du wun duré wa, “Wuniré wamén hundi nak duré yamba wakéméni. Némbuli yitaméni.” Wungi wandéka dé yi.

Néma du wandéka di Polré hura yi néma du Feliksa

²³ Xi warekwa duna néma du déka du yétékré wata dé wa, “Béni wambét béna du Sisariaré yitandi. Angi yitanguni. Xi warekwa du séfélak (200) yitandi. Du nawulak (70) horsmbu reta yitandi. Séfélak (200) du xi warendaka xi hura héfambu yitandi. Wungi gan yitanguni. ²⁴ Pol yitendéka

hors nawulak hératambéni. Hérataka déré jémba hura yitanguni, nana néma du Felikska.” ²⁵ Wungi wataka dé nyinga nak angi hayi:

²⁶ Wuni Klodius Lisias wuni. Méni Feliks, méni néma du reta séfélak du takwaka méni hati. Wuni ané nyinga wuni hayi ménika. Ménika wuni diména nae. ²⁷ Judana du di ané duré huluke hura xiyanjoka di huru. Hurundaka wuni hundi xéké, dé Romna du dé. Xékétaka nani xi warekwa du wali yae nani déré hura ya, nana néma geré. Hura yambeka dé re. ²⁸ Rendéka wuni déré hurundan haraki jooona moka xékélakinjoka mawuli yata hukémbu wuni déré hura naande yi, deka néma du hérangwandéndaka hafwaka. ²⁹ Hura naande yi wuni xéké, dé deka hambuk hundi xékéhazi yandénka hundi buléndaka. Xékétaka wuni wa, “Dé Romna hambuk hundi dé xéké. Déré xiyakénguni. Séndé gembu takakénguni.” ³⁰ Wungi wataka wuni hundi nawulak xéké, déka getéfana du nawulak nakélak faakwa re di déré xiyanjoka hundi bulésékérékéndaka. Xékétaka wuni wa, wuna du déré ménika bari hura yindate. Wataka wuni déka haraki hundi wandé duka angi wa, “Guni ye néma du Feliks wali hundi bulétanguni wun jooka.” Wungi wuni diré wa. Yak. Wuna hundi andu.

Wungi hayitaka dé wun nyinga déka duka hwe.

³¹ Néma du wun nyinga bérka hwendéka bér bérka xi warekwa du wali di Polré gan hura yi. Antipatrisré di déré hura yi. ³² Hura ye wumbu hwae ganémbambu raama di héfambu yita xi warekwa du di wambula yi, Jerusalemré. Wambula yindaka di horsmbu yita xi warekwa du di Polré hura yi Sisariaré. ³³ Hura ye xaakwa di néma du Felikska

nyinga hwetaka di wa, Pol déka makambu téndéte.
³⁴ Wungi wandaka dé wun néma du dé nyinga xé. Xétaka dé Polré wakwexéké, “Ména motéfa méta héfambu dé té?” Wungi wakwexékéndéka dé Pol wa, “Wuna motéfa Silisiana héfambu dé té.”
³⁵ Wungi wandéka xékétaka dé déré wa, “Ménika haraki hundi wandé du yandat wuni ména hundi xékétawuni.” Wungi wataka déka duré wandéka di Polré hura yi, Herotna néma geré. Hura yindaka di déka wumbu hate té, dé yaange yindémboka.

24

Judana néma du di Polré Feliksna makambu taka

¹ Hukémbu nukwa natamba yindéka dé atéfék prisna néma du Ananaias dé néma du nawulak wali wungi di Sisariaré yi. Du nak déka xi Tertulus dé di wali yi, dé deka hundi xékéta dé Feliksré wanjoka. Ye xaakwa di Feliksna makambu téta dé Polka wa. ² Wandaka dé Feliks Polré wa, dé yandéte. Wandéka yandéka dé Tertulus dé Polka hundi wa, di Polré séndé gembu takandate. Angi dé wa:

“Méni Feliks méni nana néma du. Séfélak héki hwari méni nanika jémba hatiméka nani jémba reta nawulak nukwa warehambame. Méni nana hafwambu haraki saraki jonduré xéta waméka ména du yikafre jémba nanika yandaka nani jémba nani re. ³ Reta xéta wun jonduka mawuli yata nani ménika némafwimbu diména nani nae.

⁴ “Méni wuna hundika weséké dé nahafi yaméte wuni yalefu hundi male watawuni. Méni naniré saréfa namét, wuni méniré wakwexékétawuni, méni wuna foo hundi xékéméte. ⁵ Ané du Pol

dé haraki saraki sémbut hurukwa du dé. Atéfék du takwaré dé haraki huru. Atéfék getéfaré yita déka hundi wandéka di Juda déka hundi xékéndaka haraki saraki mawuli xakundéka di néma duna hundi xékénjoka hélék yata haraki saraki sémbut huru. Ané du dé néma du dé re wun jémbaka. Wun jémbaka di wa Nasaretna duna jémba dé. Wungi nani xékélaki. ⁶ Dé tempelmbu haraki saraki sémbut hurunjoka dé wulayi. Wun haraki saraki sémbut hurundét wun tempel haraki ge xakutandé. Wun haraki saraki sémbut hurunjoka wulayindéka nani déré huluki. ⁷ [Huluke nani nana hambuk hundi wandén maki nani déré hasa hwenjoka nani mawuli ya. Yata témbeka dé xi warekwa duna néma du Lisias yae hambuk yata dé déré hura yi. ⁸ Hura ye dé wa, ‘Guni wun duka hundi nawulak wanjoka mawuli yata néma du Felikska yitanguni.’ Wungi wandéka nani ya, ménika.] Méni déré wakwexékétaméni wun jooka. Wakwexékémét wandét méni xékélakitaméni, wamben atéfék hundika.”

⁹ Tertulus wungi wandéka di wumbu tékwa Judana du atéfék di Tertulusna hundika yawundu nae di akwi wa, Tertulus wandén maki.

Pol hundi dé wa Feliksré

¹⁰ Di wungi wandaka dé néma du Feliks Polré wa, “Méni sake mé wa.” Wungi wandéka dé Pol ané hundi wa:

“Méni séfélak héki hwari kot xékékwa néma du reta méni nanika jémba hati. Hatiméka wungi xékélakita némbuli hundi wanjoka wuni mawuli ye. Deka hundi hasa watawuni. ¹¹ Hanja, nukwa tamba yéti man yéték hanja wuni Jerusalemré yi, Godna ximbu harékénjoka. Diré wakwexékémét,

di méniré watandi, yiwunka. ¹² Wuni tempelmbu akwi, Godna hundi buléndaka gembu akwi, wun getéfambu akwi téta nak du wali waruhambawuni. Waruhafi yata di haraki saraki sémbut hurundate du takwaré wahambawuni. Méta haraki saraki sémbut huruwuka di wunde Judana du di xé? Wu yingafwe. ¹³ Haraki saraki sémbut huruhambawuni. Di yéna di ya. Deka hundi mwi hundi yingafwe. Deka hundi mwi hundika méniré wakwenjoka hurufatikétandi.

¹⁴ “Ané wandan hundi natafa male dé mwi hundi dé. Huli yambumbu wuni wulayi. Wun yambuka di wa, ‘Wu haraki yambu dé.’ Wungi di wa. Wun yambu yikafre dé. Haraki yambu yingafwe. Wun yambumbu wulaaye wuni nana mandékana Néma Du Godna ximbu haréké. Wuni nana mandéka Mosesna hambuk hundi akwi profetna hayindén hundi akwi wuni jémba xéké. ¹⁵ Wun hundi atéfék wuni xéké. Hukémbu God wandét di atéfék du takwa, yikafre sémbut hurukwa du takwa, haraki saraki sémbut hurukwa du takwa akwi hiyae wambula ramétandi. Wungi xékélakita wuni wun jooka haxé. Ambu tékwa du akwi wungi di xékélaki. ¹⁶ Atéfék du takwa hiyae ramétendakaka sarékéta wuni hambuk yata wuni yikafre sémbut huru. Wungi huruta Godna makambu, du takwana makambu akwi yikafre sémbut hurukwa du renjoka wuni mawuli ya.

¹⁷ “Wuni séfélak héki hwari nak hafwambu re hukémbu wuni Jerusalemré wambula yi, Judana jambangwe du takwaka akwi Godka akwi nawulak jondu hwenjoka. ¹⁸ Ye wuna séfi Godna makambu yikafre xakundéte wuni Mosesna ham-

buk hundi xékéta wuni jémba nawulak ya. Wun jémba yataka wuni wunde jondu Godka hweta téwuka di wuniré xé, tempelmbu. Wuni jémba téwuka di wuniré xé. Hundi nawulak hambukmbu wahambawuni. Séfélak du takwa wuni wali téhambandi. ¹⁹Téhafu yandaka di Judana du nawulak Esiana héfambu yae di wuniré xé. Xétaka di huruwun haraki saraki sémbutka hundi wanjoka mawuli yata di hafu angiré yatandi. Yae di ména makambu téta hundi watandi. ²⁰Yahafi yandat ambu tékwa du huruwun haraki saraki sémbutka watandi. Tale Judana néma du hérangwanda téndaka wuni deka makambu téwuka di wuniré wakwexéké, huruwun sémbutka. Di wuna hundi xékéndanéngalambu méniré watandi. ²¹Wunde néma duna makambu téta ané hundi male hambukmbu wata wuni diré wa, ‘God wandét hiyandé du takwa wambula ramétandi. Wun hundika wawuka di wuniré guna makambu taka.’ Wungi wuni diré wa.” Wungi dé Pol wa.

²²Feliks Jisasna yambuka jémba xékélakita dé wumbu tékwa duré wa, “Hundi bulénguka wundé xékéwu. Némbuli yak. Hukémbu xi warekwa duna néma du Lisias Jerusalemémbu gayandét, wuni hundi wambula watawuni guniré.” ²³Wungi wataka dé xi warekwa du nakré wa, “Méni Polka mé hati, dé yaange yindémboka. Takamét, dé yalefu yitaka yatakandé. Déka nyémayikangu déré yikafre hurunjoka yandat, méni diré haraki hurukéméni.” Wungi wandéka dé Polka hatindéka dé re séndé gembu.

Feliks wandéka héki hwari yéték dé Pol re séndé gembu

²⁴ Feliksna takwa lé Judana takwa lé. Léka xi Drusila lé. Nukwa nawulak Pol séndé gembu rendéka bér Feliks bér Drusila bér ya. Yae Feliks wandéka dé Pol déka ya. Yae dé bérré hundi wa, Krajs Jisaska. Dé wa, “Krajs Jisaska jémba mé saréké.” Wungi wandéka dé Feliks Polna hundika saréké. ²⁵ Sarékéndéka dé Pol wambula hundi dé angi wa, “Du takwa yikafre sémbut hurutandi. Deka mawuli deka séfika jémba hatitandi. Hukémbu nukwa nak yatandé. Wun nukwa God kot xéké kwa néma du reta dé du takwa hurundan sémbutka hundi watandé.” Wungi Pol wandéka dé Feliks roota dé wa, “Yak. Némbuli sa yi. Wafewana, nak nukwa wuni baka reta méniré watawuni, wambula yaméte?” ²⁶ Wungi wandéka dé Pol wambula wulayi séndé geré. Wulaaye rendéka dé Feliks angi saréké, “Wafewana Pol séndé ge yatakanjoka mawuli yata séfé lak yéwa wuniré hwetandé, o yingafwe?” Wungi sarékéta séfé lak nukwa wandéka dé Pol déka yae dé dé wali hundi bulé. Bulétaka dé Felikska yéwa nawulak hwehafi ye dé wambula wulayi, séndé geré.

²⁷ Pol héki hwari yéték séndé gembu rendéka Porsius Festus dé Feliksna hafwa héra. Hérae dé néma du re. Feliks yinjoka huruta angi dé déka mawulimbu wa, “Judana du wunika mawuli yandate wuni mawuli ye. Di Polka hélék di ye. Pol métaka rendé, séndé gembu. Rendét Judana du wunika mawuli yatandi.” Wungi wandéka dé Pol re séndé gembu.

25

Pol dé wa, “Wuni Romna néma duré hundi

watawuni.”

¹ Festus wun héfambu rendéka nukwa hufuk yindéka dé Sisaria yatakataka dé Jerusalemré wari. ² Wara xakundéka di prisna néma du Judana néma du wali wungi yae di déré wa, di Polré déka makambu takanjoka. Wungi wata di déré hambukmbu wakwexéké, ³ dé Polré bari hura yandéte, Jerusalemré. Pol yandét du nawulak yambumbu faakwa re déré xiyandate di yéna yata wa. ⁴ Wandaka dé Festus wa, “Pol séndé gembu dé re Sisariambu. Wuni bari wambula yitawuni, wun getéfaré. ⁵ Yiwut ména néma du wuni wali yitandi. Ye xaakwa Pol hanja hurundén jooka hundi watandi. Dé haraki saraki sémbut hurundét, di wuna makambu takatandi.”

⁶ Festus wungi wataka nawulak nukwa dé re Jerusalemémbu. Re hukémbu dé wambula yi Sisariaré, wunde Judana du wali. Ye xaakwa gan hwae ganémba raama dé kot xékékwa néma du dé re, hundi buléndaka hafwambu. Reta dé déka duré wa, Polré hura yandate. ⁷ Wandéka Polré hura yandaka di Jerusalemémbu yandé Judana du di Polré gisangwanda té. Téta di Festusré wa, “Ané du séfélak haraki saraki jondu dé huru.” Wungi wata deka hundi mwi hundi wakwenjoka di hurufatiké. ⁸ Wungi wandaka dé Pol deka hundi hasa wata dé wa, “Wuni Judana hambuk hundiré akwi, tempelré akwi, Sisarré akwi wuni haraki saraki joo nak huruhambawuni.” Wungi dé wa.

⁹ Wandéka dé Festus Judana duna mawuliré yikafre hurunjoka mawuli yata di Polré angi wa, “Wafewana ani Jerusalemré ye wumbu wuni

ména hundi xékétawuni? Wungi méni mawuli ye, o hélék méni ye?”

¹⁰ Dé wungi wandéka dé Pol angi wa, “Hélék wuni ye. Wuni Romna du wuni. Nak du wuniré duna makambu takanjoka mawuli yandét, wuni Romna gavmanéna du nakna makambu téwut, wu sékérékétandé. Méni xékélaki. Wuni Judana duré haraki joo nak huruhambawuni.

¹¹ Wuni haraki saraki joo huruwut, méni wuna huruwun jooka hasa hwenjoka wuniré xiyamét, wuni hiyawut, wu sékérékétandé. Deka hundi mwi hundi xakuhafi yandét, du nak wuniré dika yamba hwekéndé, di wuniré xiyandate. Sisar wuna hundi xékéndéte wuni mawuli ye.” ¹² Wungi wandéka dé Festus déka mawuli saréké hwekwa du wali dé hundi bulé. Bulétaka dé Polré wa, “Sisar ména hundi xékéndéte méni mawuli ye. Mawuli yata Sisarka yitaméni.” Wungi dé Festus wa.

Festus dé Agriparé hundi wa Polka

¹³ Nukwa nawulak yindéka dé néma du nak déka xi Agripa déka nyange Bernaisi wali bér yi Sisariaré. Yikafre mawuli yata Festus wali hundi bulénjoka bér yi. ¹⁴ Ye séfélak nukwa rembéka hukémbu dé Festus ané hundi wa Polka: “Méni, Agripa, mé xéké. Feliks néma du reta wandéka du nak déka xi Pol dé séndé gembu re. Rendéka Feliks wun néma duna jémba yatakataka yindéka wuni déka hafwa héra. Hérae wuni xéké wun du séndé gembu rendéka. ¹⁵ Xékétaka Jerusalemré yiwuka di Judana néma du, prisna néma du akwi, di wuniré hundi wa, haraki saraki sémbut hurundénka. Wataka hurundén haraki saraki sémbut déré hasa hwewute di wuniré wakwexéké.

¹⁶ Wakwexékéndaka wuni diré angi wa, ‘Romna sémbut angi dé. Du nawulak nak duna hurundén haraki sémbutka hundi wanjoka mawuli yata di tale hundi buléndaka hafwaré yitandi. Yindat wun du wali kot xékékwa duna makambu téta deka maka sékéré take téta di wun jooka wandat wun du deka hundika hasa watandé. Wandét kot xékékwa du yawundu nandét di wun haraki sémbut hurundé duré hura xiyatandi. Kot xékékwa du tale yawundu nahafi yandét di wun duré yamba xiyakéndi.

¹⁷ “Wungi wawuka di angiré ya, wuni wali Polka hundi nawulak wanjoka. Yandaka wuni deka hundi bari xékénjoka mawuli yawuka natafa nukwa male yindéka wuni hundi buléndaka hafwambu néma du reta wuni wa, wun duré wunika hura yandate. ¹⁸ Déré hura yandaka deka makambu téndéka di Judana néma du déka hundi wa. Wandaka angi wuni wuna mawulimbu wa, ‘Haraki saraki sémbut hurundénka watandi.’ Wungi wawuka di haraki saraki sémbut nawulakéka wahambandi. ¹⁹ Deka Godna ximbu harékéndaka sémbutka di waru. Hiyandé du Jisaska akwi di waru. Wun duka Pol dé wa, ‘Dé wambula wundé raméndé.’ ²⁰ Wungi wandéka angi wuni wuna mawulimbu wa, ‘Yingi maki nae wuni wun jooka jémba xékélakitawuni?’ Wungi sarékéta wuni Polré wa, ‘Wafewana ani Jerusalemré ye wumbu wuni ména hundi xékétawuni? Wungi méni mawuli ye, o hélék méni ye?’ ²¹ Wungi wawuka dé Pol wa, ‘Yingafwe. Sisar wuna hundi xékéndéte wuni mawuli ye. Wuniré takamét wuni séndé gembu rewut, hukémbu takamét bu wuni

Sisarka yitawuni.’ Wungi wandéka wawuka dé séndé gembu re. Hukémbu wawut dé Sisarka yitandé.” ²² Wungi Festus wandéka dé Agripa wa, “Wuni hafu wun duna hundi xékénjoka wuni mawuli ye.” Wungi wandéka dé wa, “Séri méni déka hundi xékétaméni.” Wungi dé wa.

Pol dé néma du Agriparé hundi wa

²³ Wandéka gan hwae ganémba bér Agripa bér Bernaisi yikafre male nukwa wur sandataka bér ya. Yae bér xi warekwa duna néma du, wun getéfana néma du wali, wungi di hundi buléndaka geré wulayi, séfélak du takwa xéta téndaka. Wulayindaka Festus wandéka di Polré hura ya. ²⁴ Hura yandaka dé Festus wa, “Néma du Agripa, guni, ambu tékwa yikafre du takwa atéfék, guni mé xéké. Guni ané duré guni xé. Judana du takwa atéfék di wun duka haraki hundi wa. Jerusalemémbu rekwa du takwa akwi ambu rekwa Judana du takwa akwi di wungi wa. Haraki hundi wata nawulak di wunika ya. Yae di wuniré hambukmbu wa, ‘Wun du hiyandéte nani mawuli ya. Wamét di déré xiyatandi.’ ²⁵ Wungi wandaka xékétaka angi wuni wa, ‘Wun du haraki saraki sémbut huruhambandé. Métaki wuni wawut di déré xiyatandi?’ Wungi sarékéwuka dé wa, ‘Sisar wuna hundi xékéndéte wuni mawuli ye.’ Wungi wandéka wuni yawundu nataka wawut Sisarka yitandé. ²⁶ Wuni hurundén jooka jémba xékélakihafi yata wun jooka Sisarka nyinga nak hayinjoka wuni hurufatiké. Hurufatikéta wuni déré hura yae guna makambu atéfék taka. Takawuka méni néma du Agripa méni déka

hundi xékétaka wuniré wamét, wuni wun nyinga hayitawuni. ²⁷ Wuni nyinga hayihafi yawut dé Sisarka baka yindéte yamba wakéwuni. Dé hurundén jooka hayitewuka nyinga wali yindét, wu sékérékétandé.” Wungi dé Festus wa.

26

¹ Festus wungi wandéka dé Agripa Polré wa, “Méni ména hundi mé safé.” Wungi wandéka dé Pol déka tamba harékéta dé déka hundi angi wa:

²⁻³ “Néma du Agripa, méni nani Judaka atéfék méni xékélaki. Nana hambuk hundika akwi nana nak maki nak maki hundika akwi méni xékélaki. Xékélakiméka némbuli wuna hundi wanjoka ména makambu téta wuni yikafre mawuli ya. Judana du wunika wandan hundika hasa watawuni. Méni nakélak reta wuna hundi xékéta bari wendé namémboka wuni mawuli ye.

⁴ “Judana du atéfék wunika jémba di xékélaki. Wuni yikama nyan reta huruwun sémbutka di xékélaki. Némafwi du xaakwa reta huruwun sémbutka akwi di xékélaki. Tale wuni yikama nyan reta wuni wuna hém wali wuni re. Hukémbu ye wuni Jerusalemémbu re. ⁵ Tale séfélak héki hwarimbu wuni di wali rewuka di wunika jémba xékélake di mawuli yata di huruwun sémbutka watandi. Wuna sémbut angi dé, wuni Farisina duna hambuk hundi wuni xéké. Farisina du Moses wandén maki hurunjoka di hambuk jémba di ya. Wun jémba atéfék Judana duna jémbaré dé sarékéngwandé. ⁶ Némbuli ambu wuni té, méni néma du reta wuna hundi xékéméte. Ané moka wuni ambu té. Hanja God dé nana mandékaré angi wasékéréké, ‘Guniré yikafre hurutawuni.’

⁷ Wungi wandéka di Judana hém tamba yéti man yéték nani Judana du takwa atéfék wungi nani God wasékérékéndén hundika sarékéta naniré yikafre hurutendéka nukwaka nani haxé. Gan nukwa nani Godka wata nani wun nukwaka nani haxé. Wuni akwi God naniré yikafre hurutendéka nukwaka wuni haxé. Haxéwuka di Judana du nawulak wunika di wa, ‘Wungi huruta haraki saraki sémbut dé huru.’ Néma du, di wungi wandaka wuni ména makambu té. ⁸ Guni angi guni we, ‘God hiyandé du takwaré yamba husaramékéndé.’ Métaka guni wungi wa? Métaka guni Godka jémba sarékéhafi ye?

⁹ “Hanja angi wuni wuna mawulimbu wa, ‘Nasaretna du Jisasré haraki hurutawuni. Déka jémba sarékékwa du takwaré haraki huruta déré akwi haraki hurutawuni.’ ¹⁰ Wungi wata wuni diré haraki huru Jerusalemémbu. Prisna néma du wuniré wandaka wuni wandan maki Godna du takwaré huluke wuni séndé geré hura yi. Hura yiwuka di diré xiyanjoka hundi buléndaka wuni akwi diré xiyanjoka wuni wa. ¹¹ Séfélak nukwa wuni Godna du takwaré haraki huru, Godna hundi buléndaka atéfék gembu. Néma Du Jisaska haraki hundi wandate wuni diré haraki huru. Dika némafwimbu mawuli wita wuni afaké téfaré yita diré haraki hurunjoka wuni mawuli ya.” Wungi dé Pol wa.

*Pol dé Jisaska jémba sarékéndénka hundi wa
Apo. 9:3-19, 22:6-16*

¹² Pol wungi wataka dé angi wa, “Nukwa nak diré haraki huruwute di prisna néma du nyinga wuniré hweta wandaka wuni hérae hura

yi Damaskusré. ¹³ Néma du, yak, wuni yambumbu yiwuka nukwa dawimbu téndéka némafwi ya nyirumbu gaye dé wuni wali yindé du témbenmbu hanyi. Wun ya hanyita nukwana hanyiré dé sarékéngwandé. Gaye téndéka wuni xé. ¹⁴ Ya téndéka nani héfambu xakri. Xakre hwaata wuni xéké, hundi nak wuniré Hibruna hundimbu wandéka. Angi dé wa, ‘Méni, Sol, métaka méni wuniré haraki huru? Ramimbu xakita méni hangéli héra. Méni wuniré haraki hurunjoka méni méni hafuré haraki huru.’ ¹⁵ Wungi wandéka wuni wakwexéké, ‘Néma Du, méni héndé?’ Wungi wakwexékéwuka dé wa, ‘Wuni Jisas wuni. Wuniré méni haraki huru. ¹⁶ Sé raama ména manmbu té. Wuni ménika wuni ya, méni wuna jémba yaméte. Wuniré némbuli xétaka méni wun jooka hundi wataméni. Hukémbu wakwetewuka jémbaka akwi hundi wataméni. ¹⁷ Hundi wamét di ména du, nak téfambu rekwa du akwi méniré haraki hurunjoka hurundat, wuni ménika hatitawuni. Wawut méni nak téfambu rekwa du takwaka yitaméni. ¹⁸ Ye méni deka damaré lataméni. Lamét di halékingaka hu hwetaka bu larékombu ténda. Deka damaré lamét satanéna hambuk yatakataka bu Godka yinda. Wungi yindat, wuni hurundan haraki saraki sémbut yakwanyita dika yikafre huruwut, di jémba retandi, wungi re wungi re. Wuni atéfék wunika jémba sarékékwa du takwaka wuni waséke, wuni dika wungi hurunjoka.” Wungi dé Pol wa.

Pol dé Agriparé yandén jémbaka hundi wa

¹⁹ Pol wungi wataka dé angi wa: “Néma du Agripa, mé xéké. Wun joo nyirumbu gayandéka xéta hundi xékétaka wun duna hundika hu

hwehambawuni. ²⁰ Hu hwehafi yata wuni tale Damaskusmbu rekwa du takwaré, hukémbu Jerusalemémbu rekwa du takwaré, hukémbu Judiana héfambu rekwa atéfék getéfana du takwaré, hukémbu nak téfana du takwaré akwi wuni déka hundi wa. Angi wuni wa, ‘Guni guna haraki saraki mawuli yatakataka guni Godna hundi xékétanguni. Xékéta yikafre sémbut male hurutanguni. Wungi hurungut, nawulak du takwa xéta xékélakitandi, guni guna haraki sémbut wundé yatakangu.’ Wungi wuni diré wa. ²¹ Wun hundi wataka tempelré wulaaye téwuka di Judana du wawun hundika hélék yata di wuniré huluke di wuniré xijanjoka huru. ²² Hurundaka God dé wuniré yikafre hurundéka wuni jémba té. Wun nukwambu akwi némbuli akwi God dé wuniré yikafre hurundéka wuni ambu téta némbuli néma duna makambu, baka duna makambu akwi téta guniré wuni hundi wa. Wuni hanja Moses wandén maki male Godna profet wandan maki male akwi wuni hundi wa. Deka hundi angi dé, ²³ ‘God wasékendén du Krai hangéli hérae hiyae wambula ramétandé. Dé tale ramétandé. Hukémbu atéfék hiyandé du takwa ramétandi. Krai raama dé nana getéfana du takwa, nak téfana du takwaré akwi hundi watandé, larékombu retindakaka.’ Wungi wandaka wuni akwi wuni wungi wa.” Wungi dé Pol wa.

Agripa déka hundi xékéndéte dé Pol hundi wa

²⁴ Pol wungi wata téndéka dé Festus hambukmbu wata dé wa, “Pol, méni séfélak hundi xékéta séfélak nyingambu xéta wangété méni ye.”

²⁵ Wungi wandéka dé Pol wa, “Néma du Festus,

wuni wangété yahambawuni. Wuna hundi mwi hundi dé. Yénataka hundi yingafwe. ²⁶ Néma du Agripa dé wun jonduka dé xékélaki. Wun jondu faakwa rehambandé. Rehafi yata di déka makambu xaku. Xakundaka wuni angi wuni saréké, dé wawun atéfék jonduka dé xékélaki. Wungi sarékéta wuni déré wun jonduka wanjoka roohambawuni. ²⁷ Néma du Agripa, méni profetna hayindan hundika méni jémba saréké, o yingafwe? Wuni xékélaki, méni jémba méni saréké.” ²⁸ Wungi wandéka dé Agripa wa, “Yingi maki dé? Wafewana méni foo nukwambu wunika wamét, xékéta wuni Jisas Kraiska jémba sarékétawuni wana?” ²⁹ Wungi wandéka dé Pol wa, “Méni bari o hukémbu Jisas Kraiska jémba sarékéméte wuni Godka wa. Méni male yingafwe. Atéfék wuna hundi xékéta tékwa du takwa wuni maki téndate wuni mawuli ye. Huli mawuli hérawunka wuni hundi we. Ané senmbu wuniré gindanka wahambawuni.”

³⁰ Pol wungi wandéka dé néma du Agripa raama téndéka di néma du Festus, Bernaisi, di wali rendé atéfék du takwa akwi di wungi raama té. ³¹ Raama te di gwandi. Gwande di hafu buléta di wa, “Wun du haraki saraki joo huruhambandé. Déré séndé gembu yamba takakéndi. Déré yamba xiyakéndi.”

³² Wungi wandaka dé Agripa Festusré wa, “Wun du Sisar déka hundi xékéndéte dé tale wa. Wahafi yandét, méni dé baka yindéte hali wamé.” Wungi dé Agripa wa.

27

Pol Romré yindéte di déré gunjambémbu hura yi

¹ Hukémbu Festus dé wa, “Némbuli guni gunjambémbu wara Italina héfaré yitanguni.” Wungi wandéka di Pol akwi séndé gembu rendé du nawulak akwi diré di hura yi, néma duka. Wun du déka xi Julius dé Romna xi warekwa du nawulakéka dé néma du re. Déka duka di wa, “Romna néma duna xi warekwa du di.” Wungi di wa. Wun néma du dé séndé ge yatakandé duka dé hati, di yaange yindamboka. ² Hate dé diré hura yi. Wuni ané nyinga hayindé du akwi wuni di wali nani yi. Tesalonaikambu yandé du Aristarkus akwi dé nani wali yi. Tesalonaika Masedoniana héfambu dé re. Ye Adramitiumémbu yandé gunjambé nakmbu nani waré. Wun gunjambé Esiana héfambu tékwa getéfaré yinjoka yaléka nani yi. ³ Ye gan hwae ganémba nani Saidonmbu xaku. Xakumbeka dé xi warekwa duna néma du Julius Polré yikafre huru, dé déka nyayikaka yindét, di déka jémba hatindate. ⁴ Hatindaka gunjambémbu wambula wara Saidon yatakataka nani wambula yi. Yimbeka mur yandéka Saiprusna héfa aki tambambu téndéka nani mur hambukmbu yahafi yakwa sakumbu yi. ⁵ Saiprus yatakataka néma xérumbu ye Silisiana héfa, Pamfiliana héfa akwi afakémbu téndéka nani xé. Xéna harana ye nani Mairambu xaku. Maira Lisiana héfambu dé té.

⁶ Wun getéfambu xaakwa nani gunjambé yataka. Yatakataka rembeka dé xi warekwa duna néma du dé Italina héfaré yitekwa gunjambéka hwaka xé. Wun gunjambé Aleksandriambu lé ya. Hwaka xétaka yae dé naniré hura yindéka nani wun gunjambémbu waré. ⁷ Wara mur hurundéka nani séfélak nukwa nakélak nakélak yi.

Nakélak yita di wun gunjambémbu jémba yakwa du hambuk jémba yandaka nani Nidasré xé. Xétaka yinjoka hurumbeka dé némafwi mur yandéka nani yinjoka hurufatiké. Ye nak yambumbu yimbeka Kritna héfa yika tambambu téndéka nani mur hambukmbu yahafi yakwa sakumbu yi. Ye Kritna héfa Salmoneré xétaka ye ⁸ nani Kritna héfa tékwambu yi. Ye hambuk jémba yandaka nani nak hafwambu xaku. Wun hafwaka di wa, “Gunjambé jémba tékwa hafwa dé.” Wungi di wa. Wun hafwa Lasea tékwambu dé re.

⁹ Nani séfélak nukwa yambumbu yimbeka dé Judana hénooka yakérndaka nukwa yindéka nani wun hafwambu xakumbeka dé némafwi mur yakwa nukwa dé ya. Wun nukwa néma xéri hambukmbu raméta warélékandé. Wun nukwa gunjambé jémba yamba yikélé. Pol wun nukwaka xékélakita dé gunjambémbu rekwa duré ané hundi wa, ¹⁰ “Gunawa, wuni xékélaki. Nani némbuli yimbet, néma xakéngali nanika yandét séfélak jondu fakutandi. Gunjambémbu rekwa jondu séfélak fakundat, nani nawulak akwi hiyatame. Némbuli yamba yikéme.” ¹¹ Wungi wandéka gunjambé hurukwa du akwi gunjambémbu jémba yakwa duna néma du akwi bér wa, “Yingafwe. Nani yitame.” Wungi wambéka dé xi warekwa duna néma du bérka hundi xékéta Polna hundi xékéhambandé. ¹² Wun nukwa remben hafwa yikafre hafwa yingafwe. Némafwi mur yandékandé. Wungi xékélakita bérka hundi xékétaka di gunjambémbu rekwa séfélak du di hundi bulésékéréké, wun hafwa yatakataka yinjoka. Ye Finiksmbu xaakwa némafwi mur yakwa nukwa wumbu renjoka di

mawuli ya. Finiks Kritna héfambu dé té. Wun hafwa dé mur yandéka gunjambé jémba tékwa hafwa dé.

Némafwi mur yandéka lé néma xéri hambukmbu raméta waré

¹³ Hukémbu dé yikafre mur angé sakumbu yae dé nakélak ya. Yandéka di wun hafwaré yinjoka di hundi bulé. Bulétaka di gumbu yakisandandan ain témbéra hura wara gunjambémbu takataka di Kritna héfa tékwambu nakélak yi. ¹⁴ Yindaka bari dé némafwi mur Kritna héfambu dé ya. Wun murka di wa, “Notna sakumbu yakwa mur dé.” ¹⁵ Némafwi mur yandéka lé gunjambé yinjoka hurufatiké. Hurufatikéléka nani baka rembeka dé mur gunjambéré hura yi. ¹⁶ Hura yindéka nani néma xérumbu tékwa yikama héfa Kauda tenangéra nani mur hambukmbu yahafi yakwa sakumbu yi. Yita wumbu di hambuk jémba ya, wun gunjambéna yikama kanu jémba reléte. ¹⁷ Di hambuk jémba yata di yoombu témbéra hari di wun yikama kanu gunjambémbu husawara taka. Take di hambuk yoombu gunjambé gisangwandé, hambuk ye reléte. Gisangwandétaka di roo, gunjambé baka ye Afrikana hafwambu tékwa awemémbu wara haraki yalémboka. Roota di yoombu gindan joo nak guré di husandataka, wun joo guré hurundét gunjambé bari yilémboka. Husandan-daka mur yandén maki gunjambé lé yi. ¹⁸ Yiléka nukwa nak yindéka némafwi mur yandéka lé néma xéri némafwimbu raméta lé waré. Waréléka nak nukwa gunjambémbu rendé jondu di néma xériré yakisanda, gunjambé xéréfweka xaleléte. ¹⁹ Yakisandandaka nak nukwa akwi yindéka di

gunjambéna jondu nawulak, nukwa wur, yoo, mi, wungi di néma xériré yakisanda. ²⁰ Yakisandataka yita séfélak nukwa reta nani hunkwariré nukwaré xéhambame. Xéhafi yambeka dé némafwi mur hényihambandé. Hényihafi yandéka nani wa, “Nani jémba yamba rekéme. Hiyatame.”

²¹ Séfélak nukwa yindéka hénoo sahambandi. Sahafi yandaka dé Pol raama deka nyéndékmbu téta dé wa, “Gunawa, guni tale wuna hundi xékéta Kritna héfa yatakahafi yangut, nanimbu ané xak yamba hali xakundé. Xakuhafi yandét, wun jondu yamba hali fakunda. ²² Mé xéké. Nana du nak yamba fakukéndé. Gunjambé male fakutalé. Yikafre mawuli yatanguni. Rookénguni. ²³ Wuni Godna du reta wuni déka jémba ya. Nalika gan Godna ensel nak gaye wuni wali téta dé wa, ²⁴ ‘Pol, rookéméni. Méni Sisarna makambu tétaméni, déré hundi wanjoka. God ména hundi xékétaka dé wa, méni wali yindé du jémba rendate. Nak yamba hiyakéndé.’ Wungi dé wuniré wa. ²⁵ Guni wun hundi xékétaka rookénguni. Wuniré wandén maki God hurutandé. Déka hundi mwi hundi dé. Wungi wuni xékélaki. ²⁶ Wandén maki mur yata gunjambéré hambukmbu hura yindét, nani nak téfwambu waritame. Néma xérina nyéndékmbu tékwa héfambu xakutame.” Wungi dé wa.

²⁷ Nani baka rembeka némafwi mur yata dé gunjambéré hura yi. Tamba yéti manmbu yétiyéti nukwa nani Mediterenian néma xérumbu nani wungi yi. Ye gan hunyindéka nyéndéngan di gunjambémbu jémba yakwa du di nawulak jondu xe di angi wa, “Téfwakmbu xakutame.” ²⁸ Wungi wata di némafwi motu léki, yoombu. Lékitaka di

guré yakisanda. Yakisandataka di handékéné. Handékéna di xékélaki, némafwi nyamba dé (37 mita maki). Wungi xékélakita nawula ye di wambula wun motu yakisanda. Yakisandataka handékéna di xékélaki, yalefu nyamba dé (28 mita maki). ²⁹ Wungi xékélakita di roo, gunjambé ye motu rekwa hafwambu warilémboka. Roota di lékindan ain yétiyéti gunjambéna hungalimbu gumbu yakisanda, gunjambé wumbu téléte. Yakisandataka di mawuli ya, nukwa bari xalendéte. ³⁰ Mawuli yata di gunjambémbu jémba yakwa du di gunjambé yatakandaka yambuka hwaké. Hwakéta di hanja takandan yikama kanu hérae yoombu lékitaka di néma xériré husanda. Husandata yéna yata di wa, “Nani kanuré naande gunjambéna makambu ye lékimben ain nawulak akwi gumbu yakisandatame.” ³¹ Wungi wandaka dé Pol xi warekwa du, deka néma duré akwi dé wa, “Wunde du gunjambémbu rehafi yandat, guni fakutanguni.” ³² Wungi wandéka di xi warekwa du kanumbu lékindan yoo xatéké. Xatékéndaka wule kanu baka lé yi.

³³ Xitélakénjoka hurundéka dé Pol atéfék duré wa, “Hénoo mé sa. Tamba yéti man yétiyéti nukwa guni roota reta hénoo nawulak sahambanguni. ³⁴ Mé xéké. Rookénguni. Guni jémba retanguni. Yamba fakukénguni. Némbuli mé sa. Sangut guna biya hambuk yandét guni hambuk yata jémba yitanguni. Hénoo sahafi yata guni hambuk yahafi yata fakutanguni.” ³⁵ Wungi wataka dé bret hérae deka makambu téta dé Godka diména nataka dé fukae sa. ³⁶ Pol sandéka di atéfék du xéta deka mawulimbu hambuk yata di hénoo sa. ³⁷ Nani

wun gunjambémbu yindé du séfélak (276) me.
³⁸ Wun hénoo sataka angi di wa, “Séfélak jondu gunjambémbu rehafi yandat, gunjambé xéréfweka xaleta jémba yitalé.” Wungi wata di gunjambémbu rendé wit sék néma xériré yakisanda.

Gunjambé lé haraki ya

³⁹ Nukwa xalendéka di téfwa nakré xé. Xéta wun téfwaka xékélakihambandi. Xékélakihafi yata di xé yikafre awem yikafre hafwambu rendéka. Xéta angi di wa, “Wafewana gunjambé wun awemmbu wara jémba retalé, o yingafwe?”
⁴⁰ Wungi wata di ainmbu hanja lékindan yoo xatékendaka di ain néma xérumbu re. Rendéka di gunjambé hurundaka mi huréhaléka di wun mimbu gunjambéré hura yi. Hura ye di gunjambéna makambu téndé nukwa wur wambula husawara, mur hurundét gunjambé bari yiléte. Husawaréndaka lé gunjambé yi. ⁴¹ Ye lé gunjambé néma xérumbu rekwa awemémbu wari. Ware hambuk yandéka lé yinjoka hurufatiké. Hurufatikéléka dé néma xéri hambukmbu raama yae dé gunjambéré xiyandéka lé gunjambéna hungali félaménjoka huru. ⁴² Huruléka di xi warekwa du séndé gembu téndé duré xiyanjoka bulé, di xéra yaange yindamboka. ⁴³ Wungi buléndaka dé xi warekwa duna néma du dé Polré yikafre hurunjoka dé diré wa, “Yingafwe. Wungi xiyakénguni.” Wungi wataka dé naniré wa, “Guni, xérénjoka xékélakikwa du, guni tale gunjambé yatakataka néma xérumbu naande xéra yitanguni, téfwaré némbu tale xakutanguni. ⁴⁴ Guni, xéréhafi yakwa du, juwi mi, fukandé mimbu hura hwangut, dé néma xéri guniré hura

yitalé, téfwaré.” Wungi wandéka nani wungi yi. Wungi ye nani atéfék jémba yi téfwaré. Du nak hiyahambandé.

28

Pol Maltambu dé re

¹ Ye téfwambu xaakwa nani xéké. Wun héfana xi Malta dé. Néma xérina nyéndékmbu dé té. ² Wun héfambu rekwa du takwa di naniré némafwimbu yikafre huru. Hurundaka wali giyandéka dé yifa ya. Yifa yandéka di ya hénjarataka di naniré wandaka ye nani yambu re. ³ Rembeka dé Pol mwaa wali nyu hérae dé yambu taka. Takandéka dé hambwe nak wun yaka roo yaange yinjoka dé mwaa wali nyumbu xale dé Polna tambambu tiya hayilaka hwa. ⁴ Déka tambambu tiya hayilaka hwandéka di wun getéfambu rekwa du takwa di xé. Xéta di hafu buléta di wa, “Wun du duré xiyaakwa du dé, o nak haraki saraki sémbut hurukwa du dé. Wun du néma xérumbu hiyahambandé. Hiyahafi yandéka dé haraki sémbut hasa hwekwa God déré xiyanjoka dé wun hambwe taka, hambwe déré tindéte.” ⁵ Wungi buléndaka dé Pol wun hambweré yaxéréka dé yaré yaki. Yakitaka Pol hiyahafi yata dé jémba re. ⁶ Rendéka di reta angi di deka mawulimbu wa, “Déka tamba wulétandé. Wuléhafi yandét dé bari xakre hiyatandé.” Wungi wata di haxéta re. Reta xéndaka dé joo nak démbu xakuhafi yandéka di nak mawuli sarékéta di wa, “Dé God nak dé.” Wungi di wa.

⁷ Maltana héfambu Publius dé néma du re. Déka héfa wun témben hafwa wali walémbambu dé re. Wun du naniré wa, nani déka geré yambete.

Wandéka naniré yikafre hurundéka nani déka gembu nukwa hufuk re. ⁸ Rembeka Publiusna yafa némafwi bar hiyaata dé hwa. Déka séfi ya yandéka dé di guriké. Yandéka dé Pol déka ye dé Godré wakwexéké, déré yikafre hurundéte. Wakwexékéta dé Pol déka anéngambambu tamba takandéka dé wambula yikafre ya. ⁹ Yandéka di du takwa xékétaka di bar hiyaakwa du takwaré atéfék hura yi Polka. Hura yindaka dé wandéka di yikafre ya. ¹⁰⁻¹¹ Pol wungi hurundéka di naniré yikafre huruta séfélak yikafre jondu di nanika hwe. Hwendaka bafu hufuk nani wun héfambu re. Reta nani yinjoka sarékéta nani Romré yikwa gunjambéka nani hwaké. Hwaka nani xé, Aleksandriambu yalé gunjambé hési lé. Wule gunjambéna xi angi dé “Yétinyan Dunya.” Wumbére yétinyan bér deka yénataka god Susna dunya bér. Némafwi mur wun gunjambé haraki hurundémboka lé wun héfambu té. Téléka nani wule gunjambémbu yinjoka hurumbeka di wun héfambu rekwa du takwa di satembeka hénoo jondu atéfék hérae hura ye di yitembeka gunjambémbu taka. Takandaka nani wule gunjambémbu wara yi.

Pol ye dé Romémbu xaku

¹² Nani ye Sirakyusmbu xaakwa nani nukwa hufuk wumbu re. ¹³ Wumbu re sirakyus yatakataka nani gunjambémbu ye nani Regiumémbu xaku. Xaakwa gan hwae ganémba raama dé yikafre mur ya. Yandéka gunjambémbu nani wambula yi. Yimbeka nukwa yéték yindéka nani Puteolimbu xaku. ¹⁴ Xaakwa gunjambé yatakataka ye nani Jisasna hundi xékékwa du

takwa nawulakré xé, wun getéfambu. Xémbeka wandaka nani di wali nukwa angé yétiyéti angé hufuk nani di wali re. Wumbu re raama nani héfambu yi, Romré. ¹⁵ Yimbeka di Romémbu rekwa Jisasna hundi xékékwa du nawulak di xéké, nani yambumbu yimbeka. Xékétaka nawulak naniré xénjoka di ya. Di yandaka nani ye me Apiusna maketmbu xaku. Xakumbeka di naniré xéndaka nani diré xé, wun hafwambu. Nawulak di naniré xénjoka di Hwandaka Ge Hufuk wandaka hafwambu di haxéta re. Haxéta rendaka dé Pol diré xéndéka dé déka mawuli yikafre yandéka dé Godka diména na. ¹⁶ Diména nandéka nani di wali nani atéfék yi. Ye nani Romémbu xaku. Xakumbeka di Romna gavmanéna du yawundu na, Pol déka hafu gembu rendéte. Rendéka dé xi warekwa du nak déka hati, dé yaange yindémboka.

Pol dé hundi wa Romémbu

¹⁷ Nukwa hufuk yindéka dé Pol wumbu rekwa Judana néma duré wandéka yae di hérangwanda. Yae hérangwandéndaka dé diré ané hundi wa: “Wuna nyamangu bandingu, mé xéké. Wuni nana duré haraki saraki sémbut huruhambawuni. Wuni nana mandékana sémbutka hu hweham-bawuni. Hu hwehafi yawuka di wuniré baka huluke di Jerusalemémbu séndé gembu takandaka wuni re. Rewuka di Romna duré wandaka di wuniré hura yi. Hura yindaka di Romna du nawulak wuna hundi xéké. ¹⁸ Xékétaka di wa, ‘Haraki saraki sémbut male hurundét nani déré xiyambet dé hiyatandé. Dé haraki saraki sémbut huruhambandé. Dé baka yitandé.’ ¹⁹ Wungi wandaka di nana du nawulak wuni baka yiwumboka hélék di ya. Hélék yandaka wuni wa, wuni Sisarna makambu téwut

dé wuna hundi xékéndéte. Wuni déka makambu téta déré wuna hémka haraki hundi wanjoka wahambawuni. ²⁰ Wataka wuni angiré ya. Wun jooka sarékéta wuni guniré wa. Wuni guniré xéta guniré hundi wanjoka wuni mawuli ye. Wuni God wasékendén duka hundi wawuka di wuniré senmbu gindaka wuni re. Wun duka nani Judana du atéfék nani haxé.” ²¹ Wungi wandéka di déré wa, “Nani Judiambu nyinga nak hérahambame, ménika. Nana du nawulak yae haraki hundi nawulak wahambandi, ménika. ²² Ané joo male nani xékélaki. Atéfék getéfambu rekwa du di Godna ximbu harékéméka sémbutka wa, ‘Wun haraki sémbut dé.’ Wungi wandaka wungi nani xékélaki. Némbuli ména hundi xékénjoka nani mawuli ye.” Wungi di wa.

²³ Wataka di hundi bulétendaka nukwaka waséke. Waséketaka di yi. Hundi bulétendaka nukwa yandéka ganémba di séfélak Judana du di Pol rendéka geré ya. Yae gwande rendaka dé diré God néma du reta du takwaka jémba hatitendékaka wakweta dé némafwi hundi diré wa. Di Jisaska jémba sarékéndate dé Pol Mosesna hambuk hundiré akwi, Godna profet hayindan hundiré xéta dé diré wa. Ganémba wata téndéka ye nukwa nandindéka dé diré hundi wa. ²⁴ Wungi wandéka di Judana du nawulak Polna hundi xékéta di wa, “Mwi hundi méni wa.” Wungi wandaka nawulak di wa, “Mwi hundi yingafwe.” ²⁵ Wungi watémbéra téta yinjoka hurundaka dé Pol déka hukétéfi hundi diré wa, “Hanja Godna Hamwinya dé guna mandékaré wa, profet Aisaiana hundimbu wa. Déka hundi mwi hundi dé. ²⁶ Aisaia dé angi wa:

Méni ye ande du takwaré angi wataméni:
 ‘Guni wuna hundi xékéta xékéta wun hundina
 moka yamba xékélakikénguni.

Xéta xéta guni xéngun jooka yamba
 xékélakikénguni.’

Wungi diré wataméni.

²⁷ Wunde du takwana mawuli dé hambuk ya.

Deka waanmbu xékénjoka di hélék ya.

Deka dama di hunyi.

Di deka dama lata,

Deka waanmbu xékéta,

Di wuna hundika xékélakitandi, deka mawulimbu.

Xékélakita deka haraki sémbut yatakandat wuni
 diré huréhalékétawuni.

Wungi dé Aisaia hanja hayi. ²⁸ Hayindén hundi
 némbuli guniré wuni we. Mé xéké. God atéfék du
 takwaré yikafre hurundétekaka wuni hundi wa,
 nak téfana du takwaré. Di wun yikafre hundi jémba
 xékétandi. Wungi xékélakingute wuni guniré we.”
 Wungi wandéka di gwande yi.

²⁹ [Judana du wun hundi xékéta di hafu buléta
 watémbéra téta waru. Waruta di gwande yi.]

³⁰ Héki hwari yéték dé Pol wun gembu re. Dé
 yéwa dé hwe, wun gembu renjoka. Wumbu reta
 dé déka yandé du takwaka yikafre mawuli yata
 dé di wali hundi bulé. ³¹ Buléta dé God néma
 du reta du takwaka jémba hatitendékaka dé hundi
 wa. Wata dé Néma Du Jisas Kraiska wakwe.
 Dé roohafi yata hambuk yata dé wun hundi wa,
 atéfék nukwambu. Wungi wandéka du nak déré
 watéfihambandé.

Godna Hundi
The New Testament and Jonah in the Hanga Hundi
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Jona long tokples Hanga Hundi
long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hanga Hundi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Nov 2019

1ddf7e66-687a-510b-a2b8-6f29f6c72eaf